

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Інститут Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра економіки і права

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (ім'я та прізвище)

«__» _____ 2025 р.

«До захисту допущено»

В. о. завідувача кафедри

_____ Юлія ЛЕВЧЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

«__» _____ 2025 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Економіка та правове забезпечення бізнесу»

на тему: «Економіко-правове обґрунтування напрямів підвищення ефективності використання оборотних активів на підприємстві»

Виконав здобувач 5 курсу групи ЗПЕ-5-8

_____ Бугаєнко Олександр Валентинович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Керівник Данкевич Андрій Євгенович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Консультанти Мар'яна Задніпряна-Корінна
(ім'я та прізвище)

_____ (підпис)

Рецензент Михайло Арч
(ім'я та прізвище)

_____ (підпис)

Я як здобувач(ка) Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач (-ка) _____
(підпис)

Київ – 2025 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління
Кафедра Економіки і права
Освітній ступінь Бакалавр
Спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма «Економіка та правове забезпечення бізнесу»
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. Завідувач кафедри економіки і права
Юлія ЛЕВЧЕНКО
«30» серпня 2024 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Бугаєнко Олександр Валентинович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Економіко-правове обґрунтування напрямів підвищення ефективності використання оборотних активів на підприємстві»

керівник роботи Данкевич Андрій Євгенович, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «30» серпня 2024 року № 669-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 02 лютого 2025 року,

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова та звітність за 2021-2023 роки ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод», мережа Інтернет.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Розділ 1. Теоретичні засади ефективності використання оборотних активів на підприємстві. 1.1. Економічна сутність та зміст оборотних активів підприємства. 1.2. Класифікація оборотних активів підприємства. 1.3. Показники оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства. 1.4. Правове регулювання оборотних активів на підприємстві. Розділ 2. Аналіз господарської діяльності та ефективності використання оборотних активів ТДВ «Плосківський завод мінеральних вод». 2.1. Загальна характеристика підприємства. 2.2. Аналіз господарської діяльності підприємства. 2.3. Аналіз фінансових результатів та оцінка фінансового стану підприємства. 2.4. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства. 2.5. Правове регулювання діяльності підприємства. Розділ 3. Шляхи та напрями підвищення ефективності використання оборотних активів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод». 3.1. Напрями підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства. 3.2. Розробка та впровадження рекламної кампанії на

підприємстві. 3.3. Вплив запропонованого заходу на основні показники діяльності підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу

презентація

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1.4.	Задніпряна-Корінна М.Ю.		
2.5.	Задніпряна-Корінна М.Ю.		

7. Дата видачі завдання 30 серпня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	02.09.-08.09.2024 р	виконано
2	Написання розділу 1	09.09.-29.09.2024 р	виконано
3	Робота над розділом 2	01.10.-17.11.2024 р	виконано
4	Підготовка розділу 3	20.11-24.12.2024 р	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	13.01-20.01.2025 р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	27.01.2025 р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат		виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	02.02.2025 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	31.01.2025 р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	11.02.2025 р.	виконано

Здобувач _____
(підпис)

Бугасько О.В. _____
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Данкевич А.С. _____
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

На здобуття освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економіка та правове забезпечення бізнесу» Бугаєнка Олександра Валентиновича на тему: «Економіко-правове обґрунтування напрямів підвищення ефективності використання оборотних активів на підприємстві».

Національний університет харчових технологій НУХТ, Київ, 2025 р.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

У першому розділі досліджено теоретичні та методичні засади ефективності використання оборотних активів підприємства, зокрема досліджено сутність, зміст, класифікацію оборотних активів підприємства, наведено систему показників ефективності використання оборотних активів підприємства. Також розглянуто прощове регулювання оборотних активів підприємства.

У другому розділі проаналізовано господарську діяльність, зокрема проаналізовано ефективність використання основних засобів, трудових ресурсів, проаналізовано витрати підприємства, фінансові результати його діяльності, проведено оцінку фінансового стану та детально проаналізовано ефективність оборотних активів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»

У третьому розділі запропоновано та обґрунтовано шляхи та напрями підвищення ефективності використання оборотних активів на ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод», зокрема представлено напрями підвищення ефективності використання оборотних активів в межах яких розроблено та обґрунтовано до впровадження рекламну кампанію.

У висновках зроблений підсумок дослідження. У списку використаної літератури подано джерела, на основі яких було здійснено дослідження.

Ключові слова: оборотні активи, гроші, запаси, дебіторська заборгованість, рентабельність, фінансова стійкість, прибуток, витрати.

ABSTRACT

For the degree of Bachelor in the specialty 051 «Economics» of the educational and professional program «Economics and Legal Support of Business» by Oleksandr Valentynovich Bugaenko on the topic: «Economic and legal justification of directions for increasing the efficiency of the use of current assets at the enterprise».

National University of Food Technologies NUHT, Kyiv, 2025.

The qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used literature and appendices. The first section examines the theoretical and methodological principles of the efficiency of the use of current assets of the enterprise, in particular, the essence, content, classification of the current assets of the enterprise are investigated, a system of indicators of the efficiency of the use of current assets of the enterprise is presented. The wired regulation of the current assets of the enterprise is also considered.

The second section analyzes economic activity, in particular, the efficiency of the use of fixed assets, labor resources, analyzes the costs of the enterprise, the financial results of its activities, assesses the financial condition and analyzes in detail the efficiency of current assets of LLC «Ploskivskyi Mineral Water Plant»

The third section proposes and justifies the ways and directions of increasing the efficiency of the use of current assets at LLC «Ploskivskyi Mineral Water Plant», in particular, presents the directions of increasing the efficiency of the use of current assets within which an advertising campaign has been developed and justified for implementation.

The conclusions summarize the research. The list of used literature provides the sources on the basis of which the research was carried out.

Keywords: current assets, money, inventories, receivables, profitability, financial stability, profit, expenses.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	6
1.1. Економічна сутність та зміст оборотних активів підприємства.....	6
1.2. Класифікація оборотних активів підприємства	16
1.3. Показники оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства. 19	19
1.4. Правове регулювання оборотних активів на підприємстві	28
Висновки до розділу 1	35
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТДВ «ПЛОСКІВСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД»	37
2.1. Загальна характеристика підприємства	37
2.2. Аналіз господарської діяльності підприємства.....	44
2.3. Аналіз фінансових результатів та оцінка фінансового стану підприємства	65
2.4. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства.....	76
2.5. Правове регулювання діяльності підприємства	86
Висновки до розділу 2.....	91
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТОВ «ПЛОСКІВСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД».....	93
3.1. Напрями підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства ..	93
3.2. Розробка та впровадження рекламної кампанії на підприємстві.....	97
3.3. Вплив запропонованого заходу на основні показники діяльності підприємства. 106	106
Висновок до розділу 3	110
ВИСНОВКИ	113
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	116
ДОДАТКИ.....	124

ВСТУП

Актуальність теми. Ефективне використання оборотних активів є ключовим чинником забезпечення стійкого функціонування та розвитку підприємств у сучасних умовах економіки, що характеризується високою динамікою змін та нестабільністю. Оборотні активи підприємства впливають на його ліквідність, платоспроможність, конкурентоспроможність та фінансову стабільність. Недостатньо обґрунтування ефективності використання оборотних активів на підприємстві може призводити до зростання витрат, зниження оборотності капіталу та фінансових ризиків, що в кінцевому підсумку загрожує економічній стійкості підприємства.

З точки зору правового забезпечення, регулювання процесів використання оборотних активів має суттєве значення, оскільки відсутність чітких правових механізмів у цій сфері обмежує можливості підприємств щодо оптимізації їхнього використання, особливо в умовах постійних змін законодавства та зростання вимог до економічної прозорості. Актуальним є розроблення економіко-правових підходів до підвищення ефективності використання оборотних активів на підприємстві, які б забезпечували ефективне функціонування підприємств, зниження ризиків та сприяли досягненню стратегічних цілей.

У цьому контексті дослідження, присвячене економіко-правовому обґрунтуванню напрямів підвищення ефективності використання оборотних активів на підприємстві, є актуальним, адже воно сприятиме посиленню економічної стійкості підприємств, створенню сприятливих умов для інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності.

Питаннями формування та підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства присвячено роботи Д.В. Ванькович, В.М. Вовк, А.О. Заїнчковський А.О., В.К. Збарський, В.В. Жебка, О.С. Іванілов, І.В. Ковальчук, Г.І. Костирко, Б.І. Кравченко, В.І. Левченко Ю.Г., В.І. Мацибора, О.П. Пархоменко, Т. Пащенко, О. Хотомлянський, Т. Чершта. Дана наукова спадщина являє цінність для реалізації й удосконалення оборотних коштів. Але,

не зважаючи на величезну кількість наукових робіт, у сучасній теорії на практиці відсутній комплексний підхід до підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства, який відповідав би сучасним умовам.

Мета і завдання роботи – є обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів і практичних пропозицій щодо напрямів підвищення ефективності використання оборотних активів на підприємстві.

Відповідно до поставленої мети у кваліфікаційній роботі сформовано та вирішено наступні **завдання**:

- досліджено поняття «оборотні активи» підприємства, наведено їх класифікацію;
- розглянуто методичних підходів до оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства;
- розкрито правове регулювання оборотних активів на підприємстві;
- проведено аналіз господарської діяльності підприємства;
- проаналізовано фінансові результати та оцінено фінансовий стан підприємства;
- оцінено та проаналізовано ефективність використання оборотних активів підприємства;
- запропоновано шляхів та напрямів підвищення ефективності використання оборотних активів товариством;
- розроблено та обґрунтовано рекламну кампанію на підприємстві;
- спрогнозовано результати від впровадження рекламної кампанії на основні показники діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є товариство з обмеженою відповідальністю ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»

Предмет дослідження – є комплекс теоретичних, методичних і практичних положень щодо економічного обґрунтування напрямів зростання прибутку підприємства.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній роботі ми використали наступні методи дослідження: *метод теоретичного*

узагальнення, аналізу та синтезу було застосовано для уточнення та поглибленого розуміння сутності поняття «оборотні активи»; *системний аналіз, індукція і дедукція* дозволили провести класифікацію оборотних активів і визначити джерела їхнього формування; *метод групування* використовувався для розробки і вдосконалення методичного підходу до оцінки ефективності використання оборотних активів; *горизонтальний і вертикальний аналіз* було застосовано для визначення змін абсолютних і відносних показників, а також для дослідження внутрішньої структури активів підприємства; *коефіцієнтний аналіз* для оцінювання ефективності діяльності підприємства, що базувався на обчисленні ключових показників за фінансовою звітністю підприємства; *факторний аналіз* дозволив оцінити вплив окремих факторів на результативні показники, тоді як метод вимірювання забезпечив отримання числових значень необхідних параметрів; *економіко-статистичні методи* були використані для прогнозування змін показників ефективності використання оборотних активів у динаміці; *методи моделювання і прогнозування* сприяли оцінці перспектив розвитку підприємства в умовах мінливого економічного середовища; *графічний метод* для візуалізації отриманих результатів і наочного представлення матеріалів дослідження.

Теоретична та методологічна база дослідження. Навчальні посібники, періодичні видання, фінансова звітність підприємства, нормативно-правові акти та електронний ресурс.

Практичне значення отриманих результатів. На основі дослідження теоретичних аспектів оборотних активів підприємства, їх класифікації, показників оцінки ефективності та шляхів підвищення ефективності їх використання, ми рекомендуємо ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» реалізувати запропоновану рекламну кампанію. Реалізація цього проекту сприятиме збільшенню обсягів продажів продукції та підвищенню ефективності використання оборотних активів підприємства.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Робота викладена на 115 сторінках комп'ютерного тексту і містить 30 таблиць, 13 рисунків, 20 формул. У додатках розміщена фінансова звітність об'єкта дослідження. Список використаної літератури включає 76 найменування.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічна сутність та зміст оборотних активів підприємства

Однією з ключових проблем сучасного підприємства є забезпечення його стійкого функціонування та розвитку за рахунок ефективного використання оборотних активів. В умовах фінансової нестабільності та нестійкості економічної інфраструктури виникають значні труднощі у забезпеченні виробничо-комерційних процесів необхідними оборотними активами. Це пояснюється тим, що доступ до фінансових ресурсів, які потрібні для формування оборотних активів, стає дедалі обмеженішим через зростання вимог до кредитоспроможності підприємств та ускладнення механізмів фінансування.

Додатковою перешкодою є постійне зростання вартості фінансових ресурсів, що значно ускладнює процес їх залучення для забезпечення оборотних активів. У таких умовах підприємства змушені шукати нові підходи до формування оборотних активів, оптимізувати їхню структуру та підвищувати ефективність використання наявних ресурсів. Таким чином, проблема підвищення ефективності використання оборотних активів стає одним із ключових чинників, що впливають на стабільність і конкурентоспроможність підприємств у сучасному економічному середовищі.

Для ефективного використання оборотних активів необхідне глибоке розуміння їхньої економічної сутності та змісту. Це має ключове значення як з теоретичної, так і з прикладної точки зору, оскільки науково обґрунтоване визначення поняття оборотних активів є фундаментальною основою для розробки ефективних методологічних підходів до управління ними у господарській діяльності [1].

Проте, у науковому та практичному середовищі досі не сформовано єдиного підходу до тлумачення поняття «оборотні активи». Підходи науковців до визначення економічної сутності та функціональної ролі споріднених категорій, таких як «оборотні засоби», «оборотний капітал», «оборотні кошти» та «оборотні фонди», залишаються різнорідними. Досить часто ці терміни ототожнюються або використовуються як взаємозамінні, що спричиняє додаткову невизначеність та ускладнює вирішення завдань підвищення ефективності використання оборотних активів як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Відсутність єдиного підходу до трактування зазначених категорій також проявляється в нормативно-правовій базі України. Для потреб бухгалтерського обліку, відповідно до національного законодавства, використовується термін «оборотні активи». Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», оборотні активи визначаються як «гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу або протягом дванадцяти місяців із дати балансу» [42].

У той же час, у Господарському кодексі України надано визначення оборотних засобів, де зазначено, що вони охоплюють «сировину, матеріали, паливо, малоцінні предмети та предмети, що швидко зношуються, а також інше майно виробничого і невиробничого призначення, яке віднесено до оборотних засобів згідно із законодавством». Проте поняття «оборотні активи» у Господарському кодексі не згадується, що дає підстави припустити ототожнення оборотних засобів із оборотними активами в межах цього нормативного документа [14].

У Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» активи поділяються на поточні та непоточні, проте терміни «оборотні засоби» і «оборотні активи» у цьому стандарті не використовуються [39]. Ця термінологічна відмінність додає складності в наукових і практичних дискусіях щодо економічної сутності й меж суміжних категорій.

У науковій літературі продовжуються суперечності стосовно трактування поняття «оборотні активи», що дозволило виокремити кілька основних підходів, які представлено таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Основні підходи до трактування поняття оборотних активів підприємства

Підхід	Сутнісні характеристики	Джерела
Оборотні активи як складова частина майна	<ul style="list-style-type: none"> - Оборотні активи є частиною майна підприємства. - Постійно перебувають у русі та здійснюють кругообіг (грошові засоби → виробничі запаси → незавершене виробництво → готова продукція). - Забезпечують безперервність господарської діяльності. 	О. О. Дробишева [21]
Оборотні активи як частина засобів виробництва	<ul style="list-style-type: none"> - Складаються з оборотних фондів та фондів обігу. - Беруть участь у виробничому циклі, повністю переносячи свою вартість на готову продукцію. - Перенос вартості стосується переважно оборотних фондів, що потребує уточнення. 	Т. О. Партута [51]
Оборотні активи як сукупність грошових коштів	<ul style="list-style-type: none"> - Грошові кошти, авансовані у виробничі фонди та фонди обігу. - Забезпечують безперервність виробництва і реалізації продукції. - Використовуються для фінансування процесів виробництва й обігу. 	П. В. Круш, О. В. [32] Клименко, В. Бондаренко [9]; Г. В. Нашкерська [43]
Оборотні активи як авансована частина майна	<ul style="list-style-type: none"> - Авансована вартість оборотних активів, що забезпечує безперервний кругообіг. - Послідовно змінюють функціональну форму у виробничому процесі та сфері обігу. - Розкривають економічну сутність і відокремлюють від споріднених понять. 	С. Ю. Кулакова, Д. М. Лозовський [32]

Джерело: [9; 21; 32; 43; 51].

Зважаючи на розмаїття та неоднозначність підходів дослідників до визначення сутності поняття «оборотні активи», доцільним є проведення детального аналізу їх ключових характеристик.

Однією з суттєвих рис оборотних засобів є їх безперервний рух та трансформація вартості, що становить основу економічного кругообігу на будь-якому підприємстві. У контексті товарно-грошових відносин вартість оборотних активів не витрачається, а авансується, зазнаючи трансформацій упродовж усього

циклу кругообігу. Цей процес включає перетворення грошової (вартісної) форми на товарну, далі на виробничу, а згодом – знову на товарну та грошову форми.

Структура оборотних засобів складається із двох основних елементів: оборотних фондів і фондів обігу. Оборотні фонди виконують ключову роль у створенні нової вартості, беручи участь безпосередньо у виробничому процесі, та мають матеріально-речову форму (товарну чи виробничу). Натомість фонди обігу забезпечують рух вартості на стадії обігу, підтримуючи виробничі й комерційні бізнес-процеси підприємства [17].

Оборотні фонди споживаються безпосередньо в процесі виробництва, переносять свою вартість на готову продукцію. Фонди обігу, у свою чергу, функціонують на стадії реалізації, забезпечуючи завершення кругообігу та повернення коштів у грошовій формі [24].

Кругообіг оборотних фондів і фондів обігу відображає динамічний процес трансформації авансованої вартості:

1. На першому етапі відбувається авансування вартості у предмети праці шляхом придбання сировини, матеріалів, комплектуючих та інших ресурсів.

2. На другому етапі ця вартість перетворюється на готову продукцію внаслідок виробничого процесу за участі трудових ресурсів, обладнання та інших факторів виробництва.

3. На третьому етапі готова продукція реалізується споживачам, а вартість, авансована у фонди обігу, повертається у грошовій формі.

4. На четвертому етапі отримані кошти використовуються для відновлення оборотних фондів, що завершує цикл і забезпечує його повторюваність [12].

Такий безперервний цикл кругообігу є основою стабільного функціонування підприємства, впливаючи на його фінансовий стан та ефективність діяльності.

Важливо наголосити, що ототожнення понять «оборотні засоби», «оборотні фонди» та «фонди обігу» є недоречним через їх різну економічну сутність та функціональну роль у кругообігу.

Слід акцентувати увагу на автономному характері поняття «оборотні активи», які уособлюють мобільну частину майна підприємства. Вони характеризуються здатністю до споживання або конверсії у грошові кошти протягом одного року (або операційного циклу), забезпечуючи загальну ліквідність підприємства. Зазначене поняття має більш узагальнений характер, широко застосовується в обліковій практиці та охоплює всі складові короткострокових ресурсів підприємства.

Поняття «оборотні засоби» переважно використовується в економічному контексті та стосується тих елементів оборотних активів, які авансуються у виробничо-комерційні процеси підприємства. На основі проведеного аналізу, оборотні засоби можна охарактеризувати як ту частину вартості оборотних активів, яка авансується в операційні процеси підприємства, послідовно змінюючи свою функціональну форму (оборотні фонди та фонди обігу) для забезпечення безперервності виробництва та реалізації продукції.

Цей підхід до трактування оборотних засобів повністю розкриває їхню економічну сутність, виокремлюючи їх з-поміж таких понять, як оборотні активи, оборотні фонди та фонди обігу.

Окрему увагу варто приділити поняттям «оборотний капітал» і «оборотні кошти». Оборотний капітал має двоїсту природу, виступаючи як джерело фінансування (інвестиції) та результат діяльності підприємства (прибуток і приріст вартості). Це поняття відображає сукупність інвестицій, авансованих у оборотні активи, джерелами яких є як власні, так і позикові ресурси. Оборотний капітал відображається у пасиві балансу підприємства, що унеможливорює його ототожнення з оборотними активами, засобами чи коштами, які обліковуються в активі балансу.

Оборотні кошти, своєю чергою, є частиною оборотних активів, призначеною для фінансування поточних операцій підприємства з метою матеріально-речову, так і вартісну форму, оборотні кошти існують виключно у вартісному вигляді [13].

Результати проведеного дослідження дозволяють виокремити розглянуті поняття за сферами їхнього переважного застосування (табл. 1.2). Незважаючи на спільні риси та елементарні складові, усі ці економічні категорії є самостійними й використовуються у різних аспектах діяльності підприємства.

Таблиця 1.2

Відмінні риси поняття оборотних активів за сферами їх застосування

Поняття	Переважна сфера практичного застосування	Відмінні риси	Характеристика
Оборотні (обігові, поточні) активи	Обліковий аспект	Мобільна складова майна підприємства представлена у вигляді вартісної та матеріально-речової форми і знаходить своє відображення в активі балансу. Вона слугує показником розподілу вкладеного оборотного капіталу.	Короткострокові активи – це ресурси, які можуть бути використані або перетворені на грошові кошти впродовж одного року чи операційного циклу.
Оборотні (обігові) кошти	Фінансовий аспект	Відображають структуру найбільш ліквідних оборотних активів, представлених виключно у грошовій формі.	Сукупність ресурсів підприємства, які використовуються для фінансування його поточної діяльності з метою забезпечення отримання прибутку.
Оборотні (обігові) засоби	Економічний аспект	Вартість оборотних засобів не споживається, а постійно авансується, змінюючи свою форму: з грошової вона переходить у товарну, далі у виробничу, а потім знову трансформується у товарну та грошову.	Частина вартості оборотних активів, яка інвестується підприємством у виробничі та комерційні бізнес-процеси, змінюючи свою функціональну форму через оборотні фонди та фонди обігу, з метою забезпечення безперервності процесів виробництва і реалізації продукції.
Оборотний капітал	Інвестиційний аспект	Фінансування оборотних активів підприємства здійснюється за рахунок джерел, які відображаються в пасиві балансу та мають двоїсту природу — вартісну і матеріально-речову. Основними джерелами формування є власні, а також позикові та залучені кошти, притримані до них.	Кошти, що попередньо вкладаються у складові оборотних активів з метою забезпечення виробничого процесу та подальшої реалізації продукції.

Джерело: розроблено автором на основі [1; 6; 18; 27].

На основі результатів дослідження можна виокремити головні характеристики оборотних активів підприємства:

– головна роль оборотних активів полягає у підтримці безперервності виробничого процесу та реалізації продукції, а також у забезпеченні своєчасного і повного фінансування діяльності з мінімальними витратами на матеріальні ресурси та фінанси.

– оборотні активи змінюють свою функціональну форму, існуючи як оборотні фонди та фонди обігу.

– їхня участь у кругообігу ресурсів підприємства є постійною та організованою відповідно до плану.

Сутність оборотних активів розкривається через виконувани функції:

- виробнича – забезпечення стабільного перебігу виробничих процесів;
- фінансова – покриття витрат, пов'язаних із комерційною діяльністю;
- забезпечувальна – створення резервів для компенсації непередбачуваних витрат.

Склад оборотних активів підприємства є різноманітним і включає різні види ресурсів. До них належать матеріальні компоненти, такі як запаси сировини та матеріалів, що формують основу майбутньої продукції або використовуються в процесі виробництва, не переходячи у готовий виріб у фізичній формі (наприклад, паливо). Крім того, оборотні активи охоплюють фінансові ресурси, зокрема готівкові кошти в касі підприємства та залишки на банківських рахунках. Також у їхній структурі наявні нематеріальні елементи, як-от дебіторська заборгованість.

З точки зору економічного змісту, оборотні активи можна розглядати як поєднання оборотних засобів та засобів обігу. Структурне наповнення та розподіл цих активів представлені на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Склад оборотних активів підприємства.

Джерело: Складено автором на основі джерела [20; 24].

Оборотні виробничі фонди відображають вартість предметів праці, що перебувають на етапах виробничих запасів і незавершеного виробництва. Вони задіяні в одному виробничому циклі та повністю передають свою вартість на кінцевий продукт. З економічної точки зору, ці ресурси є авансованими коштами, вкладеними у виробничий процес. Їх функціональна роль відрізняється залежно від стадії виробництва, тому виділяють такі основні групи: виробничі запаси, незавершене виробництво, а також тварини, що знаходяться на вирощуванні та відгодівлі.

У балансі підприємства ці засоби обліковуються у другому розділі під назвою «Оборотні активи», підрозділ «Запаси». Водночас до цього підрозділу належить і готова продукція, хоча з економічної точки зору її логічніше віднести до засобів обігу.

Виробничі запаси включають матеріально-технічні ресурси, які враховуються за окремими категоріями в процесі інвентаризації. До них належать сировина, матеріали, придбані напівфабрикати, упаковка, запасні частини, малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП), товари та готова продукція.

Малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) – це ресурси, що використовуються у виробництві протягом періоду, який не перевищує одного року або одного виробничого циклу, якщо він триває довше 12 місяців.

Незавершене виробництво – це частина оборотних фондів, яка вже залучена у виробничий процес, але ще не трансформована у готову продукцію. Обсяги таких фондів залежать від масштабів і специфіки діяльності підприємства, рівня його спеціалізації та технологічного процесу. Виробничі ресурси, що перебувають у цій категорії, можуть мати вигляд деталей, вузлів, виробів або незавершених етапів технологічного процесу.

Напівфабрикати – це матеріали, що пройшли певні виробничі стадії, але ще не набули статусу готової продукції. Вони виконують таку ж роль, як і основні матеріали, оскільки формують основу кінцевого виробу [3].

Зворотні відходи виробництва – це залишки матеріалів, що виникають у процесі обробки сировини, частково або повністю втрачаючи свої початкові споживчі характеристики [57].

Витрати, що відносяться до майбутніх періодів, – це фінансові витрати, здійснені в поточному періоді, які будуть компенсовані за рахунок витрат на виробництво у наступних звітних періодах. До цієї категорії належать витрати, пов'язані з підготовкою виробництва, освоєнням нових продуктів, упровадженням раціоналізаторських та інноваційних рішень, а також придбанням інформації науково-технічного та економічного характеру.

Співвідношення між елементами оборотних засобів та стадіями їхнього використання формує виробничо-технологічну структуру підприємства. Вона залежить від таких факторів, як специфіка виробництва, характер продукції, технологічні особливості її виготовлення та доступність матеріальних ресурсів. Ця структура зазвичай змінюється поступово, без різких коливань.

Другим ключовим компонентом оборотних активів є фонди обігу. Вони безпосередньо не беруть участі у виробничому процесі, але забезпечують його функціонування і водночас є його результатом. До цієї категорії відносять готову продукцію, товари, отримані векселі, дебіторську заборгованість, короткострокові фінансові вкладення, грошові кошти та їх еквіваленти, а також інші оборотні активи [55].

Готова продукція – це вироби, підготовлені для реалізації переробним і заготівельним підприємствам, продажу на ринках, біржах, у кооперативних магазинах або в системі громадського харчування. Якщо продукція не відповідає встановленим стандартам реалізації, вона обліковується як незавершене виробництво.

Товари у складі засобів обігу – це матеріальні цінності, придбані для подальшого продажу. Одержані векселі відображають заборгованість покупців і замовників за відвантажену продукцію, виконані роботи чи надані послуги, забезпечену фінансовими документами.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги – це фінансові ресурси, які підприємство очікує отримати від контрагентів за реалізовану продукцію або надані послуги.

Дебіторська заборгованість за розрахунками включає суми, що мають надійти підприємству від бюджетних установ, нарахованих доходів, виданих авансів та внутрішніх розрахунків. Вона може охоплювати податкові переоплати, авансові платежі постачальникам, дивіденди, роялті та інші виплати, що підлягають отриманню.

Короткострокові фінансові вкладення – це інвестиції, що здійснюються на період до одного року і можуть бути швидко реалізовані. До цієї категорії належать комерційні ринкові цінні папери, державні облігації, депозитні сертифікати та інші фінансові інструменти, придбані з метою перепродажу [4].

Грошові кошти та їх еквіваленти є важливим елементом засобів обігу. Вони включають готівку, залишки на банківських рахунках, а також короткострокові фінансові активи, що легко конвертуються у грошові кошти без значних змін вартості.

З огляду на різні наукові підходи до визначення сутності оборотних активів, ми пропонуємо наступне визначення **оборотних активів підприємства** – це кошти, вкладені в оборотні виробничі фонди та фонди обігу протягом одного року або виробничого циклу. Основна функція оборотних активів полягає в підтримці безперервного виробництва та реалізації продукції, що сприяє досягненню стабільного рівня прибутковості підприємства. Ця характеристика підкреслює кілька ключових аспектів: по-перше, фінансову природу оборотних активів, по-друге, обмеженість періоду його використання, по-третє, матеріальну основу, до якої він прив'язаний, і, нарешті, його кінцеву мету – забезпечення ефективності господарської діяльності.

1.2. Класифікація оборотних активів підприємства

Класифікація в загальному сенсі означає впорядковану систему поділу об'єктів (явищ, процесів) на категорії, групи чи класи за певними характеристиками. Незважаючи на те, що цей поділ є певною мірою суб'єктивним і залежить від критеріїв, обраних тим, хто його здійснює, класифікація сприяє впорядкуванню інформації, полегшує її аналіз та забезпечує структуроване представлення об'єктів. Вона дозволяє систематизувати однорідні елементи відповідно до заданих параметрів, що сприяє точнішому розумінню їхньої сутності та взаємозв'язків.

Класифікація оборотних активів – це систематизований поділ оборотних активів підприємства за певними критеріями, що дозволяє впорядкувати їхній склад, оцінити їхню ефективність та забезпечити раціональне використання. Цей процес базується на аналізі економічних характеристик, фінансових показників, джерел формування, швидкості обороту та інших важливих параметрів [19].

Класифікація оборотних активів має важливе значення для забезпечення ефективної діяльності підприємства. Вона дозволяє:

- оцінити структуру оборотних активів – розподілити їх за видами, формами функціонування та рівнем ліквідності;
- визначити ступінь використання ресурсів – ідентифікувати оборотні активи, що швидко обертаються, а також ті, що потребують оптимізації;
- забезпечити контроль та управління фінансовими потоками – планувати використання коштів, мінімізувати ризики та уникати дефіциту ліквідності;
- раціонально розподілити ресурси – ефективно управляти запасами, дебіторською заборгованістю та фінансовими вкладеннями;
- оптимізувати фінансово-економічні процеси – підвищити ефективність використання активів та прискорити їх оборот.

Чітка класифікація оборотних активів дозволяє прогнозувати фінансовий стан підприємства, визначати його потреби у додаткових ресурсах та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

У сучасній економічній науці існують різноманітні підходи до класифікації оборотних активів, які базуються на певних характеристиках та критеріях. Відповідно до міжнародного досвіду, ці активи поділяють за різними класифікаційними ознаками, що відображено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Класифікація оборотних активів підприємства

№	Класифікаційна ознака	Категорії оборотних активів
1	За участю в кругообігу	Оборотні активи, задіяні у виробничій сфері; Оборотні активи, що функціонують у сфері обігу.
2	За видами	Виробничі запаси (сировина, матеріали, напівфабрикати); Готова продукція на складі; Дебіторська заборгованість (коротко- та довгострокова); Грошові кошти (готівка, безготівкові кошти, депозити); Інші активи (авансові платежі, витрати майбутніх періодів).
3	За способом відображення у балансі	Матеріальні оборотні активи (запаси, незавершене виробництво); Фінансові оборотні активи (грошові кошти, цінні папери); Розрахункові активи (дебіторська заборгованість, видані аванси).
4	За формою функціонування	Матеріальні оборотні активи (товарно-матеріальні запаси, сировина, напівфабрикати); Фінансові оборотні активи (готівкові кошти, короткострокові інвестиції).
5	За тривалістю використання	Постійні оборотні активи (необхідні для нормального функціонування підприємства); Змінні оборотні активи (залежать від сезонності та потреб виробництва).
6	За джерелами походження	Власні оборотні активи (формується за рахунок власного капіталу підприємства); Залучені оборотні активи (кредити, позики, фінансовий лізинг); Позикові оборотні активи (отримані від контрагентів, авансові платежі).
7	За швидкістю обігу	Активи з високою оборотністю (грошові кошти, короткострокова дебіторська заборгованість); Активи із середньою оборотністю (запаси сировини, матеріалів); Активи з низькою оборотністю (готова продукція, довгострокові фінансові вкладення).
8	За ступенем ліквідності	Абсолютно ліквідні активи (готівка, безготівкові кошти, короткострокові фінансові вкладення); Високоліквідні активи (дебіторська заборгованість, товарні запаси); Менш ліквідні активи (незавершене виробництво, довгострокові інвестиції).
9	За рівнем економічної цінності	Основні оборотні активи (критично важливі для безперервної діяльності); Другорядні оборотні активи (можуть бути використані за потребою); Потенційно значущі активи (мають перспективну цінність).

продовження таблиці 1.3

10	За рівнем ризику	Активи з мінімальним рівнем ризику (готівкові кошти, високоліквідні активи); Активи з помірним рівнем ризику (дебіторська заборгованість, запаси сировини); Активи з високим рівнем ризику (довгострокова дебіторська заборгованість, неліквідні активи).
11	За характером ризиків	Активи з ризиком втрати вартості (застарілі запаси, морально застарілі активи); Активи з ризиком нереалізації (готова продукція, що не користується попитом); Активи з ризиком неповернення (довгострокова дебіторська заборгованість).
12	За рівнем стійкості до інфляції	Захищені від інфляції активи (цінні папери, фінансові вкладення у тверду валюту); Частково захищені активи (короткострокові фінансові вкладення, грошові кошти); Незахищені активи (товарно-матеріальні запаси, дебіторська заборгованість).
13	За рівнем прибутковості	Високоприбуткові активи (цінні папери, інвестиції у високоліквідні активи); Середньоприбуткові активи (операційні запаси, сировина); Активи з низькою прибутковістю (готова продукція із довгим терміном зберігання); Збиткові активи (продукція, що втратила товарну цінність).
14	За рівнем впливу на фінансову стійкість	Оборотні активи, що підтримують фінансову стабільність (грошові кошти, високоліквідні інвестиції); Оборотні активи, що мають короткострокову фінансову значущість (запаси, дебіторська заборгованість); Оборотні активи, що потребують додаткового управління (застарілі матеріальні запаси, неліквідні фінансові вкладення).
15	За можливістю використання у заставних операціях	Легко заставні активи (цінні папери, високоліквідні запаси); Частково заставні активи (основні матеріали, незавершене виробництво); Незаставні активи (застарілі активи, неліквідна дебіторська заборгованість).

Джерело [19, 20, 45; 47, 57, 60,].

Наведена класифікація у таблиці 1.3. розкриває особливості оборотних активів підприємства та дозволяє ефективно аналізувати їх у фінансово-господарській діяльності.

Ефективне використання оборотних активів є ключовим фактором забезпечення ефективної діяльності підприємства та підвищення його конкурентоспроможності. Класифікація оборотних активів відіграє важливу роль у цьому процесі, оскільки вона допомагає:

- оптимізувати виробничо-господарську діяльність – аналізувати рівень запасів, забезпечувати безперебійну роботу підприємства та мінімізувати непродуктивні витрати;

- прискорити оборотність капіталу – зменшити термін обігу дебіторської заборгованості, оптимізувати складські запаси та підвищити швидкість реалізації продукції;

- підвищити фінансову стійкість – забезпечити своєчасне надходження коштів, покращити структуру активів та мінімізувати залежність від короткострокових зобов'язань;

- зменшити фінансові ризики – аналізувати рівень ліквідності активів, визначати проблемні категорії оборотних коштів та запобігати фінансовим втратам;

- сприяти ефективному плануванню та контролю – забезпечувати прозорість управління фінансами, покращувати систему бюджетування та прогнозування фінансових потоків.

Таким чином, класифікація оборотних активів підприємства є основою для підвищення ефективності їх використання. Вона дозволяє забезпечити їх раціональне формування, оптимізувати фінансові потоки та підвищити прибутковість підприємства, що сприяє його сталому розвитку та зміцненню ринкових позицій.

1.3. Показники оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства

Сучасні умови ведення господарської діяльності зумовлюють необхідність системного аналізу ефективності використання оборотних активів. На сучасному етапі розвитку підприємств оцінювання ефективності використання оборотних активів є необхідною умовою для забезпечення стабільного функціонування на ринку. Вона дозволяє виявити як сильні сторони діяльності підприємства, так і його слабкі місця, сприяє покращенню виробничих процесів та дає змогу розкрити невикористані внутрішні резерви.

Ефективність використання оборотних коштів оцінюється на основі фінансової звітності за допомогою системи показників (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Система показників оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства

№	Показник	Зміст показника	Формула
1	Коефіцієнт обертання оборотних активів ($K_{об}$)	Визначається як відношення обсягу реалізації продукції до середньорічної суми оборотних активів. Характеризує кількість обертів, які оборотний здійснив оборотний капітал протягом операційного періоду	$K_{об} = \frac{Q}{OБA}$
2	Коефіцієнт завантаження оборотних активів $K_з$	Показник, обернений до коефіцієнта обертання. Показує скільки оборотних активів припадає на одну гривню реалізованої продукції	$K_{зв} = \frac{1}{K_{об}}$
3	Тривалість обертання оборотних активів (дні) ($T_{об}$)	Відношення тривалості планового періоду (360 днів) до коефіцієнта обертання. Характеризує кількість обертів, що здійснив оборотний капітал протягом операційного періоду	$T_{об} = \frac{T_{пл}}{K_{об}}$
4	Рентабельність оборотних активів (R , %)	Визначається як відношення прибутку до оподаткування до оборотних активів. Характеризує ефективність використання оборотних активів.	$R = \frac{Пр (до оподі)}{OБA}$
5	Абсолютне вивільнення оборотних активів ($\Delta_{абс}$)	Відображає пряме зменшення залишків оборотних коштів порівняно з їх нормативом (або із залишками попереднього періоду) при збереженні або підвищенні обсягів реалізації продукції за розрахунковий період	$\Delta_{абс} = (T_{об,зв} - T_{об,баз}) * \frac{Q}{360}$
6	Відносне вивільнення оборотних активів ($\Delta_{відн}$)	Відображає стабільність або зростання оборотних коштів при зростанні обсягів реалізації продукції	$\Delta_{відн} = \frac{Q_{зв} - Q_{баз}}{K_{об,баз}}$
7	Коефіцієнт оборотності запасів	Визначається як відношення собівартості реалізованої продукції до середніх запасів Показує кількість оборотних коштів, інвестованих у запаси.	$K_{об,з} = Q/Cз$
8	Період одного обороту запасів	Відношення тривалості планового періоду (360 днів) до коефіцієнта оборотності запасів. Даний показник відображає період, протягом якого запаси трансформуються в кошти.	$T_{оз} = \frac{360}{K_{об,з}}$
9	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Визначається як відношення чистого доходу від реалізації продукції до середньої дебіторської заборгованості. Показує скільки разів за певний період (зазвичай за рік) підприємство повністю перетворює свою дебіторську заборгованість у грошові кошти.	$K_{об,дз} = Q/ДЗ$
10	Період погашення дебіторської заборгованості	Відношення тривалості планового періоду (360 днів) до коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості.	$T_{одз} = \frac{360}{K_{об,дз}}$
11	Рентабельність оборотних активів	Визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної суми оборотних активів. Характеризує наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для отримання прибутку, тобто показує, який прибуток приносить кожна гривня, вкладена в активи підприємства.	$R_{oa} = \frac{ЧП}{OБA}$

Джерело: сформовано автором на основі [18, 34].

Процес вивільнення оборотних коштів відбувається внаслідок підвищення швидкості їх обертання, що є важливим фактором оптимізації фінансово-господарської діяльності підприємства. Це дозволяє не лише зменшити потребу в додатковому залученні фінансових ресурсів, але й підвищити ефективність використання наявних активів [9].

Абсолютне вивільнення спостерігається тоді, коли заплановані обсяги виробництва досягаються за умови зменшеного залучення оборотних активів порівняно із передбаченими потребами. Це може бути досягнуто шляхом зниження рівня запасів, ефективнішого управління дебіторською заборгованістю, удосконалення процесів закупівлі сировини та матеріалів, а також впровадження сучасних методів контролю за витратами.

Відносне вивільнення має місце у ситуаціях, коли зростання виробничої програми підприємства супроводжується прискоренням оборотності активів, але при цьому темп зростання обсягів виробництва перевищує темп збільшення залишків оборотних активів. Це свідчить про підвищення ефективності управління ресурсами, що дозволяє підприємству розширювати свою діяльність без пропорційного зростання потреби в оборотних коштах.

Значне прискорення обертання оборотних активів сприяє зменшенню потреби в залученні кредитних ресурсів, зниженню рівня виробничих витрат та підвищенню ліквідності підприємства. Впровадження цифрових технологій, автоматизація процесів управління матеріальними потоками, оптимізація логістики та впровадження енергоефективних технологій можуть суттєво сприяти вивільненню оборотних активів, що позитивно впливатиме на фінансовий стан підприємства та його конкурентоспроможність на ринку.

Ряд науковців, зокрема, Суторміна В.М. та Стоянова О.С., вважають, що до групи показників, які характеризують ефективність використання оборотних активів підприємства, слід віднести коефіцієнти ліквідності. Вони дозволяють оцінити рівень фінансової стійкості підприємства та його здатність своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання. Розглянемо ці показники детальніше [55].

1. Коефіцієнт загальної ліквідності (Кзл) визначається як співвідношення поточних активів підприємства до його поточних зобов'язань

$$\text{Кзл} = \frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні запаси}}, \quad (1.1)$$

Коефіцієнт загальної ліквідності демонструє, наскільки підприємство здатне покрити свої короткострокові зобов'язання за рахунок наявних оборотних активів. Він дає можливість оцінити фінансову стабільність підприємства та його платіжну спроможність в умовах своєчасного надходження коштів від дебіторів, успішної реалізації готової продукції та, за необхідності, продажу інших елементів оборотних активів [52].

Оптимальне значення цього коефіцієнта коливається в межах 1–1,5. Якщо його значення перевищує 2, це може вказувати на надмірне накопичення активів, що свідчить про неефективне управління грошовими коштами. Надмірно високий показник може свідчити про те, що підприємство нерационально використовує свої ресурси, що може негативно вплинути на його прибутковість.

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл) розраховується як відношення грошових коштів, короткострокових фінансових вкладень та дебіторської заборгованості до поточних пасивів:

$$\text{Кшл} = \frac{\text{Поточні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні пасиви}}, \quad (1.2)$$

Цей показник оцінює здатність підприємства розраховуватися за своїми короткостроковими зобов'язаннями без урахування матеріальних запасів, які можуть бути менш ліквідними. Він враховує тільки найбільш ліквідні активи – грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення та дебіторську заборгованість.

Показник не має чітко визначеного критичного значення, проте стабільність його рівня у межах 0,6–0,8 або відповідність середньогалузевому стандарту вважається позитивним сигналом. Якщо коефіцієнт занадто низький, це може означати, що підприємство має труднощі з оперативним

покриттям боргів, а надмірно високий рівень може свідчити про нераціональне використання активів [51].

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності) (Каб) співвідношення найбільш ліквідної частини активів і поточних (короткострокових) зобов'язань.

$$\text{Каб. л} = \frac{\text{Грошові кошти} + \text{Поточні фінансові інвестиції}}{\text{Поточні пасиви}} \quad (1.3)$$

Цей показник є найбільш жорстким критерієм оцінки фінансової стійкості підприємства, оскільки враховує лише активи, які можна використати для негайного розрахунку з кредиторами.

Його оптимальне значення знаходиться в межах 0,2–0,35. Якщо показник нижчий 0,2, це сигналізує про низьку ліквідність підприємства та можливі проблеми з платоспроможністю. Водночас надмірно високе значення може свідчити про неефективне управління фінансовими ресурсами, коли значна частина активів зберігається у формі грошових коштів замість того, щоб використовуватися для розвитку бізнесу або інвестицій.

4. Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості розраховується як відношення дебіторської заборгованості до кредиторської.

$$\text{Кд/к} = \frac{\text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Кредиторська заборгованість}} \quad (1.4)$$

Цей показник є важливим індикатором фінансової стабільності підприємства, оскільки він відображає баланс між заборгованістю контрагентів перед компанією та її власними зобов'язаннями перед постачальниками та кредиторами. Коефіцієнт характеризує, наскільки зобов'язання покупців перед підприємством здатні покрити його власну заборгованість перед контрагентами. Це дозволяє оцінити ефективність політики управління розрахунками та рівень ризиків, пов'язаних із фінансовими потоками [40].

Оптимальним вважається значення, що наближається до 1. Це свідчить про збалансовану політику взаєморозрахунків підприємства, коли дебіторська

заборгованість покриває кредиторську, забезпечуючи безперервність фінансових потоків.

Якщо коефіцієнт перевищує 1 – це може свідчити про значні ризики неплатежів з боку дебіторів, що може спричинити касові розриви та ускладнити виконання зобов'язань перед постачальниками. У такому випадку доцільно посилити контроль за дебіторською заборгованістю та вдосконалити кредитну політику компанії. Якщо коефіцієнт менший за 1 – це сигналізує про те, що підприємство фінансує свою діяльність за рахунок кредиторської заборгованості. Така ситуація може бути прийнятною у короткостроковій перспективі, якщо компанія має вигідні умови розрахунків із постачальниками. Однак постійне зниження показника може вказувати на потенційні проблеми з ліквідністю [40].

5. Коефіцієнт забезпеченості поточних пасивів власними коштами (Кзвк) розраховується як відношення власних оборотних коштів до оборотних активів:

$$\text{Кз. вк} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Оборотні активи}}, \quad (1.5)$$

Цей коефіцієнт дозволяє оцінити, наскільки підприємство спроможне покрити свої короткострокові зобов'язання за рахунок власних ресурсів. Високе значення цього показника свідчить про фінансову стійкість і незалежність підприємства від позикових джерел, а його низький рівень сигналізує про зростання залежності від кредиторів та потенційні проблеми з ліквідністю.

У міжнародній практиці цей показник є одним із критеріїв фінансової стійкості компаній. В Україні його нормативне значення встановлено на рівні 0,1, що означає, що хоча б 10% оборотних активів повинні бути забезпечені власним капіталом. Якщо значення коефіцієнта перевищує цей поріг, це свідчить про покращення фінансового стану підприємства, зменшення ризиків втрати платоспроможності та підвищення ліквідності. Натомість зниження

коефіцієнта може свідчити про недостатність власного капіталу, збільшення боргового навантаження та ризику втрати фінансової стабільності.

Оборотні активи підприємства постійно перебувають у русі, проходячи всі етапи кругообігу: придбання ресурсів, виробництво продукції, реалізація товарів і надходження коштів. Від швидкості цього процесу залежить ефективність використання оборотного капіталу.

Чим швидше відбувається кругообіг оборотних активів, тим більше продукції підприємство здатне виробити та реалізувати при незмінному обсязі оборотного капіталу. Прискорення оборотності сприяє підвищенню економічного потенціалу підприємства, оскільки дає змогу скоротити потребу в додаткових фінансових ресурсах та вивільнити частину оборотних активів для інвестицій у розвиток виробництва.

З іншого боку, надмірне збільшення швидкості обороту може свідчити про ризик дефіциту ресурсів для здійснення операційної діяльності. Тому підприємству важливо не лише підвищувати ефективність використання оборотного капіталу, але й забезпечувати баланс між швидкістю обороту та рівнем фінансової стабільності [41].

На кожному підприємстві склад і структура оборотних активів формуються індивідуально та залежать від низки факторів, зокрема типу виробничого процесу, специфіки продукції, структури витрат, особливостей матеріально-технічного постачання та умов реалізації товарів. Методи розрахунку потреби в оборотних коштах можуть відрізнятися за складністю та точністю. Один із найбільш ефективних методів – нормування оборотних активів, яке, хоча і є трудомістким, дозволяє забезпечити ефективне управління фінансовими ресурсами.

Водночас складність та детальність нормування спричиняє те, що далеко не всі підприємства здійснюють його на регулярній основі. У більшості випадків нормування застосовується лише до виробничих запасів, хоча міжнародна практика (зокрема досвід Німеччини, Франції та Японії)

підтверджує доцільність його розширеного впровадження для ефективного управління всіма видами оборотних активів [37].

Методи нормування застосовуються для контролю та регулювання лише тієї частини оборотних активів, яка піддається нормуванню, а саме:

- виробничих запасів,
- готової продукції на складах,
- відвантаженої продукції, розрахункові документи за яку ще не передані в банк.

За статистичними даними, частка нормованих оборотних активів у промисловості досягає 80%, що підкреслює важливість цього підходу в управлінні підприємством.

Нормування оборотних активів передбачає визначення обсягу фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення безперервного виробничого процесу. Воно залежить від:

- умов постачання матеріальних ресурсів,
- організації виробничих процесів,
- умов реалізації готової продукції.

Для підтримки безперервності виробництва підприємства повинні мати у своєму розпорядженні достатній обсяг оборотних коштів. Відхилення фактичного обсягу оборотних активів від нормативного дозволяє визначити недостатність або надлишок власних оборотних ресурсів.

Нестача оборотних активів може бути спричинена:

- інфляційними процесами та зростанням цін на матеріали й сировину,
- недостатньо ефективною маркетинговою діяльністю,
- невиконанням планових показників прибутку,
- нераціональним використанням фінансових ресурсів,
- відсутністю своєчасного фінансування приросту нормативу оборотних коштів,
- значною дебіторською заборгованістю та несвоєчасними розрахунками контрагентів [52].

Надлишковий обсяг оборотних активів може виникати через:

- перевиконання плану прибутку,
- затримку у здійсненні запланованих платежів,
- безоплатне отримання товарно-матеріальних цінностей,
- неефективне використання прибутку,
- нецільове зберігання коштів на рахунках підприємства без реінвестування.

У сучасних умовах господарювання (коливання цін, інфляція, зниження обсягів виробництва) надлишок оборотних коштів є рідкісним явищем, оскільки підприємства зазвичай стикаються з нестачею фінансових ресурсів для забезпечення операційної діяльності.

Ефективне управління товарно-матеріальними запасами має важливе значення для підтримки фінансової стійкості підприємства. Одним із найбільш широко використовуваних підходів є метод ABC, який дозволяє класифікувати запаси за рівнем їхньої цінності:

- Група А – найбільш вартісні запаси, які використовуються у незначних обсягах. У світовій практиці їх частка у загальних витратах виробництва може досягати 50%.
- Група В – запаси середньої вартості та обсягу споживання, що становлять понад 25% загальних закупівель.
- Група С – запаси з низькою вартістю, що мають широкий асортимент, але використовуються у великих кількостях.

Пріоритетним у процесі управління є контроль запасів групи А, оскільки саме вони мають найбільший вплив на фінансові показники підприємства. Запаси груп В і С контролюються менш жорстко.

На додаток до ABC-аналізу, у промисловості активно використовується метод XYZ, що передбачає поділ сировини та матеріалів залежно від рівномірності їх споживання [48]:

- Група Х – запаси, що використовуються рівномірно і можуть бути легко прогнозовані.

– Група Y – матеріали, споживання яких змінюється залежно від сезонних чи інших факторів.

– Група Z – запаси з нестабільним рівнем використання, попит на які важко прогнозувати.

Застосування комплексного підходу (ABC + XYZ) дозволяє підприємствам оптимізувати запаси, зменшити витрати та підвищити ефективність управління ресурсами.

1.4. Правове регулювання оборотних активів на підприємстві

Оборотні активи підприємства займають ключове місце в його фінансово-господарській діяльності, оскільки від їх ефективного використання залежить стабільність та рентабельність підприємства. Правове регулювання оборотних активів включає цілу низку нормативно-правових актів, що визначають принципи управління такими активами, облік, контроль та використання. В Україні цей процес регулюється через сукупність законодавчих актів, які встановлюють порядок ведення обліку, а також вимоги до використання та розподілу оборотних активів.

Правове регулювання обліково-аналітичної діяльності підприємств в Україні здійснюється через низку нормативно-правових актів, що визначають основи для ведення бухгалтерського обліку, фінансової звітності та оподаткування, а також регулюють специфічні аспекти обліку та управління оборотними активами. Серед основних нормативно-правових актів, які регулюють цю діяльність, можна виділити такі:

1. Конституція України встановлює загальні принципи правового порядку, зокрема принципи права власності, свободи підприємницької діяльності та захисту прав суб'єктів господарювання, включаючи їх фінансово-економічну діяльність [68].

2. Господарський кодекс України – це базовий нормативно-правовий акт, що визначає загальні принципи господарювання в Україні, порядок ведення

бізнесу, включаючи правила щодо використання оборотних активів. Зокрема, Кодекс регулює питання реєстрації підприємств, їх функціонування, а також фінансове планування і управління активами, в тому числі оборотними [14].

3. Цивільний кодекс України встановлює правові засади цивільних відносин, зокрема, в частині укладання договорів, що стосуються обігу оборотних активів, таких як контракти на постачання товарів, оренду майна або інші угоди, що впливають на рух активів підприємства [15].

4. Податковий кодекс України регулює питання оподаткування оборотних активів. Зокрема, цей Кодекс визначає порядок обліку витрат на придбання сировини, матеріалів, товарів, а також механізми визначення валових витрат та доходів при здійсненні господарської діяльності. Положення Податкового кодексу мають важливе значення для правильного обліку оборотних активів, оскільки впливають на обчислення податків, нарахування ПДВ та інших податкових зобов'язань [69].

5. Спеціалізовані закони, окрім загальних законів, існують і спеціалізовані нормативно-правові акти, які регулюють окремі аспекти діяльності підприємств. До таких належать закони, що стосуються окремих видів діяльності, таких як виробництво, торгівля, агропромисловий сектор, які детально регулюють питання обліку оборотних активів в цих сферах.

6. Розпорядчі документи органів влади – укази та розпорядження Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, що регулюють діяльність підприємств і уточнюють законодавчі акти, включаючи питання обліку і звітності.

7. Регуляторні документи з бухгалтерського обліку – Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені Міністерством фінансів України. Ці стандарти є основою для ведення бухгалтерського обліку на підприємствах, зокрема щодо оцінки і відображення оборотних активів у фінансових звітах.

8. Інструктивно-методичні матеріали – нормативні акти (інструкції, положення, вказівки) та методичні рекомендації, розроблені Міністерством

фінансів та іншими державними органами, що уточнюють вимоги щодо ведення обліку оборотних активів, враховуючи зміни в законодавстві та міжнародні стандарти.

9. Внутрішньогосподарські розпорядчі документи - накази, розпорядження та рішення підприємств, які визначають порядок організації та ведення бухгалтерського обліку на рівні кожного суб'єкта господарювання. Ці документи регулюють специфіку обліку оборотних активів на конкретному підприємстві, враховуючи специфіку діяльності, вимоги законодавства та внутрішні потреби підприємства.

Визначені нормативно-правові акти та документи регулюють різні аспекти обліково-аналітичної діяльності, визначаючи загальні принципи ведення бухгалтерського обліку, організацію фінансової звітності, порядок оподаткування і специфічні вимоги для окремих видів активів. Для ефективного використання оборотних активів та їх правильного обліку підприємства зобов'язані дотримуватись вимог цих актів, що забезпечує законність, прозорість і точність фінансових операцій. Дотримання зазначених нормативно-правових актів є основою для забезпечення правильності обліку, формування достовірної та об'єктивної фінансової звітності, що є необхідною як для внутрішніх користувачів (керівництво, менеджери), так і для зовнішніх (контролюючі органи, інвестори, партнери). Це, в свою чергу, сприяє підтримці фінансової стійкості підприємства, забезпечує ефективне управління його активами та підвищує довіру з боку зовнішніх користувачів до фінансової звітності підприємства. На основі детально проведеного аналізу та узагальнення результатів дослідження встановлено, що ключові норми, які встановлюють порядок організації обліково-аналітичного процесу оборотних активів закріплені в нормативно-правових актах, що визначені в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Основні нормативно-правові акти регулювання оборотних активів підприємства

Назва нормативно-правового документа	Сутність нормативно-правового документа щодо правового регулювання оборотних активів
Податковий кодекс України	Регламентує порядок оподаткування операцій з оборотними активами, включаючи ПДВ, податок на прибуток та інші податкові зобов'язання.
Цивільний кодекс України	Встановлює загальні правові норми щодо власності, договорів купівлі-продажу, поставок, позик та інших операцій, пов'язаних з оборотними активами.
Господарський кодекс України	Визначає правові засади господарської діяльності, регулює порядок використання оборотних активів та їх правовий статус.
Закон України «Про фінансовий лізинг»	Визначає правові та економічні основи лізингових операцій, які можуть впливати на структуру оборотних активів підприємства.
Закон України «Про банки і банківську діяльність»	Регламентує операції підприємств з банківськими установами, відкриття рахунків, зберігання коштів та фінансові розрахунки.
Митний кодекс України	Визначає порядок митного регулювання операцій із запасами та матеріальними ресурсами, що імпортуються чи експортуються підприємствами.
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Визначає основи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, включаючи порядок обліку оборотних активів, їх оцінку та розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 9 «Запаси»	Регламентує методикку обліку запасів, порядок їх оцінки, відображення у звітності та визначення витрат, пов'язаних з їх використанням.
П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	Визначає порядок формування облікової інформації про дебіторську заборгованість, її оцінку та відображення у фінансовій звітності.
П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»	Регламентує облік фінансових вкладень підприємств, порядок їх оцінки, класифікації та відображення у фінансовій звітності.
П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»	Визначає принципи обліку фінансових активів і зобов'язань, включаючи грошові кошти, векселі та інші оборотні активи.
П(С)БО 14 «Оренда»	Визначає порядок обліку операційної та фінансової оренди, що може стосуватися оборотних активів підприємства.
П(С)БО 16 «Витрати»	Встановлює порядок обліку витрат підприємства, включаючи списання запасів та інших оборотних активів у процесі виробництва.
П(С)БО 30 «Біологічні активи»	Регламентує порядок відображення у бухгалтерському обліку біологічних активів та сільськогосподарської продукції, отриманої в результаті їх трансформації.
Національне положення (стандарт) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Встановлює загальні принципи складання фінансової звітності, порядок розкриття інформації про активи та їх оцінку.

продовження таблиці 1.5

Інструкція про застосування Плану рахунків БО активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Визначає використання бухгалтерських рахунків для узагальнення інформації про рух активів, зобов'язань та операцій підприємства.
Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів»	Встановлює порядок обліку та операцій із цінними паперами, що можуть входити до складу оборотних активів підприємства.

Джерело [15, 16, 22, 23, 69].

З представленої таблиці 1.5. можемо зробити висновок, що правове регулювання оборотних активів є багатовимірною системою, що включає нормативно-правові акти, бухгалтерські стандарти та податкові норми, які визначають порядок їх обліку, оцінки та використання.

Основоположними нормативно-правовими актами, що встановлюють правовий режим оборотних активів, є:

- Конституція України, яка закріплює принципи економічної свободи, права власності та господарської діяльності;
- Господарський кодекс України, що визначає загальні засади функціонування суб'єктів господарювання, включаючи порядок формування, використання та обліку активів підприємства;
- Цивільний кодекс України, який регламентує договірні відносини, майнові права та зобов'язання, пов'язані з оборотними активами;
- Податковий кодекс України, що встановлює правила оподаткування операцій з матеріальними ресурсами, фінансовими вкладеннями та іншими активами.

Ці законодавчі акти забезпечують загальні правові рамки управління оборотними активами, визначаючи їх правовий статус, порядок оцінки та відображення у фінансовій звітності.

Правове регулювання бухгалтерського обліку оборотних активів ґрунтується на Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який визначає правові засади обліку господарських операцій та складання фінансової звітності.

Ключову роль у системі регулювання відіграють Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО), зокрема:

- П(С)БО 9 «Запаси» – регулює облік та оцінку матеріальних активів підприємства.
- П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» – визначає правила формування та відображення у звітності дебіторської заборгованості.
- П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» – встановлює порядок обліку фінансових активів, що можуть бути частиною оборотних ресурсів.
- П(С)БО 30 «Біологічні активи» – регулює облік активів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю.

Додатково застосовується Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, яка регламентує відображення активів у системі бухгалтерського обліку.

Оборотні активи підприємства також підлягають правовому регулюванню у фінансовій та банківській сферах, що передбачено такими актами:

- Закон України «Про банки і банківську діяльність», який визначає порядок здійснення фінансових операцій підприємств через банківські установи;
- Закон України «Про фінансовий лізинг», що регламентує використання лізингових активів, які можуть включатися до складу оборотних засобів;
- Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів», який визначає особливості обліку фінансових вкладень та операцій з цінними паперами.

Фінансові аспекти оборотних активів також регламентуються нормативними актами Національного банку України, Міністерства фінансів та Державної податкової служби.

Для підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, особливого значення набуває Митний кодекс України, який встановлює порядок обліку та митного оформлення запасів, імпортованих або експортованих матеріальних активів.

Крім того, Податковий кодекс України визначає правила оподаткування оборотних активів, зокрема:

- Податок на додану вартість (ПДВ) на операції з придбання та реалізації товарно-матеріальних цінностей;
- Податок на прибуток, що формується на основі розподілу активів та обліку фінансових операцій підприємства.

Крім зовнішніх нормативно-правових актів, підприємства самостійно визначають власну політику управління оборотними активами, що закріплюється в таких документах:

1) облікова політика підприємства – ключовий внутрішній документ, який встановлює методи оцінки та обліку оборотних активів відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або Міжнародних стандартів фінансової звітності. Вона визначає: порядок оцінки запасів (методи FIFO, середньозваженої вартості тощо); критерії визнання дебіторської заборгованості та створення резервів під сумнівні борги; облік фінансових інвестицій, у тому числі короткострокових депозитів і цінних паперів; регламентацію процесу документального оформлення операцій з оборотними активами;

2) накази та розпорядження керівництва – внутрішньогосподарські акти, що регламентують порядок руху оборотних активів, відповідальність посадових осіб за їх збереження та ефективне використання. Зокрема, вони можуть містити: вимоги щодо контролю за залишками товарно-матеріальних цінностей; порядок проведення інвентаризації оборотних активів; обмеження щодо надання товарного або фінансового кредиту контрагентам; механізми управління ліквідністю оборотних активів;

3) методичні рекомендації – деталізують порядок формування звітності та оцінки оборотних активів, зокрема: алгоритм складання фінансової та податкової звітності щодо оборотних активів; вимоги до аналізу дебіторської заборгованості та визначення рівня її ліквідності; правила внутрішнього контролю за використанням і списанням запасів.

Отже, правове регулювання оборотних активів підприємства є багаторівневою системою, що включає законодавчі, бухгалтерські, фінансові, податкові та внутрішньогосподарські механізми. Воно спрямоване на

забезпечення прозорості обліку, ефективного управління ресурсами та оптимізації фінансово-господарської діяльності підприємств. Взаємодія різних нормативно-правових актів гарантує комплексне правове забезпечення операцій з оборотними активами, сприяючи економічній стабільності та розвитку суб'єктів господарювання.

Висновки до розділу 1

Дослідивши теоретичні засади ефективності використання оборотних активів підприємства, можна зробити такі узагальнення.

У сучасній економічній літературі немає єдиного підходу до визначення сутності оборотних активів. У наукових джерелах використовуються різні терміни, зокрема: оборотні активи, оборотні кошти, оборотний капітал, поточні активи, оборотні фонди, оборотні засоби тощо. В окремих випадках ці поняття розглядаються як синоніми, однак їх вживання не завжди є коректним, що спричиняє певну невизначеність у тлумаченні економічної категорії оборотних активів.

Запропоновано розглядати оборотні активи підприємства як кошти, вкладені в оборотні виробничі фонди та фонди обігу протягом одного року або виробничого циклу, які постійно перебувають у русі та забезпечують безперервний виробничо-господарський процес. Вони використовуються упродовж одного операційного циклу або календарного року, після чого повністю змінюють свою форму, переходячи з однієї стадії кругообігу в іншу.

Наведено класифікацію оборотних активів підприємства за п'ятнадцятьма класифікаційними ознаками, що дозволяє впорядкувати активи за різними критеріями та забезпечити їх ефективне використання. Систематизація оборотних активів сприяє покращенню управління запасами, дебіторською заборгованістю та фінансовими вкладеннями, що, у свою чергу, забезпечує стабільність фінансових потоків та підвищення ліквідності підприємства. Чітке розмежування активів за їх функціональними

характеристиками та економічною значущістю дозволяє виявити слабкі місця у фінансовій політиці компанії та розробити заходи для їх усунення.

Раціональне використання оборотних активів відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності та ефективності діяльності підприємства. Оптимізація їхньої структури та швидкості обороту дозволяє мінімізувати фінансові ризики, підвищити прибутковість та зміцнити ринкові позиції. Таким чином, класифікація оборотних активів є не лише засобом упорядкування ресурсів, а й стратегічним інструментом для підвищення фінансової стійкості підприємства, його конкурентоспроможності та забезпечення довгострокового розвитку.

Запропоновано систему показників оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства в основі якої лежить коефіцієнтний метод, який дозволяє визначити оборотність активів, оцінити їх завантаженість і рентабельність. До оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства, віднесено і коефіцієнти ліквідності. Вони дозволяють оцінити рівень фінансової стійкості підприємства та його здатність своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання.

Правове регулювання оборотних активів підприємства охоплює широкий спектр нормативних механізмів, які забезпечують їх належний облік, ефективне використання та контроль. Ця система включає законодавчі акти, фінансово-бухгалтерські стандарти, податкові норми та внутрішні регламенти підприємства, що взаємодіють для створення єдиної стратегії управління активами. Впровадження чітких правових засад дозволяє забезпечити прозорість фінансової діяльності, мінімізувати ризики, пов'язані з використанням оборотного капіталу, та сприяти фінансовій стійкості підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРИБУТКУ ТДВ «ПЛОСКІВСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД»

2.1. Загальна характеристика підприємства

ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» є юридичною особою від дня його державної реєстрації. Підприємство працює понад 50 років. Промисловий розлив мінеральної води розпочато з 1959 року. В 1962 році цех з розливу мінеральної води було реорганізовано в Плосківський завод мінеральних вод як самостійну госпрозрахункову одиницю. В 1965 році проведено реконструкцію лінії розливу, що дало змогу наливати до шести тисяч пляшок на годину. В 1971 році на заводі було змонтовано ще одну лінію розливу води, продуктивність до 10 тис. пляшок на годину.

В середині 80-х років, після введення в експлуатацію ще однієї лінії розливу мінеральної води, потужність 12 тис. пляшок на годину, завод довів річний налив води до 20 млн. пляшок.

Однак, в 1996-1997 роках на заводі пройшов значний спад виробництва, а в кінці 1997 року завод зовсім припинив розлив мінеральної води.

Щоб зберегти завод від повного розвалу в 1998 році і було створено нове підприємство, на базі майна заводу. Товариство з обмеженою відповідальністю „Плосківський завод мінеральних вод” з участю засновників Закарпатської облспоживспілки та Ужгородського коньячного заводу.

Юридична адреса: Закарпатська обл., Свалявський район, с. Плоске, 267. Форма власності підприємства – колективна.

Основою сировинної бази підприємства є глибинні свердловини мінеральної води, розташовані неподалік заводу (з свердловини глибиною від 140 до 80 метрів з добовим дебітом води до 110 м³).

З початку функціонування на підприємстві постійно впроваджуються заходи спрямовані на вдосконалення організації та нормування праці,

покращення умов праці, усунення випадків травматизму. Розробляються заходи, спрямовані на скорочення частки ручної праці, збільшення випуску товарної продукції та зростання прибутку.

Колектив підприємства намагається забезпечити виробництво високоякісної продукції та її реалізацію в умовах конкурентного ринкового середовища. З цією метою проводиться постійна робота щодо розширення асортименту продукції, розробки нових видів продукції.

Виробнича інфраструктура ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» включає цех розливу мінеральної води, склад готової продукції, склад комплектуючих матеріалів, ємності для мінеральної води, компресорну.

ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» працює за такою технологічною схемою, яка сприяє максимальному випуску продукції високої якості з найменшими витратами.

На ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» запроваджено двохзмінний режим роботи. При даному режимі роботи працюють підрозділи: цех розливу мінеральної води, транспортний цех; виробнича лабораторія; відділ збуту; склад готової продукції; склад комплектуючих матеріалів.

До складу структурних підрозділів ТОВ „Плосківський завод мінеральних вод” відносяться: цех розливу мінеральної води, відділ постачання, відділ головного механіка, транспортна дільниця, технологічна та бактеріологічна лабораторії, непромислові структурні підрозділи (медпункт, їдальня).

Основні будівлі та споруди заводу:

- 1) цех по розливу мінеральної води, виробнича площа 280 м², загальна – 350м²;
- 2) склад готової продукції, модульний, площа 220 м²;
- 3) котельна на твердому паливі (вугілля);
- 4) приміщення адмінбудинку та прохідної – 50 м²;
- 5) водопровід питтєвої води;
- 6) водопроводи мінеральної води;
- 7) свердловини (4 шт.);
- 8) насосна станція;

9) компресорна станція.

Номенклатура сировини, яку використовує підприємство у виробничій діяльності така: мінеральна вода, етикетка, клей, ПЕТ форма, пакувальна термоусадочна плівка, фільтрокартон, корок.

Сировину ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» отримує від різноманітних комерційних структур. Вся сировина сплачується за фактом надходження, але для постійних партнерів може застосовуватись передоплата.

Взагалі відносини з постачальниками складаються на договірній основі. Підприємство слідкує за цінами на сировину і за надійністю постачальників.

Реалізація мінеральної води здійснюється в основному у Закарпатській області. У меншому обсязі завод забезпечує своєю продукцією Львівську, Вінницьку області, а також є поставки в м. Київ.

Оскільки одним із засновників ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» є Ужгородський коньячний завод, то продукцію також збувають у мережі фірмових магазинів «Тиса».

Основні постачальники сировини ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» показані в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Основні постачальники сировини ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»

<i>Види сировини</i>	<i>Постачальники сировини</i>
Етикетка	ТзОВ «Е.К.К.К.О.», м.Львів
Корок	ТзОВ «Лакма», м. Львів
Вуглекислота	«MESSER Humqarogas kft»
Клей	ТОВ «Поліпром», м. Дніпропетровськ
ПЕТ форма	ДП «Біотрейд», м. Ужгород
Термоусадочна плівка	ТОВ «Хімпласт», м. Луцьк
Фільтрокартон	ТОВ «Сезам-Іва», м. Івано-Франківськ

ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» отримує електроенергію від «Закарпатобленерго».

Забезпечення холодом відбувається за допомогою холодильного обладнання, що знаходиться на підприємстві.

Питанню покращення якості продукції приділяє велику увагу колектив ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод». Питанням визначення якості продукції на підприємстві займається технологічна лабораторія, якою керує головний інженер. В загальних рисах ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» можна віднести до підприємств з технологічного типу.

Організаційна структура управління представляє собою сукупність певним чином пов'язаних між собою управлінських ланок. Вона характеризується кількістю органів управління, порядком їх взаємодії та функціями, які вони виконують. Головне призначення організаційної структури – забезпечити ефективну діяльність управлінського персоналу. До його складу на підприємстві входять: керівник підприємства, керівники підрозділів, фахівці, обслуговуючий персонал (технічний).

ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» має лінійно-функціональну організаційну структуру управління (рис. 2.1).

Вищий рівень управління підприємством представлений власником директором, що приймає загальні рішення стратегічного характеру. До головних обов'язків керівництва підприємством відносяться: планування, організація, координування всієї діяльності підприємства, а також підбір і розміщення кадрів, оцінювання виконання поставлених цілей. Ці обов'язки вимагають координування роботи різних служб і відділів.

У прямому підпорядкуванні директора знаходяться головний бухгалтер, головний інженер, менеджер з реалізації, начальник виробництва та начальник відділу кадрів.

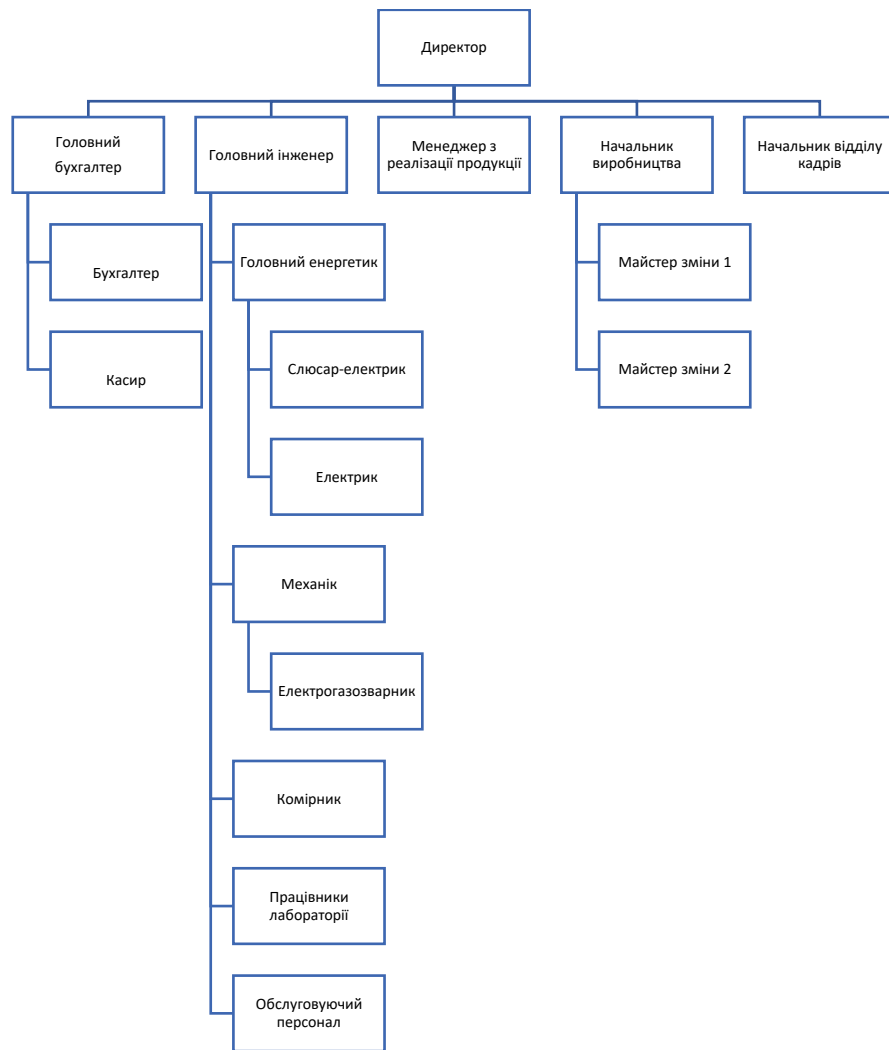

Рис. 2.1. Організаційна структура управління ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод».

Працівники бухгалтерії (головний бухгалтер, бухгалтер та касир) відповідають за своєчасне складання бухгалтерської звітності в суворій відповідності з нормативними документами; несуть відповідальність за дотримання фінансової і договірної дисципліни; проводять аналіз фінансово-господарської діяльності; організовують складання бізнес-планів; складають фінансово-господарські плани і кошториси за встановленими формами; несуть відповідальність за своєчасність складання звітів, балансів і рахунків, прибутків і збитків; виконують роботу з обліку, введення в експлуатацію і списання матеріальних цінностей і обліку коштів у встановленому порядку; несуть відповідальність за дотриманням ціноутворення і правильності

складання тарифів; здійснюють облік надходження і вибуття виробничих запасів відповідно до Положення (стандартів) бухгалтерського обліку; організують роботу з одержання ліцензій.

У підпорядкуванні головного інженера знаходяться: головний енергетик, механік, комірник, працівники лабораторії, обслуговуючий персонал. Головний інженер є по суті першим заступником директора, який відповідає за проведення на підприємстві вірної технічної політики, удосконалення техніки, технології.

До відомства механіка входять ремонтно-механічні служби, він керує монтажем нового і ремонтом діючого обладнання.

Головний енергетик організує і забезпечує правильну експлуатацію енергетичного устаткування, здійснює контроль за станом кабельних і вентиляційних мереж.

Менеджер з реалізації продукції повинен формувати свої відносини з партнерами. Йому необхідно вчасно реагувати на зміни, що відбуваються на ринку. Менеджеру зі збуту необхідно добре знати закони й інші нормативні акти, що регламентують комерційну діяльність, уміти приймати правильні рішення, вигідні для підприємства, виявляти ініціативу. Він займається маркетингом та рекламою.

У прямому підпорядкуванні начальника виробництва знаходяться начальники змін (підприємство працює у дві зміни). Задачею начальника виробництва є забезпечення виробництва необхідними матеріально-технічними ресурсами і звичайно контроль за виробництвом.

Основними обов'язками начальника відділу кадрів є: формування кадрів організації (планування, добір і наймання, вивільнення, аналіз плинності тощо); навчання працівників (перепідготовка, атестація й оцінка персоналу, організація просування по службі, проведення виховної роботи); удосконалювання організації праці, її стимулювання, створення безпечних умов праці.

Така організаційна структура управління найбільш доцільне для даного виробництва зі сталим асортиментом продукції, незначними еволюційними змінами технології виробництва продукції.

Сьогодні ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» випускає таку продукцію:

– мінеральна вода «Плосківська» сильно газована ємностями 1,5 л та 0,5 л (штучно насичена вуглекислою СО₂);

– вода мінеральна природно насичена СО₂ «Плосківська» ємностями 1,5л та 0,5 л ;

– мінеральна вода сильно газована «Поляна плосківська» (штучно насичена СО₂) ємністю 1,5 л.

Асортимент продукції та обсяги виробництва підприємства наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Асортимент продукції ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» у 2020- 2023 рр.

Вид продукції	Одиниці виміру	Роки				Відхилення 2023 до 2022 року	
		2020	2021	2022	2023	Абсолютне	Відносне, %
«Плосківська» сильно газована 1,5 л	тис. пляшок	6470,0	7560,0	7680,0	6510,0	-1170,00	-15,23
«Плосківська» сильно газована 0,5 л	тис. пляшок	600,0	630,0	650,0	480,0	-170,00	-26,15
«Плосківська» натуральна негазована	тис. пляшок	480,0	490,0	510,0	590,0	80,00	15,69
«Плосківська» натуральна негазована 0,5 л	тис. пляшок	48,0	50,0	55,0	58,0	3,00	5,45
«Поляна плосківська» сильно газована 1,5 л	тис. пляшок	240,0	250,0	260,0	220,0	-40,00	-15,38

За даними таблиці 2.2. бачимо, що обсяги виробництва мінеральної води у 2023 році зменшилися майже по всіх найменуваннях, тільки на 15,69%

збільшився налив мінеральної води натуральної негазованої «Плосківської» 1,5л та на 5,45% – тієї ж води ємністю 0,5 л.

У таблиці 2.3. розглянемо детальніше динаміку обсягів виробництва мінеральних вод протягом 2023 року та за допомогою рисунка 2.2.

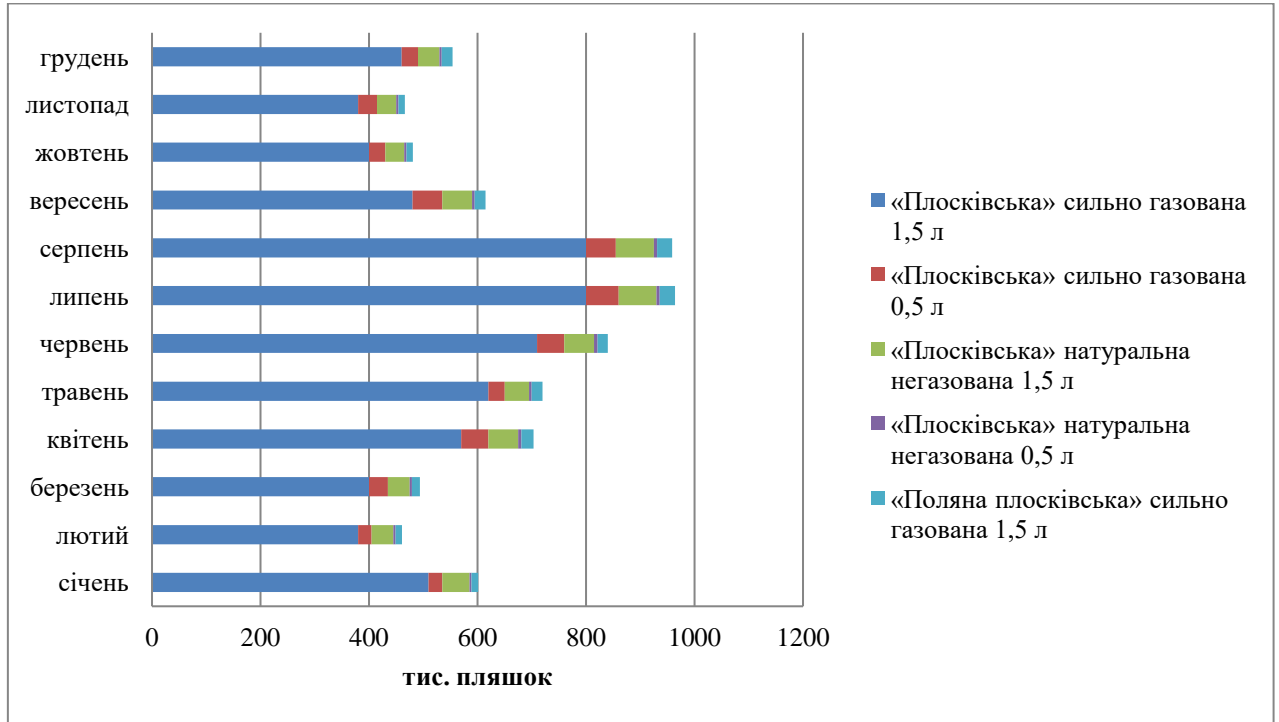

Рис. 2.2. Динаміка обсягів виробництва мінеральних вод ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» за 2023 рік.

Таблиця 2.3

Динаміка обсягів виробництва мінеральної води за 2023 рік, тис. пляшок

Вид продукції	Обсяги виробництва												Разом за 2023 рік
	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	
«Плосківська» сильно газована 1,5 л	510	380	400	570	620	710	800	800	480	400	380	460	6510
«Плосківська» сильно газована 0,5 л	25	25	35	50	30	50	60	55	55	30	35	30	480
«Плосківська» натуральна негазована 1,5 л	50	40	40	55	45	55	70	70	55	35	35	40	590
«Плосківська» натуральна негазована 0,5 л	4	4	4	6	5	6	6	6	5	4	4	4	58
«Поляна плосківська» сильно газована 1,5 л	12	12	15	22	20	19	28	28	20	12	12	20	220

Як бачимо за даними табл. 2.3. та рис. 2.2., прослідковується певна сезонність виробництва мінеральних вод на заводі. Продаж мінеральної води носить частково сезонний характер, тому об'єми реалізації коливаються протягом року. Обсяги виробництва зростають у квітні (святкування Пасхи) місяці та травні (травневі свята), найвищі обсяги у літній період (червень, липень, серпень), а також у грудні (новорічні свята). І навпаки – січень, лютий, березень, вересень, жовтень, листопад – спостерігаємо спад виробництва, оскільки і попит у ці місяці на мінеральну воду є нижчим. Тобто спостерігається позбавлення виробництва в теплу пору року і зниження в зимовий період.

2.2. Аналіз господарської діяльності підприємства

Аналіз господарської діяльності підприємства передбачає всебічний аналіз його результатів за певний проміжок часу. Це дозволяє оцінити ефективність функціонування, виявити потенційні резерви розвитку та окреслити подальші напрями роботи. Він передбачає аналіз активів підприємства, зокрема основних та оборотних активів, трудових ресурсів та витрати підприємства.

На початковому етапі розглянемо структуру та динаміку активів і пасивів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод». Особливу увагу приділимо змінам у складі оборотних і необоротних активів підприємства протягом 2021–2023 років. Для цього використаємо інформацію, подану в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка активів підприємства

Види активів	Роки			Відхилення			
				(+;-)		%	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Необоротні активи підприємства							
Нематеріальні активи:							
залишкова вартість	364	333	303	-31	-30	-8,52	-9,01
первісна вартість	641	641	641	0	0	0	0,00
Накопичена амортизація	277	308	338	31	30	11,2	9,74

Види активів	Роки			Відхилення			
				(+;-)		%	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Основні засоби:							
залишкова вартість	15560	14091	16056	-1469	1965	-9,44	13,95
первісна вартість	32191	32275	34760	84	2485	0,26	7,70
знос	16631	18184	18704	1553	520	9,34	2,86
<i>Усього необоротних активів</i>	16055	14424	16359	-1631	1935	-10,16	13,42
Оборотні активи підприємства							
Запаси:	7879	8983	12482	1104	3499	14	38,95
виробничі запаси	4775	6315	8390	1540	2075	32,3	32,86
незавершене виробництво	-	-	2	-	2	-	-
готова продукція	2452	1933	2461	-519	528	-21,2	27,32
Товари	652	735	1629	83	894	12,73	121,6
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5225	5630	3796	405	-1834	7,75	-32,58
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
з бюджетом	-	3182	365	3182	-2817	-	-88,53
з бюджетом	4644	508	1	-4136	-507	-89,1	-99,80
Інша поточна дебіторська заборгованість	1377	1885	2637	508	752	36,9	39,89
Грошові кошти	881	317	511	-564	194	-64	61,20
Інші оборотні активи	1174	191	137	-983	-54	-83,73	-28,27
<i>Усього оборотних активів</i>	21180	20696	19929	-484	-767	-2,29	-3,71
Всього активів	37235	35120	36288	-2115	1168	-5,68	3,33

Джерело: Складено та розроблено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Динаміка вартості майна підприємства протягом аналізованого періоду демонструє певні закономірності, які зумовлені змінами у структурі активів. Загальна вартість активів підприємства за останні два роки зазнала скорочення на 947 тис. грн., що свідчить про вплив як зовнішніх, так і внутрішніх чинників на фінансово-господарську діяльність. Водночас, порівнюючи останні два періоди, спостерігається зростання вартості активів на 3,33 %.

Найбільш суттєве зменшення вартості активів у 2021–2022 рр. відбулося через скорочення обсягу необоротних активів на 1631 тис. грн., що становило 10,16 % їхньої первісної вартості. Водночас, оборотні активи за цей період також знизилися на 484 тис. грн., або 2,29 %. Головними чинниками зменшення оборотних активів у 2022 році порівняно з 2021 роком стали суттєве скорочення інших оборотних активів на 983 тис. грн. та значне зниження дебіторської заборгованості перед бюджетом – на 4136 тис. грн., яка зменшилася на 89,1 %.

Аналізуючи 2022–2023 рр., можна відзначити, що тенденція до зменшення зазначених показників зберіглася. Зокрема, інші оборотні активи знизилися ще на 28,27 %, а дебіторська заборгованість перед бюджетом скоротилася майже повністю – на 99,8 % відносно рівня 2022 року. Водночас, спостерігається позитивна динаміка щодо виробничих запасів, готової продукції та товарів: їхній рівень зріс на 32,86 %, 27,32 % і 121,6 % відповідно, що може свідчити про перерозподіл ресурсів підприємства на користь активізації виробничого процесу та нарощування обсягів реалізації.

Варто відзначити також коливання обсягу грошових коштів у 2022 році він зменшився на 564 тис. грн., а у 2023 році зріс на 194 тис. грн., що свідчить про нестабільність ліквідності підприємства. У складі оборотних активів частка грошових коштів залишається невеликою – 4,16 % у 2021 році, 1,53 % у 2022 році та 2,6 % у 2023 році. Скорочення частки грошових активів може свідчити про ускладнення фінансового стану підприємства, що потребує додаткових управлінських рішень для забезпечення платоспроможності.

Аналіз структури необоротних активів демонструє, що у 2022 році їхня вартість знизилася на 1631 тис. грн. або 10,16 %, що було зумовлено зменшенням обсягів незавершеного будівництва на 131 тис. грн. та скороченням залишкової вартості основних засобів на 1469 тис. грн. або 9,44 %. Однак у 2023 році ситуація змінилася – загальна вартість необоротних активів збільшилася на 1935 тис. грн. або 13,42 %, досягнувши максимального значення за аналізований період – 16 359 тис. грн. Це свідчить про активізацію

інвестиційної діяльності підприємства, спрямованої на оновлення та розширення виробничих потужностей.

Проведений аналіз свідчить про значні коливання у структурі активів підприємства протягом 2021–2023 рр. Основними негативними факторами стали зменшення вартості необоротних активів у 2022 році, та зниження рівня ліквідних активів. Водночас, у 2023 році спостерігалось часткове відновлення вартості необоротних активів, збільшення запасів та готової продукції, що може свідчити про адаптацію підприємства до змін зовнішнього середовища та поступове відновлення його фінансової

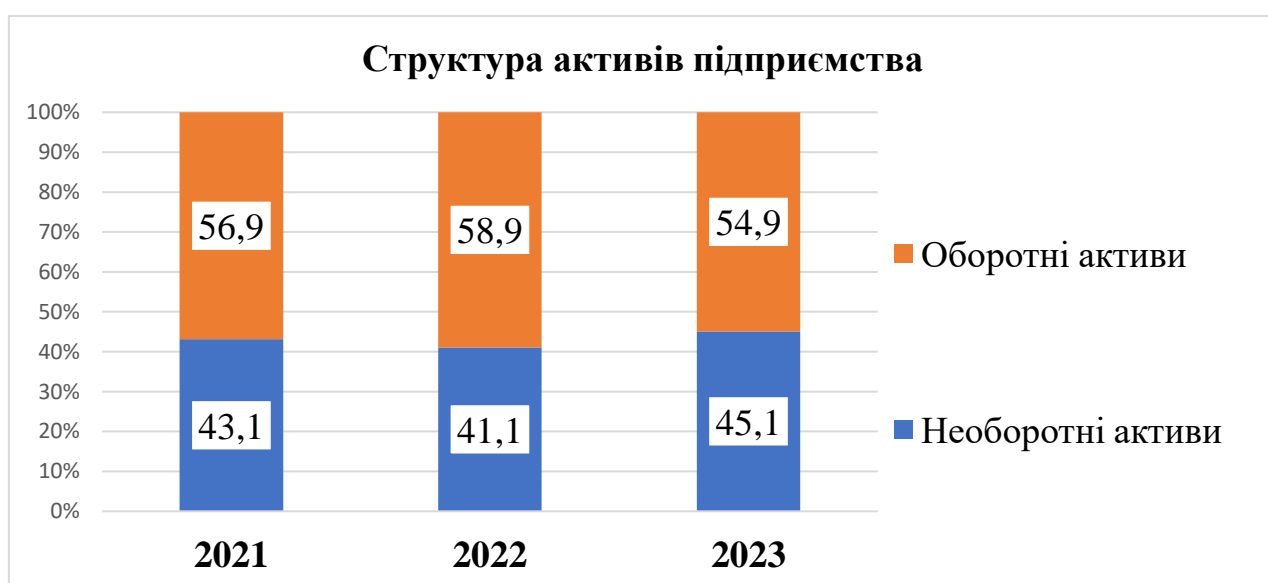

Рис. 2.3. Динаміка структури активів підприємства.

Джерело: Побудовано автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Рис. 2.3. відображає динаміку змін у структурі активів підприємства за період 2021–2023 рр., що дозволяє оцінити пропорційне співвідношення між оборотними та необоротними активами.

У 2021 році частка необоротних активів становила 43,1 % від загального обсягу активів. У 2022 році цей показник знизився до 41,1 %, причиною цього є списання частини основних засобів через їхню амортизацію чи вибуття. Однак у 2023 році спостерігається зворотна тенденція – частка необоротних активів зростає до 45,1 %, це свідчить про оновлення основних засобів, придбання нового обладнання або активізацію інвестиційних програм підприємства.

Частка оборотних активів у загальній структурі підприємства змінювалася протилежним чином. У 2021 році цей показник становив 56,9 %, що свідчить про домінування короткострокових ресурсів у структурі активів. У 2022 році спостерігається подальше зростання частки оборотних активів до 58,9 %, що є наслідком перерозподілу ресурсів у бік підвищення ліквідності та зменшення інвестицій у довгострокові активи. Проте у 2023 році цей показник знизився до 54,9 %, що вказує на оптимізацію структури активів та поступове відновлення інвестицій у необоротні ресурси підприємства.

Наступним етапом проаналізуємо склад та структуру основних засобів підприємства. Основні засоби – це матеріальні активи підприємства, які використовуються у виробничому процесі або для здійснення управлінських і комерційних функцій протягом тривалого періоду (зазвичай більше одного року). Вони є важливою складовою необоротних активів і визначають виробничий потенціал підприємства, його спроможність генерувати дохід та забезпечувати стійке функціонування.

Динаміку наявності (складу) та структуру основних засобів наведено в таблиці 2.5.

Згідно з даними таблиці 2.5, спостерігаємо, що вартість основних засобів за 2021-2023 роки зростала. У 2022 році на 84 тис. грн або 0,26%, у 2023 році на 2485 тис. грн або 7,76% в становила – 34760 тис. грн.

У 2023 році спостерігається суттєва трансформація у вартості основних засобів підприємства, що зумовлено, передусім, значним приростом вартості транспортних засобів. У порівнянні з 2022 роком цей показник зріс на 2 440 тис. грн., що у відносному вимірі еквівалентно 116,6 %. Таке збільшення обумовлене необхідністю покращення збутової діяльності та забезпечення ефективної доставки продукції до кінцевих споживачів, зокрема в умовах активізації зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Зростання вартості транспортних засобів є позитивною тенденцією для фінансово-господарської діяльності підприємства, оскільки це свідчить про стратегічне спрямування капіталовкладень у підвищення мобільності та логістичної ефективності. Інвестування в активну частину основних засобів, зокрема у транспортні активи, сприяє збільшенню обсягів реалізації продукції, зниженню витрат на логістичні послуги та підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

Таблиця 2.5

Динаміка наявності та структури основних засобів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»

Групи основних засобів підприємства	Роки						Відхилення			
	2021		2022		2023		Абсолютне, тис. грн		Відносне, %	
	тис. грн.	питома вага	тис. грн.	питома вага	тис. грн.	питома вага	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Земельні ділянки	1419	4,41	1419	4,4	1419	4,08	0	0	0	0
Будинки і споруди	14090	43,77	14118	43,74	14107	40,58	28	-11	0,20	-0,08
Машини й устаткування	14452	44,9	14599	45,23	14655	42,16	147	56	1,02	0,38
Транспортні засоби	2184	6,78	2093	6,5	4533	13,04	-91	2440	-4,17	116,58
Малоцінні необоротні матеріальні активи	44	0,14	44	0,14	44	0,13	0	0	0,00	0,00
інші основні засоби	2	0,01	2	0,01	2	0,01	0	0	0,00	0,00
Усього	32191	100	32275	100	34760	100	84	2485	0,26	7,70

Джерело: Складено та розраховано автором на основі річної фінансової звітності підприємства.

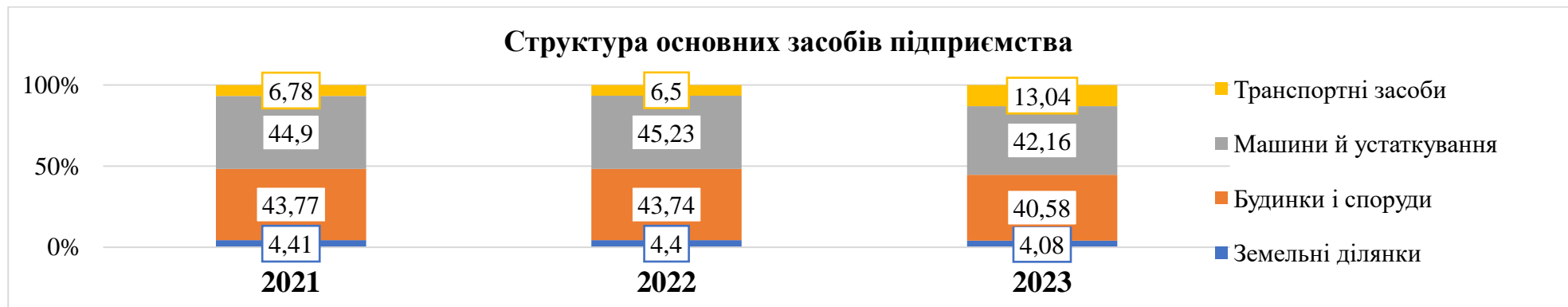

Рис. 2.4. Динаміка структури основних засобів підприємства.

Джерело: Побудовано автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Протягом усього аналізованого періоду найбільшу частку у структурі основних засобів займають машини та устаткування – у 2021-2022 рр – 45%, у 2023 р – 42%, а також будівлі і споруди – у 2021-2022 рр – 44%, у 2023 р – 41%, які разом формують понад 80 % загальної вартості основних засобів. Такий розподіл активів відображає виробничо-орієнтований характер підприємства, де основний капітал зосереджений у технологічних ресурсах та інфраструктурних об'єктах. Земельні ділянки мали стабільну вартість протягом аналізованого періоду.

Дані для аналізу стану та руху основних засобів та результати розрахунків представлено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники стану та руху основних засобів підприємства

Показник	Роки			Відхилення (+;-)		Відхилення %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022	2022 до 2021	2023 до 2022
Первісна вартість (тис. грн.)	32191	32275	34760	84	2 485	0,26	7,69
Знос ОЗ (тис. грн.)	16631	18184	18704	1553	520	9,34	2,86
Залишкова вартість (тис. грн)	15560	14091	16056	-1469	1 965	-9,44	13,95
Надійшло за рік (тис. грн.)	2030	191	3559	-1839	3 368	-90,59	1763,35
Вибуло за рік (тис. грн.)	331	107	1074	-224	967	-67,67	903,74
Коефіцієнт зносу,%	51,66	56,34	53,81	4,68	-2,53	9,05	-4,49
Коефіцієнт придатності,%	48,34	43,66	46,19	-4,68	2,53	-9,68	5,79
Коефіцієнт оновлення ОЗ	0,063	0,006	0,11	-0,057	0,1	-90,45	1733,33
Коефіцієнт вибуття ОЗ	0,01	0,003	0,03	-0,007	0,03	-70	900

Джерело: Складено та розроблено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Протягом 2022–2023 років спостерігається суттєве зростання первісної вартості основних засобів підприємства, яке склало 2 485 тис. грн., або 7,7% приросту. Одночасно з цим збільшилася й сума зносу, що становить 520 тис. грн. або 2,86%. Важливим індикатором технічного стану основних засобів є коефіцієнти придатності та зносу: чим вищий коефіцієнт придатності та нижчий коефіцієнт зносу, тим більш ефективними для експлуатації залишаються основні засоби.

Проте, аналізуючи показники за аналізований період, можна констатувати, що суттєвого покращення технічного стану основних засобів не відбулося. Фактично рівень зносу перевищує рівень придатності, що свідчить про значний рівень фізичного зношення обладнання та його потенційні обмеження у використанні.

Важливо зауважити, що економічна зношеність основних засобів, яка розраховується за встановленими нормами амортизації, не завжди корелює з їхньою фактичною фізичною чи моральною зношеністю. Це означає, що представлені коефіцієнти лише частково відображають реальний ступінь амортизації активів.

Для визначення рівня модернізації основних засобів застосовується коефіцієнт оновлення, який показує частку нових активів у загальному балансі основних засобів. Формула розрахунку цього показника передбачає відношення вартості нових активів, введених в експлуатацію, до загальної балансової вартості основних засобів підприємства.

На жаль, протягом аналізованого періоду значення цього коефіцієнта залишається низьким, що вказує на відсутність значного оновлення матеріально-технічної бази.

Разом із цим слід розглянути коефіцієнт вибуття, який визначає інтенсивність списання основних засобів, що втратили свою функціональність. Високий коефіцієнт вибуття є сигналом про значний рівень морального та фізичного старіння активів.

Кореляція між коефіцієнтом оновлення та коефіцієнтом вибуття є важливим фактором у визначенні ефективності використання основних засобів. Оптимальною вважається ситуація, коли рівень вибуття наближається до рівня оновлення, що забезпечує стабільний технічний стан активів та підтримку їхньої продуктивності. Якщо коефіцієнт оновлення значно нижчий за коефіцієнт вибуття, це означає, що підприємство поступово втрачає виробничий потенціал через неефективне відновлення активів.

Проаналізуємо показники стану основних засобів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод». Наочно співвідношення та динаміка коефіцієнтів зносу та придатності відображені на рис. 2.5.

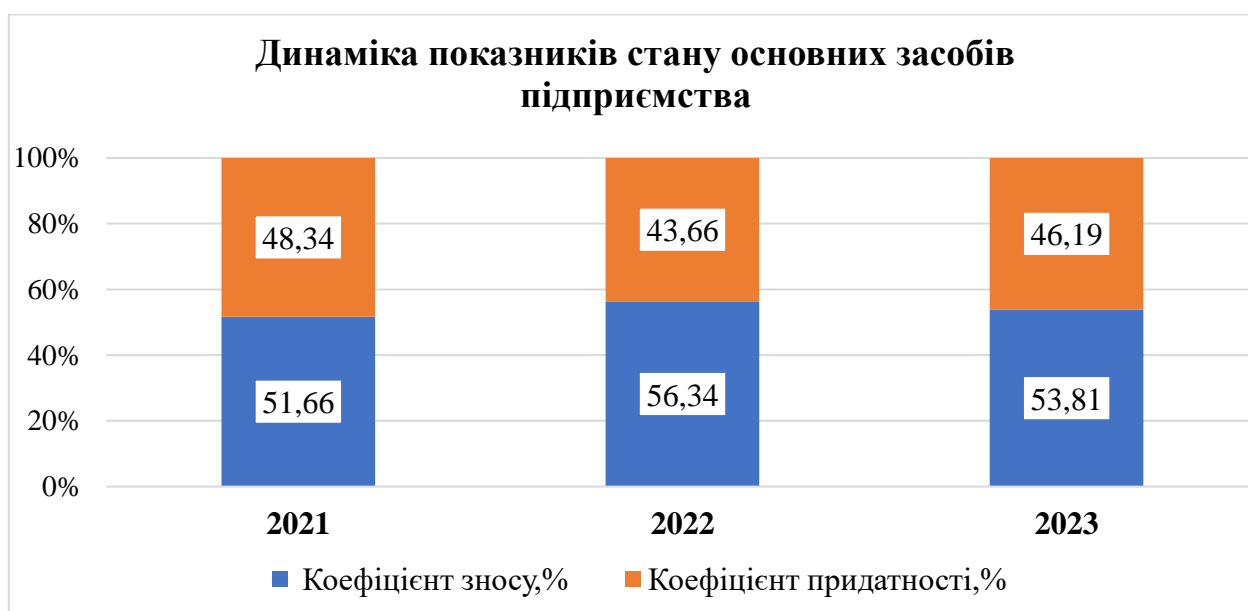

Рис. 2.5. Динаміка співвідношення коефіцієнтів придатності та зносу основних засобів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»

Джерело: Складено та розроблено автором на основі таблиці 2.6

Перевищення рівня зносу основних засобів над їхньою придатністю свідчить про незадовільний технічний стан активів, що може призвести до зниження ефективності виробничих процесів та збільшення витрат на обслуговування. Аналіз динаміки коефіцієнта придатності за досліджуваний період демонструє відсутність суттєвих позитивних змін, що вказує на низьку інтенсивність оновлення матеріально-технічної бази підприємства.

Крім того, високий рівень зношеності основних засобів може свідчити про неефективну стратегію управління активами, що проявляється у

недостатньому рівні капіталовкладень у модернізацію та оновлення виробничого обладнання. Така ситуація створює ризики зниження конкурентоспроможності підприємства, зростання операційних витрат і підвищення ймовірності аварійних простоїв у виробництві.

Далі проаналізуємо показники ефективності основних засобів підприємства, які наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Показники ефективності використання основних засобів підприємства

Показник	Роки			Відхилення (+;-)		Відхилення %	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022	2022 до 2021	2023 до 2022
Віддача основних засобів, грн/грн	10,95	11,8	13,7	0,85	1,9	7,76	16,10
Місткість основних засобів, грн/грн	0,09	0,08	0,07	-0,01	-0,01	-11,11	-12,5
Озброєність праці основними засобами, тис. грн/особу	65,7	65,6	64,7	-0,1	-0,9	-0,15	-1,37
Рентабельність основних засобів, %	21,8	60,25	15,25	38,45	-45	x	x

Джерело: Складено та розраховано автором на основі річної фінансової звітності підприємства.

За аналізований період спостерігається позитивна динаміка віддачі основних засобів, яка демонструє, скільки гривень виручки отримує підприємство на кожен гривню вкладених у основні засоби підприємства.

У 2022 році вона зросла на 7,76% у порівнянні з 2021 роком, що свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів. Таке зростання викликане раціоналізацією виробничих процесів, збільшенням обсягів реалізації продукції.

У 2023 році тенденція до підвищення віддачі основних засобів зберігається, і показник збільшується ще на 16,1% порівняно з 2022 роком. Це свідчить про подальше покращення операційної ефективності підприємства, однак водночас може вказувати на зношення активів через інтенсивну експлуатацію без належного оновлення. Якщо підприємство не буде інвестувати у модернізацію основних засобів, у майбутньому можливе зниження продуктивності та зростання витрат на ремонти.

Місткість основних засобів є оберненим показником до віддачі основних засобів і показує, який обсяг основних засобів припадає на одну гривню отриманого доходу. За 2022 рік значення цього показника скоротилося на 11,11%, що є позитивною тенденцією, оскільки свідчить про раціональніше використання активів та їхню вищу продуктивність. Подальше зменшення місткості основних засобів у 2023 році ще на 12,5% свідчить про подальше зростання ефективності використання ресурсів підприємства.

Озброєність праці основними засобами характеризує рівень матеріально-технічного забезпечення кожного працівника та впливає на його продуктивність. Аналіз показує незначне зниження цього показника у 2022 році. Зниження показника ще на 1,37% у 2023 році свідчить про те, що підприємство не здійснює достатніх інвестицій у оновлення основних засобів.

Рентабельність основних засобів є ключовим показником, що характеризує прибутковість активів підприємства.

У 2022 році спостерігається значне зростання рентабельності основних засобів – на 176,38% у порівнянні з 2021 роком. Це свідчить про істотне покращення фінансових результатів діяльності підприємства, що викликане зростанням прибутковості, зниженням витрат та підвищенням продуктивності активів. Однак у 2023 році ситуація кардинально змінюється – рентабельність основних засобів знижується на 74,69%, що свідчить про погіршення фінансового стану підприємства, зростання витрат та зниження ефективності використання активів.

Наочно показники ефективності основних засобів представлено на рис. 2.6.

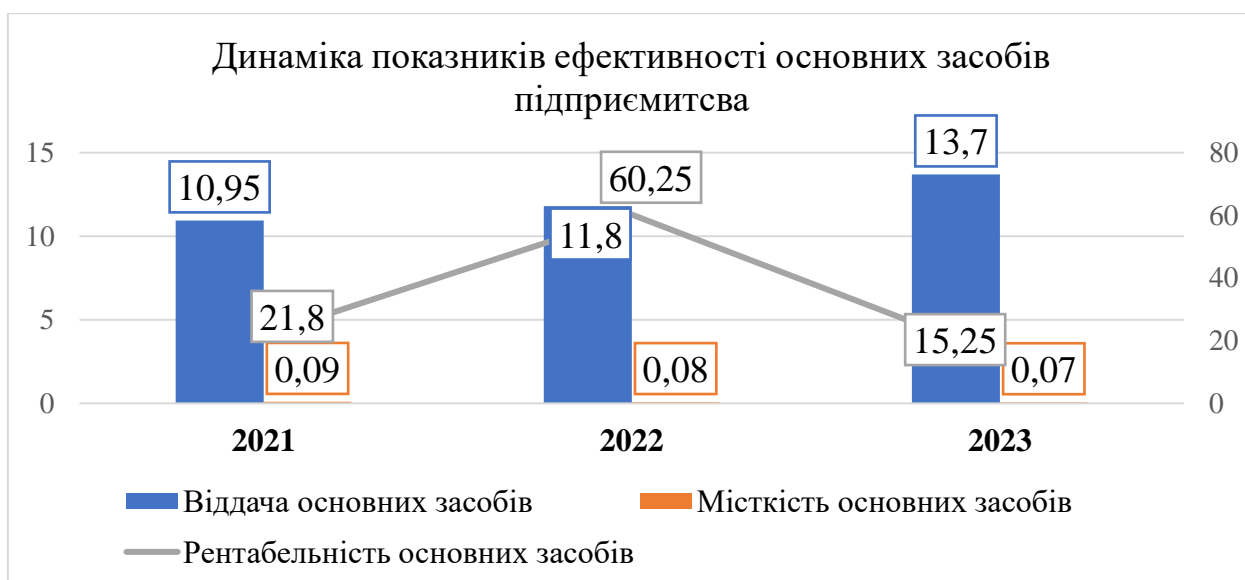

Рис. 2.6. Динаміка показників ефективності використання основних засобів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»

Джерело: Складено та розроблено автором на основі таблиці 2.7

Підсумовуючи аналіз ефективності використання основних засобів підприємства за 2021–2023 роки можна зробити наступні висновки:

- зростання віддачі основних засобів та зниження їх місткості вказують на ефективніше використання ресурсів підприємства;
- зниження озброєності праці основними засобами свідчить про недостатню модернізацію виробничого обладнання, що у довгостроковій перспективі може призвести до падіння продуктивності праці⁴
- нестабільна рентабельність основних засобів вказує на суттєві фінансові ризики та можливі проблеми у стратегічному плануванні розвитку підприємства.

Проведення комплексного аналізу трудових ресурсів дозволяє оцінити їх склад, динаміку, ефективність використання, а також визначити основні фактори, що впливають на зміни в структурі персоналу.

Для комплексної оцінки рівня використання трудових ресурсів, а також для виявлення потенціалу збільшення виробничих обсягів та підвищення рентабельності роботи, доцільно дослідити такі показники, як: рух персоналу (прийом, звільнення, плинність кадрів) та показники ефективності трудових ресурсів підприємства.

Показники руху персоналу наведено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

**Показники руху персоналу на ТОВ «Плосківський завод
мінеральних вод»**

Показники	Рік			Відхилення			
				абсолютне		відносне, %	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Коефіцієнт обороту з прийому (оновлення персоналу)	0,21	0,28	0,25	0,07	-0,03	33,33	-10,71
Коефіцієнт обороту зі звільнення	0,25	0,32	0,22	0,07	-0,1	28,00	-31,25
Коефіцієнт плинності	0,25	0,32	0,22	0,07	-0,1	28,00	-31,25
Коефіцієнт сталості кадрів	0,78	0,72	0,75	-0,06	0,03	-7,69	4,17
Коефіцієнт загального обороту	0,47	0,6	0,47	0,13	-0,13	27,66	-21,67

Джерело: Складено та розраховано автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Коефіцієнт обороту з прийому демонструє інтенсивність залучення нових працівників у кадровий склад підприємства та відображає рівень оновлення персоналу. У 2021 році коефіцієнт становив 0,21, що свідчить про відносно невисокий рівень оновлення персоналу. У 2022 році показник зріс до 0,28 або на 33,3%, що вказує на активне залучення нових працівників та є причиною розширенням виробництва, зростанням попиту на робочу силу та збільшенням кадрового дефіциту через плинність працівників. У 2023 році спостерігається зниження коефіцієнта до 0,25 на -10,7% порівняно з 2022 роком це свідчить про оптимізацію кадрової політики, зменшення кількості відкритих вакансій.

Коефіцієнт обороту зі звільнення характеризує рівень відтоку персоналу, що може бути зумовлено як добровільними рішеннями працівників, так і кадровою політикою підприємства. У 2021 році коефіцієнт становив 0,25. У 2022 році показник зріс до 0,32 або на 28%, що свідчить про збільшення рівня звільнень – це може бути наслідком зміни економічних умов, перегляду кадрової стратегії або нестабільності на ринку праці.. У 2023 році коефіцієнт

скоротився до 0,22 або на 31,25% це свідчить про стабілізацію персоналу, покращення умов праці або зниження рівня конкуренції на ринку праці.

Коефіцієнт плинності показує, наскільки часто працівники звільняються, і є одним із найважливіших індикаторів стабільності кадрового складу. У 2021 році коефіцієнт складав 0,25. У 2022 році він зріс до 0,32 або на 28%, що вказує на високий рівень плинності персоналу це могло бути зумовлене погіршенням умов праці, підвищенням конкуренції за робочу силу або змінами у мотиваційній політиці підприємства. У 2023 році відбулося зниження до 0,22, що становить -31,25% у порівнянні з 2022 роком та свідчить про зменшення відтоку кадрів та підвищення лояльності персоналу.

Коефіцієнт сталості кадрів характеризує рівень збереження персоналу та є важливим показником лояльності працівників до підприємства. У 2021 році показник становив 0,78. У 2022 році відбулося його зниження до 0,72 або на 7,7%. У 2023 році коефіцієнт зріс до 0,75 або на 4,17%.

У 2021 році коефіцієнта загального обороту персоналу становив 0,47. У 2022 році він зріс до 0,6 або на 27,7%, що свідчить про активні процеси прийому та звільнення персоналу. У 2023 році знову знизився до 0,47 або на 21,67% це може бути пов'язане із стабілізацією кадрової політики підприємства.

Показники ефективності використання трудових ресурсів характеризують результативність його використання з різних аспектів: витратного (рентабельність витрат на оплату праці, коефіцієнт використання робочого часу, трудомісткість,), прибуткового (прибутковість персоналу, виробіток, приріст продуктивності праці, випуск продукцію на одиницю витрат на оплату праці), організаційного (озброєність основними засобами).

Показники ефективності використання трудових ресурсів та їх динаміка відображені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

**Динаміка показників ефективності використання трудових ресурсів
на ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»**

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	2022 до 2023	2023 до 2022	2022 до 2023	2023 до 2022
Середньооблікова чисельність ПВП, осіб	74	69	63	-5	-6	-6,76	-8,70
Фонд оплати праці, тис. грн.	6807,2	8428,2	13560,7	1621	5132,5	23,81	60,90
Фонд робочого часу, люд-год.	434910	419456	432 448	-15454	12992	-3,55	3,10
Факт. відпрацьованих люд-год.	401217	400162	411 258	-1055	11096	-0,26	2,77
Коефіцієнт використання робочого часу, %	92,25	95,4	95,1	3,15	-0,3	3,41	-0,31
Продуктивність праці, тис. грн./особу	719,38	774,07	886,4	54,69	112,33	7,60	14,51
Трудомісткість, люд.-год./т продукції	2,58	2,4	2,1	-0,18	-0,3	-6,98	-12,50
Озброєність працівника ОЗ, грн./особу	65,7	65,6	64,1	-0,1	-1,5	-0,15	-2,29

Джерело: Складено та розроблено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

З наведених розрахунків у таблиці 2.9. спостерігаємо скорочення середньооблікової чисельності працівників з 74 осіб у 2021 році до 63 осіб у 2023 році, що відповідає зниженню на 8,7% у 2023 році порівняно з попереднім періодом, свідчить про тенденцію до оптимізації трудових ресурсів. Зменшення чисельності персоналу відбувалося поступово, що може бути пов'язане із впровадженням автоматизованих технологій, зменшенням потреби у додаткових працівниках через підвищення продуктивності або загальною реструктуризацією виробничих процесів.

Паралельно зі скороченням чисельності персоналу фонд оплати праці демонструє стійку тенденцію до зростання. У 2022 році він збільшився на 23,81% порівняно з 2021 роком, а у 2023 році зростання склало ще 60,9%. Така динаміка вказує на підвищення рівня середньої заробітної плати та можливе впровадження нових методів матеріального стимулювання персоналу. З огляду на скорочення чисельності працівників, збільшення витрат на оплату праці можна пояснити підвищенням зарплат основного складу персоналу для утримання кваліфікованих фахівців, а також адаптацією до зростання вартості життя та інфляційних процесів.

Фонд робочого часу протягом аналізованого періоду зазнав коливань. У 2022 році він скоротився на 3,55%, що можна пояснити зменшенням чисельності персоналу. Проте у 2023 році спостерігалось його збільшення на 3,1%, що може свідчити про ефективніше використання наявного трудового потенціалу. Водночас, фактично відпрацьовані людино-години мали схожу тенденцію: у 2022 році вони майже не змінилися, а у 2023 році зросли на 2,77%.

Важливим показником ефективності використання трудових ресурсів є коефіцієнт використання робочого часу, який у 2022 році зріс на 3,41%, досягнувши 95,4%, що свідчить про раціональніше планування робочого процесу та мінімізацію втрат часу. Проте у 2023 році коефіцієнт знизився на 0,31%, що може бути наслідком зміни організації праці або впливу зовнішніх факторів, що впливали на стабільність робочого процесу.

Позитивним фактором є стабільне зростання продуктивності праці, яка у 2022 році збільшилася на 7,6%, а у 2023 році ще на 14,51%, що стало результатом впровадження більш ефективних виробничих методів, оптимізації завантаження персоналу та вдосконалення організації праці. Це також свідчить про можливий перерозподіл функціональних обов'язків серед працівників і впровадження більш ефективних методів управління персоналом.

Зниження трудомісткості виробництва підтверджує цю тенденцію: у 2022 році вона зменшилася на 6,98%, а у 2023 році – ще на 12,5%. Це свідчить про те, що підприємство продовжує нарощувати ефективність використання

трудових ресурсів через вдосконалення технологічних процесів, модернізацію обладнання та ефективніше використання виробничого часу.

Показник озброєності працівника основними засобами протягом аналізованого періоду демонструє тенденцію до поступового зниження. У 2022 році показник практично залишався незмінним, проте у 2023 році відбулося його зменшення на 2,29%. Це може свідчити про недостатні темпи оновлення матеріально-технічної бази підприємства або про орієнтацію на ефективніше використання вже наявних основних засобів без суттєвого розширення активів.

Загалом, підприємство демонструє позитивні тенденції у підвищенні ефективності використання трудових ресурсів, однак у довгостроковій перспективі слід звернути увагу на необхідність модернізації основних засобів для підтримки зростання продуктивності праці та мінімізації трудомісткості виробництва.

Господарська діяльність будь-якого підприємства супроводжується витратами, які формуються внаслідок виробничої та управлінської діяльності. Аналіз їхньої динаміки дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів, визначити основні тенденції, виявити фактори, що вплинули на зміни у структурі витрат, та розглянути їхній вплив на фінансові результати підприємства.

Проведемо аналіз загальної суми витрат за економічними елементами на ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» на основі показників, які наведені в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

**Динаміка витрат підприємства за економічними елементами
за 2021-2023 роки, тис. грн**

Показники	Роки			Відхилення			
				2022 до 2021		2023 до 2022	
	2021	2022	2023	(+;-)	%	(+;-)	%
Витрати, що пов'язані з операційною діяльністю	132 424	143 094	171 703	10 670	8,06	28609	20,0
Собівартість реалізованої продукції	103 317	104 844	127 558	1 527	1,48	22714	21,7

продовження таблиці 2.10

Адміністративні витрати	5 687	7 769	9 431	2 082	36,6	1 662	21,4
Витрати на збут	22 496	27 410	30 917	4 914	21,8	3 507	12,8
Інші операційні витрати	924	3 071	3 797	2 147	232,4	726	23,6
Витрати, що пов'язані з іншою діяльністю	99	28	-	-71	-71,72	-28	-
Податок на прибуток	900	2 102	1 575	1 202	133,5	-527	-25,1
Всього	133 423	145 224	173 278	11 801	8,84	28054	19,3

Джерело: Складено та розроблено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Проаналізувавши дані таблиці 2.10 можна відзначити, що протягом 2021–2023 років загальний обсяг витрат демонстрував стабільну тенденцію до зростання. У 2022 році відбулося збільшення витрат на 8,84% порівняно з 2021 роком, а у 2023 році – ще на 19,3% відносно 2022 року. Така динаміка зумовлена збільшенням обсягів виробництва та реалізації продукції, зростанням собівартості, адміністративних витрат та витрат на збут.

Найбільшу частку у структурі витрат займають витрати, що пов'язані з операційною діяльністю, які зросли у 2022 році на 8,06%, а у 2023 році – ще на 20,0%, що підтверджує активне розширення виробничого процесу та відповідне зростання витрат на його забезпечення.

Собівартість реалізованої продукції, як ключова складова витрат підприємства, збільшилася у 2022 році лише на 1,48%, що свідчить про оптимізацію виробничого процесу та більш ефективне управління ресурсами. Проте у 2023 році цей показник зріс на 21,7%, що свідчить про підвищення вартості сировини, матеріалів та інших виробничих витрат.

Адміністративні витрати демонстрували динамічне зростання, що може бути наслідком розширення управлінських функцій, збільшення витрат на оплату праці адміністративного персоналу та підвищення витрат на управління бізнес-процесами. У 2022 році цей показник зріс на 36,6%, а у 2023 році – ще на 21,4%, що вказує на необхідність оптимізації адміністративних витрат для забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Витрати на збут також зростали протягом аналізованого періоду, що свідчить про розширення ринків збуту, активізацію маркетингових заходів та збільшення транспортних витрат. У 2022 році вони зросли на 21,8%, а у 2023 році – ще на 12,8%, що є закономірним для підприємства, яке нарощує виробництво та реалізацію продукції.

Особливо значним є зростання інших операційних витрат, які у 2022 році збільшилися більш ніж утричі, що може бути пов'язано з непередбаченими витратами або змінами у структурі облікової політики підприємства.

Окремо слід зазначити коливання податкових витрат: у 2022 році податок на прибуток зріс на 133,5%, проте у 2023 році спостерігалось його зниження на 25,1%, що може бути пов'язано зі змінами у прибутковості підприємства або коригуванням податкового навантаження.

Окремо проаналізуємо елементи операційних витрат, які наведено в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Елементи операційних витрат ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»

Показники тис. грн	Роки						Відхилення			
	2021		2022		2023		2022/ 2021	2023 / 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%				
Матеріальні витрати	98686	74,5	102286	72,2	120553	71,0	3600	18267	3,65	17,86
Витрати на оплату праці	6 891	5,2	8511	6,0	12975	7,6	1620	4464	23,51	52,45
Відрахування на соціальні заходи	2458	1,9	1831	1,3	2 841	1,7	-627	1010	-25,5	55,16
Амортизація	1606	1,2	1664	1,2	1 24	1,0	58	-40	3,61	-2,40
Інші операційні витрати	22749	17,2	27349	19,3	31719	18,7	4600	4370	20,22	15,98
Разом	132390	100	141641	100,0	169712	100	9251	28071	6,99	19,82

Джерело: Складено та розроблено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Аналіз операційних витрат підприємства за 2021–2023 роки демонструє стабільне зростання загальної суми витрат, що пов'язано як із розширенням виробничої діяльності, так і зі змінами у вартості основних складових витрат. Загальний обсяг операційних витрат у 2022 році зріс на 6,99%, а у 2023 році темпи зростання ще більше прискорилися, досягнувши 19,82% у порівнянні з попереднім періодом. Причиною є збільшенням витрат на матеріали, оплату праці, соціальні відрахування та інші операційні витрати, що є наслідком як зовнішніх ринкових факторів, так і внутрішніх змін у стратегії підприємства.

Протягом аналізованого періоду матеріальні витрати залишаються основною складовою операційних витрат, хоча їхня частка у загальній структурі витрат поступово скорочується. У 2021 році цей показник становив 74,5%, у 2022 році – 72,2%, а у 2023 році – 71,0%.

Загальна сума витрат на матеріали у 2022 році збільшилася на 3,65%, що могло бути наслідком помірному зростання обсягів виробництва та підвищення цін на сировину. Проте у 2023 році темпи зростання прискорилися, і матеріальні витрати зросли одразу на 17,86%, що свідчить про значне підвищення вартості закупівлі матеріалів, а також можливе розширення виробництва або зміну в структурі продукції.

Витрати на оплату праці демонструють стійку тенденцію до зростання. У 2022 році вони збільшилися на 23,51%, це пов'язано із підвищенням рівня заробітних плат, необхідністю утримання кваліфікованого персоналу та збільшенням преміальних виплат. У 2023 році темпи зростання ще більше прискорилися – 52,45%, що свідчить про суттєве підвищення рівня оплати праці або зміну в кадровій структурі підприємства.

У 2022 році відрахування на соціальні заходи скоротилися на 25,5%, що може свідчити про оптимізацію витрат на соціальне забезпечення або зміну у структурі виплат працівникам. Проте у 2023 році цей показник зріс на 55,16%, що є суттєвим зростанням і може бути пов'язане із відновленням соціальних виплат, підвищенням страхових внесків та зростанням фонду оплати праці.

Амортизаційні відрахування протягом аналізованого періоду змінювалися несуттєво, що вказує на відсутність масштабного оновлення основних засобів. У 2022 році вони зросли лише на 3,61%, що свідчить про планомірне списання амортизації без значних змін у вартості основних засобів. Проте у 2023 році спостерігається зниження амортизаційних витрат на 2,40%, що може свідчити про відсутність масштабних капіталовкладень у нове обладнання або списання з балансу певної частини амортизованих активів.

Інші операційні витрати демонстрували стійке зростання, що є наслідком збільшення витрат та підвищення вартості обслуговування бізнес-процесів. У 2022 році цей показник зріс на 20,22%. У 2023 році спостерігалось подальше зростання на 15,98%, що свідчить про підвищення вартості обслуговування діяльності підприємства, зростання витрат на відрядження, комунікаційні послуги або інші статті витрат.

Також слід зазначити, що підприємство виконує податкові зобов'язання відповідно до чинного законодавства. До основних видів податків, які сплачує підприємство, належать: податок на прибуток, податок на додану вартість, страхові внески на обов'язкове державне пенсійне страхування та інші платежі (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Динаміки податкових платежів підприємства за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення			
				2022 до 2021		2023 до 2022	
	2021	2022	2023	+/-	%	+/-	%
Податок на прибуток	1 766	1 130	1476	-636	-36,0	346	30,6
Податок на додану вартість	4 454	3 831	4564	-623	-14,0	733	19,1
Зобов'язання з інших податків і зборів	9 068	4 557	8111	-4 511	-49,7	3 554	78,0

Джерело: Складено та розроблено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Об'єктом оподаткування для підприємства є прибуток, що розраховується шляхом коригування сукупного доходу звітного періоду на суму витрат та амортизаційних відрахувань.

Аналіз динаміки податкових платежів, представлених у таблиці 2.12, свідчить, що протягом 2021–2023 років їхній розмір залишався відносно стабільним, без суттєвих коливань. Винятком є податок на додану вартість, який продемонстрував зростання, що пояснюється збільшенням валового доходу підприємства, пов'язаним із розширенням виробничої діяльності та зростанням обсягів реалізації продукції.

2.3. Аналіз фінансових результатів та оцінка фінансового стану підприємства

Аналіз фінансових результатів є одним із головних напрямів фінансово-економічного дослідження підприємства, оскільки він дозволяє оцінити ефективність його діяльності, визначити динаміку змін основних показників та обґрунтувати стратегічні рішення щодо розвитку

Динаміка фінансових результатів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» за 2021-2023 рр. наведена у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Динаміка фінансових результатів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне		відносне	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022	2022 до 2021	2023 до 2022
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
Чистий дохід (від реалізації продукції)	136475	147810	170374	11335	22564	8,31	15,27
Собівартість реалізованої продукції	103317	104844	127558	1 527	22714	1,48	21,66
Валовий прибуток	33 158	42 966	42816	9 808	-150	29,58	-0,35
Інші операційні доходи	224	6 361	5202	6 137	-1 159	2739,7	-18,22
Адміністративні витрати	5687	7 769	9431	2 082	1 662	36,61	21,39

продовження таблиці 2.13

Витрати на збут	22 496	27 410	30917	4 914	3 507	21,84	12,8
Інші операційні витрати	924	3 071	3797	2 147	726	232,36	23,64
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	4275	11 077	3873	6 802	-7 204	159,11	-65,04
Інші фінансові доходи	2	0	0	-2	0	-100,0	-
Інші доходи	73	0	0	-73	0	-100,0	-
Інші витрати	99	28	0	-71	-28	-71,72	-100,0
Фінансові результати до оподаткування: прибуток	4251	11 049	3873	6 798	-7 176	159,92	-64,95
Податок на прибуток	900	2 102	1575	1 202	-527	133,56	-25,07
Чистий фінансовий результат: прибуток	3351	8 947	2298	5 596	-6 649	166,99	-74,32

Джерело: Складено та розроблено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Аналіз динаміки фінансових показників, представлених у таблиці 2.13, свідчить про поступове зростання чистого доходу (виручки) від реалізації продукції. У 2022 році цей показник досяг 147 810 тис. грн., що перевищує рівень 2021 року на 11 335 тис. грн. або 8,31%. У 2023 році чистий дохід зріс ще на 22 564 тис. грн., що становить 15,27% у порівнянні з попереднім періодом. Такі зміни свідчать про позитивну динаміку виробничої та комерційної діяльності підприємства, зумовлену розширенням ринків збуту та збільшенням обсягів реалізованої продукції.

Однак поряд із зростанням виручки спостерігається суттєве підвищення собівартості реалізованої продукції. Якщо у 2022 році цей показник становив 104 844 тис. грн., то у 2023 році він зріс до 127 558 тис. грн.. Таке збільшення зумовлене зростанням обсягів виробництва та підвищенням постійних витрат на одиницю продукції. Важливо зазначити, що темпи зростання собівартості випереджають темпи зростання доходу, що негативно вплинуло на фінансові результати підприємства. Зокрема, у 2023 році валовий прибуток скоротився на 150 тис. грн. порівняно з попереднім роком, що свідчить про підвищений рівень витрат на виробництво та необхідність їхньої оптимізації.

Проте поряд із позитивними змінами відзначається збільшення адміністративних витрат, що є певним ризиком для фінансової стійкості підприємства. У 2022 році вони зросли на 36,61% порівняно з 2021 роком, а у 2023 році їхнє зростання склало ще 21,39%. Подібна ситуація простежується і за статтею витрат на збут, які у 2022 році збільшилися на 4 914 тис. грн., а у 2023 році ще на 3 507 тис. грн., що може бути наслідком збільшення витрат на маркетингову активність та логістику.

Особливо стрімким є зростання інших операційних витрат, які у 2022 році перевищили рівень 2021 року на 2 147 тис. грн. (або 232,36%). Основними чинниками такого збільшення стали підвищення витрат на рекламу, залізничні та автомобільні перевезення.

Чистий прибуток підприємства демонструє нестабільну динаміку. У 2022 році він зріс на 5 596 тис. грн. і досяг 8 947 тис. грн., що є позитивним результатом ефективності управління фінансовими ресурсами. Проте вже у 2023 році спостерігається суттєве скорочення цього показника – чистий прибуток зменшився більш ніж удвічі, досягнувши лише 2 298 тис. грн., що на 74,32% менше у порівнянні з попереднім роком. Така ситуація може бути наслідком зростання виробничих витрат, адміністративного навантаження та зменшення рентабельності діяльності.

Фінансовий стан підприємства визначається сукупністю економічних показників, які відображають рівень забезпеченості фінансовими ресурсами, їхню структуру та ефективність використання. До ключових характеристик фінансового стану належать забезпеченість власними оборотними коштами, оптимальність співвідношення запасів товарно-матеріальних цінностей із потребами виробництва, своєчасність виконання фінансових зобов'язань та рівень платоспроможності підприємства.

Для оцінки фінансового стану підприємства ключову роль відіграють наступні групи показників:

– показники фінансова стійкості – відображають баланс між власними та залученими фінансовими ресурсами, що визначає рівень автономії підприємства та його залежність від зовнішнього фінансування.

– показники платоспроможності та ліквідності – характеризують здатність підприємства виконувати фінансові зобов'язання вчасно, забезпечуючи покриття позикових коштів та короткострокових боргів за рахунок наявних активів.

– показники рентабельності – дозволяють оцінити рівень ефективності використання вкладеного капіталу, співвідношення отриманого прибутку до інвестованих ресурсів та загальну результативність фінансово-господарської діяльності.

Проаналізуємо показники фінансової стійкості, які представлені у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Динаміка показників фінансової стійкості підприємства

№	Показник	Роки			Відхилення, %	
		2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
1	Коефіцієнт фінансової незалежності	0,47	0,75	0,79	59,57	5,33
2	Коефіцієнт фінансової залежності	2,12	1,32	1,26	-37,74	-4,55
3	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,49	0,76	0,8	55,10	5,26
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,06	0,35	0,35	483,33	0,00
5	Коефіцієнт фінансової стабільності	0,11	1,42	1,71	1190,91	20,42
6	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,53	0,25	0,21	-52,83	-16,00
7	Коефіцієнт ефективності використання власних коштів	0,21	0,34	0,08	61,90	-76,47

Джерело: Складено та розроблено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Фінансова стійкість підприємства є ключовою характеристикою його здатності підтримувати стабільний фінансовий баланс та забезпечувати безперебійне функціонування в довгостроковій перспективі. Вона визначається структурою капіталу, співвідношенням власних і позикових коштів, рівнем фінансової незалежності та маневреності фінансових ресурсів.

Коефіцієнт фінансової незалежності визначається як відношення власного капіталу до загальної суми активів і характеризує ступінь залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Чим вище значення коефіцієнта, тим менша залежність компанії від позикових коштів. Оптимальне значення показника знаходиться в межах 0,4–0,6.

Протягом аналізованого періоду коефіцієнт фінансової незалежності демонструє стійке зростання, що свідчить про збільшення частки власного капіталу у фінансуванні активів. Особливо суттєве зростання показника спостерігалось у 2022 році, що було зумовлено накопиченням нерозподіленого прибутку та скороченням боргових зобов'язань. Досягнення значення 0,75 у 2022 році та подальше його зростання до 0,79 у 2023 році свідчить про високу фінансову автономність підприємства. Проте значення показника вище 0,6 може також вказувати на неповне використання потенціалу залучених фінансових ресурсів, що вимагає оптимізації структури капіталу.

Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до коефіцієнта фінансової незалежності та відображає, яка частка загальних активів припадає на 1 грн власного капіталу. Його зниження свідчить про скорочення частки позикових ресурсів у структурі фінансування підприємства.

Протягом аналізованого періоду коефіцієнт фінансової залежності демонстрував тенденцію до зниження, що свідчить про поступове зменшення залучених коштів та посилення фінансової автономії підприємства. Така динаміка є позитивною, оскільки знижує фінансові ризики, пов'язані з високим борговим навантаженням.

Коефіцієнт фінансової стійкості розраховується як відношення власного капіталу та довгострокових зобов'язань до загальної суми пасивів. Він

відображає здатність підприємства фінансувати активи за рахунок довгострокових джерел. Оптимальне значення показника знаходиться в діапазоні 0,7–0,9. Високе значення цього коефіцієнта є свідченням стабільного фінансового становища компанії. Його зростання протягом аналізованого періоду демонструє покращення фінансової рівноваги та зниження залежності від короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу дозволяє оцінити, яка частка власного капіталу спрямовується на фінансування оборотних активів. Його зростання свідчить про збільшення рівня фінансової гнучкості підприємства та підвищення його здатності до швидкого реагування на зміни ринкового середовища. Значне зростання коефіцієнта у 2022 році, а потім його стабілізація у 2023 році на рівні 0,35 свідчить про досягнення оптимального рівня мобільності власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової стабільності показує співвідношення власного капіталу до сукупних зобов'язань підприємства та характеризує його здатність забезпечувати фінансову рівновагу. Його різке зростання у 2022 році більш ніж у 12 разів вказує на суттєве покращення фінансової ситуації, зростання власного капіталу та зниження залежності від позикових ресурсів. Подальше збільшення показника до 1,71 у 2023 році підтверджує стійке фінансове становище підприємства та можливість розширення її діяльності без значного залучення кредитних коштів.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу відображає частку активів, що фінансуються за рахунок залучених ресурсів. Його зменшення протягом аналізованого періоду свідчить про зниження рівня фінансової залежності підприємства. У 2023 році лише 21% активів компанії фінансувалися за рахунок позикового капіталу, що є нижчим за нормативний рівень 0,4–0,6. Це може свідчити про невикористаний потенціал залучення додаткових фінансових ресурсів для інвестування у розвиток підприємства.

Далі проаналізуємо показники оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства.

Ліквідність підприємства визначає його здатність швидко конвертувати активи у грошові кошти для виконання своїх фінансових зобов'язань. Вона характеризується співвідношенням високоліквідних активів до короткострокових зобов'язань і відображає рівень фінансової гнучкості підприємства.

Платоспроможність, у свою чергу, є індикатором фінансової стабільності підприємства, що демонструє його спроможність своєчасно та в повному обсязі виконувати поточні зобов'язання перед контрагентами, банками, державою та іншими кредиторами.

Аналіз ліквідності балансу передбачає зіставлення активів підприємства зі статтями його зобов'язань. У бухгалтерському балансі активи групуються відповідно до рівня їхньої ліквідності, а зобов'язання – за строками їхнього погашення. Високоліквідні активи мають бути достатніми для покриття короткострокових боргів. Якщо цей баланс дотримується, підприємство вважається ліквідним і платоспроможним. У протилежному випадку спостерігаються фінансові ризики, пов'язані з можливою нестачею ліквідних коштів.

Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» наведені в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Показники ліквідності та платоспроможності підприємства

№	Показник	Норм. знач.	2021	2022	2023	Відхилення, (+;-)	
						2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	
1	Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей	1	0,4	1,45	0,96	1,05	-0,49
2	Коефіцієнт поточної ліквідності	1>	1,1	2,4	2,8	1,3	0,4
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,5-1	0,7	1,39	1,05	0,69	-0,34
4	Коефіцієнт платоспроможності (абсолютної ліквідності)	0,2 >	0,05	0,04	0,07	-0,01	0,03

Джерело: Складено та розроблено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Коефіцієнт співвідношення поточної дебіторської та кредиторської заборгованості відображає взаємозв'язок між дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства та дозволяє оцінити його здатність здійснювати розрахунки із постачальниками, працівниками та іншими контрагентами за рахунок дебіторських надходжень у межах досліджуваного періоду.

Оптимальним значенням вважається 1,0, що свідчить про збалансоване співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю. Якщо значення показника перевищує 1, це може свідчити про значне відволікання фінансових ресурсів у дебіторську заборгованість, що знижує рівень ліквідності підприємства. Водночас показник нижчий за 1 вказує на можливість фінансування дебіторської заборгованості та інших активів за рахунок кредиторської заборгованості.

Протягом аналізованого періоду спостерігалось поступове покращення цього показника, оскільки у 2021 році його значення значно поступалося нормативному рівню, однак у 2023 році він наблизився до рекомендованого значення. Це свідчить про оптимізацію платоспроможності підприємства та покращення управління фінансовими потоками.

Коефіцієнт поточної ліквідності показує, яку частку короткострокових зобов'язань підприємство може покрити за рахунок своїх оборотних активів, зокрема грошових коштів, дебіторської заборгованості та товарно-матеріальних запасів. Формула розрахунку базується на співвідношенні оборотних активів до поточних зобов'язань, а його значення менше 1 вказує на ризик неплатоспроможності, оскільки підприємство не має достатніх ресурсів для покриття короткострокових боргів. За аналізований період коефіцієнт поточної ліквідності демонстрував стійке перевищення нормативного рівня. У 2022 році він становив 2,4, а у 2023 році – 2,8, що є оптимальним для підприємства. Це свідчить про достатній рівень фінансової стабільності та здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами.

Коефіцієнт швидкої ліквідності є більш жорстким критерієм оцінки платоспроможності підприємства, оскільки враховує лише грошові кошти,

високоліквідні активи та дебіторську заборгованість, виключаючи менш ліквідні оборотні активи, такі як товарно-матеріальні запаси. Нормативне значення коефіцієнта знаходиться в діапазоні 0,5–1 і вище, що свідчить про наявність достатнього обсягу ліквідних активів для покриття короткострокових зобов'язань. У 2022 році значення коефіцієнта швидкої ліквідності становило 1,39, а у 2023 році – 1,05, що відповідає рекомендованим межах. Це вказує на належний рівень фінансової стабільності та здатність підприємства оперативно здійснювати розрахунки за зобов'язаннями.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначає, яку частку поточних зобов'язань підприємство може негайно погасити за рахунок наявних грошових коштів. Він є найконсервативнішим показником ліквідності, оскільки враховує лише грошові кошти на розрахункових рахунках. Оптимальним рівнем вважається значення вище 0,2–0,3, однак на практиці цей показник часто є нижчим, оскільки підприємства зазвичай зберігають грошові кошти не у вільному обороті, а інвестують їх у виробничі процеси. Протягом аналізованого періоду значення коефіцієнта абсолютної ліквідності залишалось нижчим за нормативний рівень, що може свідчити про недостатній рівень вільних грошових коштів на рахунках підприємства. У 2022 році цей показник становив 4%, а у 2023 році зріс до 7%, що вказує на незначне покращення рівня ліквідності. Незважаючи на низькі значення, цей показник не є критичним для оцінки загальної фінансової стабільності, оскільки малоімовірно, що всі кредитори підприємства одночасно вимагатимуть погашення зобов'язань.

Показники рентабельності підприємства є одним із найважливіших індикаторів його ефективності, що дозволяє оцінити прибутковість діяльності, рівень використання фінансових ресурсів та продуктивність виробничо-збутової стратегії.

Показники рентабельності відображають відношення прибутку до витрат, капіталу або обсягу реалізованої продукції, що дає змогу визначити рівень дохідності вкладених коштів та ефективність управління фінансами.

Показники рентабельності діяльності підприємства наведено в таблиці 2.16.

Таблиця 2.16

Показники рентабельності діяльності підприємства за 2021-2023 рр.

Показники, %	Роки			Відхилення (+/-)	
	2021	2022	2023	2022 до 2021	2023 до 2022
Рентабельність операційної діяльності	3,23	7,74	2,26	4,51	-5,48
Рентабельність продукції	2,05	6,05	1,35	4	-4,7
Рентабельність власного капіталу	21,16	40,67	8,32	19,51	-32,35
Рентабельність активів	9,43	24,73	6,44	15,3	-18,29

Джерело: Складено та розроблено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

З таблиці 2.16 бачимо, що протягом 2021–2023 років спостерігалися суттєві коливання рентабельності за всіма ключовими показниками. У 2022 році підприємство досягло значного покращення фінансових результатів, що підтверджується зростанням рентабельності операційної діяльності, продукції, активів та власного капіталу. Однак у 2023 році всі показники рентабельності значно знизилися, що свідчить про погіршення прибутковості та ефективності використання ресурсів.

Рентабельність операційної діяльності відображає співвідношення операційного прибутку до операційних доходів і характеризує ефективність основної діяльності підприємства. У 2022 році вона зросла на 4,51 в.п, що свідчить про зростання прибутковості операційної діяльності. Проте у 2023 році показник знизився на 5,48 в.п, що є наслідком збільшення собівартості реалізованої продукції, що зменшило операційний прибуток, зростання адміністративних витрат та витрат на збут, що негативно вплинуло на рентабельність основної діяльності.

Рентабельність продукції демонструє відношення чистого прибутку до обсягу реалізації і є одним із головних показників ефективності виробничо-збутової діяльності підприємства. У 2022 році показник зріс удвічі (+4 в.п.), що свідчить про покращення цінової політики, оптимізацію витрат та зростання

попиту на продукцію. Однак у 2023 році показник суттєво знизився на 4,7 в.п., що пов'язано зі зростанням витрат на виробництво через подорожчання сировини, енергоносіїв та інших виробничих ресурсів.

Рентабельність власного капіталу є ключовим індикатором ефективності використання інвестованих коштів власників підприємства. У 2022 році показник зріс майже вдвічі 19,51 в.п., що свідчить про високу прибутковість вкладених у підприємство ресурсів. Проте у 2023 році спостерігається різке зниження показника на 32,35 в.п., що спричинене суттєвим зменшенням чистого прибутку, що призвело до скорочення прибутковості капіталу.

Рентабельність активів характеризує ефективність використання сукупних активів підприємства для створення прибутку. Зростання показника у 2022 році на 15,3 в.п. свідчить про ефективне використання ресурсної бази підприємства, що дозволило отримати вищий прибуток на одиницю вкладених активів. Проте зниження на 18,29 в.п. у 2023 році свідчить про зниження ефективності використання активів через зменшення прибутковості.

Динаміка зміни показників відображена на рис. 2.7.

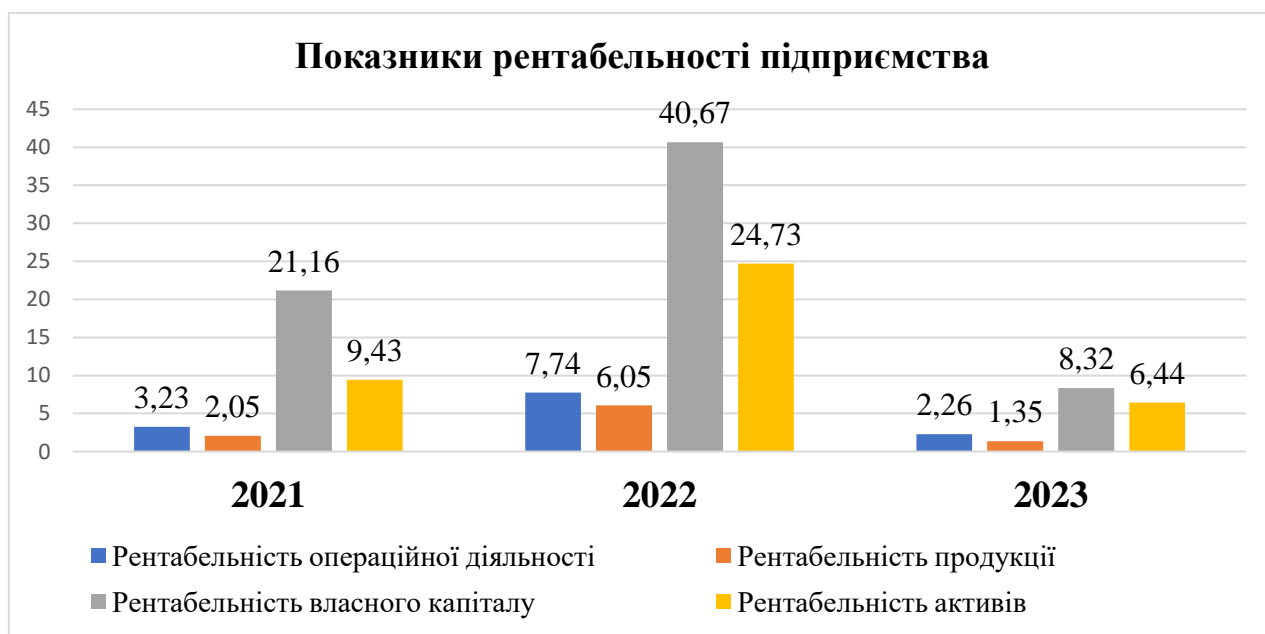

Рис. 2.7. Динаміка показників рентабельності ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» в 2021-2023 рр.

Джерело: Складено та розроблено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

В цілому можна зробити висновок про достатній рівень прибутковості

виробничо-господарської діяльності ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод», задовільний фінансовий стан та відмітити певне зниження показників рентабельності.

2.4. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства

Оборотні активи відіграють ключову роль у забезпеченні безперервного функціонування господарської діяльності підприємства, оскільки вони відзначаються високою мобільністю порівняно з основними засобами. У процесі операційного циклу вони постійно змінюють свою форму, переходячи зі стадії виробництва у сферу обігу, що дозволяє підприємству підтримувати стабільність фінансових потоків.

Важливим аспектом підвищення ефективності використання оборотних активів є аналіз їхньої структури, що дозволяє:

- виявити напрями оптимізації використання оборотних активів;
- визначити потенційні резерви підвищення ефективності виробництва;
- мінімізувати витрати сировини та матеріальних ресурсів;
- прискорити обертання капіталу та покращити фінансову гнучкість підприємства.

Детальний аналіз динаміки та структури оборотних активів дозволяє оцінити рівень забезпеченості підприємства оборотними коштами, ефективність їх використання та потенційні ризики, пов'язані із браком ліквідних ресурсів.

Динаміка змін у складі та структурі оборотних активів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод», 2021–2023 років відображена в таблиці 2.17, що дає змогу проаналізувати тенденції та зробити відповідні висновки щодо ефективності їх використання на підприємстві.

Таблиця 2.17

**Динаміка наявності та структури оборотних активів на ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»
за 2021-2023 роки**

Види активів	Роки						Відхилення			
	2021		2022		2023		абсолютне (+;-)		відносне, %	
	тис. грн	питома вага	тис. грн	питома вага	тис. грн	питома вага	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Запаси:	7879	37,2	8983	43,4	12482	62,6	1104	3499	14,01	38,95
виробничі запаси	4775	22,5	6315	30,5	8390	42,1	1540	2075	32,3	32,86
незавершене виробництво	-		-		2	0,0	-	2	-	-
готова продукція	2452	11,6	1933	9,3	2461	12,3	-519	528	-21,2	27,32
Товари	652	3,1	735	3,6	1629	8,2	83	894	12,73	121,6
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5225	24,7	5630	27,2	3796	19,0	405	-1834	7,75	-32,58
Дебіторська заборгованість за розрахунками:										
з бюджетом	4644	21,9	508	2,5	1	0,0	-4136	-507	-89,1	-99,8
Інша поточна дебіторська заборгованість	1377	6,5	1885	9,1	2637	13,2	508	752	36,9	39,89
Грошові кошти	881	4,2	317	1,5	511	2,6	-564	194	-64	61,2
Інші оборотні активи	1174	5,5	191	0,9	137	0,7	-983	-54	-83,73	-28,27
Усього оборотних активів	21180	100,0	20696	100,0	19929	100,0	-484	-767	-2,29	-3,71

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Оборотні активи підприємства є ключовим елементом його фінансової стійкості та визначають можливість підтримки безперервності операційного циклу. Аналіз їхньої динаміки та структури дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів, ідентифікувати потенційні ризики та визначити шляхи підвищення фінансової гнучкості. Протягом 2021–2023 років структура оборотних активів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» зазнала суттєвих змін, що відобразилося на рівні ліквідності підприємства, швидкості обігу капіталу та рівні фінансових ризиків.

Динаміка загальної вартості оборотних активів свідчить про зниження їхнього рівня у 2022 році на 484 тис. грн. або 2,29%, а в 2023 році – ще на 767 тис. грн. або 3,71%, що може вказувати на більш ефективне використання активів або ж обмеження фінансових можливостей для їхнього формування. Водночас, частина активів була перерозподілена між різними їх видами, що позначилося на структурних змінах.

Одним із найдинамічніших елементів оборотних активів є запаси, частка яких у загальній структурі суттєво зросла. Якщо у 2021 році вони становили 37,2% від загального обсягу оборотних активів, то у 2022 році ця частка зросла до 43,4%, а в 2023 році – вже до 62,6%, що відображає значне зростання обсягу матеріальних ресурсів, необхідних для підтримки виробничих процесів. Збільшення вартості запасів на 14,01% у 2022 році та на 38,95% у 2023 році зумовлено, насамперед, розширенням виробничих запасів, які у 2023 році досягли 42,1% загального обсягу оборотних активів. Це вказує на активізацію виробничої діяльності та можливе прагнення підприємства забезпечити стабільність поставок сировини в умовах нестабільних ринкових умов. Водночас, акумуляція значних запасів може свідчити про ризики уповільнення обігу оборотного капіталу, оскільки надмірне нагромадження виробничих ресурсів може призводити до зростання витрат на їх утримання.

Готова продукція, яка у 2021 році складала 11,6% від оборотних активів, у 2022 році скоротилася до 9,3%, що відображає підвищення ефективності збутової політики та покращення управління товарними запасами. Однак, у

2023 році цей показник знову зріс до 12,3%, що може бути наслідком накопичення продукції через зниження темпів реалізації або стратегічного резервування товарних запасів. Подібна тенденція простежується і у зміні вартості товарів, які зросли з 3,1% у 2021 році до 3,6% у 2022 році, а в 2023 році – до 8,2%. Це вказує на зростання активності у сфері закупівель та, ймовірно, збільшення обсягів реалізації, що є позитивним фактором, проте також свідчить про підвищене навантаження на оборотний капітал.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги демонструє нестабільну динаміку. Її частка у 2021 році становила 24,7%, у 2022 році – 27,2%, а в 2023 році знизилася до 19,0%. Це свідчить про поступове покращення управління розрахунками з контрагентами та прискорення оборотності коштів. Однак, інші складові дебіторської заборгованості демонструють різкі коливання. Заборгованість за розрахунками у 2022 році зросла до 15,4% від загального обсягу оборотних активів, проте у 2023 році зменшилися до 1,8%, що свідчить про значне скорочення відстрочених платежів. Подібна ситуація простежується і у розрахунках з бюджетом: у 2021 році цей показник складав 21,9%, у 2022 році зменшився до 2,5%, а у 2023 році практично зник. Це може бути наслідком як оптимізації фінансових потоків, так і скорочення податкової заборгованості чи повернення податкових авансів.

Інша поточна дебіторська заборгованість, навпаки, демонструє зростаючу динаміку, що може свідчити про збільшення обсягів розрахунків за іншими статтями, не пов'язаними безпосередньо з основною операційною діяльністю. У 2021 році її частка складала 6,5%, у 2022 році – 9,1%, а у 2023 році – 13,2%, що вказує на розширення ділових зв'язків або збільшення кількості непогашених короткострокових зобов'язань клієнтів.

Грошові кошти підприємства демонструють нестабільну тенденцію, що може свідчити про зміну політики управління ліквідністю. У 2021 році вони склали 4,2% від оборотних активів, у 2022 році їхня частка скоротилася до 1,5%, що є критичним рівнем, однак у 2023 році вона дещо покращилася, досягнувши 2,6%. Це вказує на те, що підприємство стикається із викликами,

пов'язаними з недостатнім рівнем ліквідності, що потенційно може ускладнювати виконання поточних фінансових зобов'язань.

Окремо варто звернути увагу на динаміку інших оборотних активів, які за період аналізу зазнали значного скорочення. У 2021 році вони становили 5,5% від загального обсягу оборотних активів, проте у 2022 році їх частка зменшилася до 0,9%, а у 2023 році – до 0,7%. Це свідчить про ефективну політику управління активами, що дозволила скоротити частку малопродуктивних фінансових вкладень.

Загальний обсяг оборотних активів демонструє тенденцію до поступового скорочення: у 2022 році їхня сума зменшилася на 484 тис. грн. або -2,29%, а у 2023 році – ще на 767 тис. грн. або -3,71%. Основними причинами таких змін є зміщення акцентів у структурі активів, збільшення частки запасів та товарів на тлі скорочення дебіторської заборгованості та грошових коштів. Це може свідчити про зміну стратегії фінансування поточної діяльності, а також про потенційні ризики, пов'язані з уповільненням обертання капіталу.

Структура оборотних активів підприємства за 2021-2023 роки представлена на рис. 2.8.

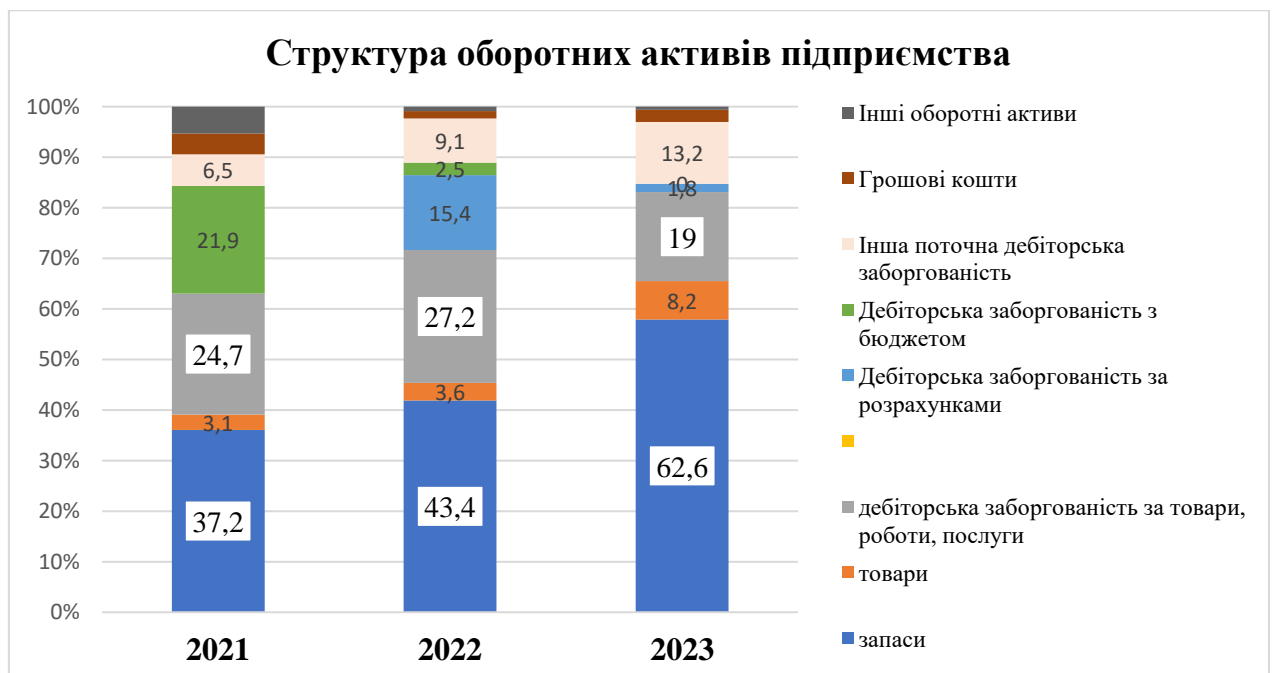

Рис. 2.8. Структура оборотних активів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» за 2021-2023 роки

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Аналіз структури оборотних активів підприємства за 2021–2023 роки (рис. 2.7) демонструє суттєві зміни у розподілі фінансових ресурсів, що вплинуло на рівень ліквідності та фінансової стійкості. Найбільш помітною тенденцією стало значне зростання частки запасів, які збільшилися з 37,2% у 2021 році до 62,6% у 2023 році. Це може свідчити як про активізацію виробничих процесів, так і про уповільнення реалізації продукції, що призводить до заморожування капіталу в менш ліквідних активах. Одночасно відбулося збільшення товарних запасів, що може бути пов'язано із зміною комерційної стратегії підприємства та прагненням створити стабільні резерви продукції.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги у 2023 році зменшилася до 19,0% порівняно з 27,2% у 2022 році, що свідчить про покращення платіжної дисципліни контрагентів або зміну політики управління розрахунками. Разом з тим, інша поточна дебіторська заборгованість зросла з 6,5% у 2021 році до 13,2% у 2023 році, що може вказувати на збільшення короткострокових фінансових розрахунків. Особливо важливим фактором є різке скорочення дебіторської заборгованості з бюджетом, що у 2021 році становила 21,9%, а у 2023 році зникла повністю, що може свідчити про завершення податкових розрахунків або зміну їх структури.

Грошові кошти у 2022 році досягли критично низького рівня в 1,5% від оборотних активів, що створювало ризики недостатньої ліквідності, однак у 2023 році показник дещо відновився до 2,6%. Зменшення частки грошових ресурсів може бути наслідком перерозподілу коштів на фінансування запасів, що з одного боку підтримує виробничу діяльність, а з іншого – може обмежувати можливості підприємства щодо оперативного виконання фінансових зобов'язань.

Загальні тенденції вказують на зміщення акцентів у бік зростання запасів та товарних ресурсів, що, хоча й сприяє стабільності виробництва, водночас може ускладнювати управління ліквідністю. Підприємству необхідно збалансувати структуру оборотних активів шляхом оптимізації рівня запасів, підвищення частки грошових коштів та покращення політики управління дебіторською заборгованістю для підтримки фінансової гнучкості та ефективності використання капіталу.

Ефективність використання оборотних активів є ключовим фактором забезпечення фінансової стабільності та підвищення продуктивності підприємства. Оптимальне формування оборотних активів передбачає їх раціональне використання, що дозволяє мінімізувати витрати та максимізувати прибутковість, зберігаючи при цьому належний рівень ліквідності.

Одним із фундаментальних показників ефективності використання оборотних активів є їхня оборотність, що характеризує швидкість проходження фінансових ресурсів через повний цикл господарської діяльності підприємства. Високий рівень оборотності свідчить про оперативне перетворення активів у грошові кошти та ефективне використання ресурсів, тоді як уповільнення обігу може вказувати на затримку в реалізації продукції, накопичення запасів або проблеми з дебіторською заборгованістю.

Детальний аналіз динаміки оборотності оборотних активів дозволяє оцінити їхню ефективність, визначити фактори, що впливають на швидкість обігу капіталу, а також розробити заходи для покращення управління фінансовими потоками. Узагальнені результати розрахунків представлені у таблиці 2.18, що відображає основні тенденції та зміну показників упродовж аналізованого періоду.

Таблиця 2.18

Показники ефективності використання оборотних активів підприємства

№	Показник	Роки			Відхилення			
		2021	2022	2023	2022 до 2021		2023 до 2022	
					(+;-)	%	(+;-)	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Коефіцієнт обертання активів	3,84	4,09	4,77	0,25	6,51	0,68	16,63
2	Коефіцієнт обертання обігових коштів	6,98	7,14	8,39	0,16	2,3	1,25	17,51
3	Середній час обороту обігових коштів	51,6	50,4	42,9	-1,2	-2,3	-7,5	-14,88
4	Коефіцієнт обертання готової продукції	62,1	67,4	77,55	5,3	8,53	10,15	15,06
5	Коефіцієнт обертання власного капіталу	8,61	6,72	6,17	-1,89	-21,95	-0,55	-8,18

продовження таблиці 2.18

6	Коефіцієнт оборотності запасів	13,11	12,44	11,89	-0,67	-5,11	-0,55	-4,42
7	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	13,34	13,17	18,93	-0,17	-1,27	5,76	43,74
8	Період погашення дебіторської заборгованості, днів	27	27	19	0	0	-8	-29,63
9	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	6,24	8,8	17,03	2,56	41	8,23	93,52
10	Період погашення кредиторської заборгованості, днів	57,7	40,9	21,14	-16,8	-29,1	-19,76	-48,31

Джерело: Складено та розроблено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства демонструє суттєві зміни в структурі та швидкості обігу капіталу, що безпосередньо впливають на його фінансову стабільність та ділову активність. Коефіцієнт обертання активів, що характеризує ефективність залучених ресурсів у процесі створення доходу, зазнав позитивних змін протягом 2021–2023 років. У 2022 році його значення зросло на 6,51% у порівнянні з попереднім періодом, а у 2023 році темпи зростання прискорилися, досягнувши 16,63%, що свідчить про підвищення продуктивності активів підприємства. Таке зростання могло бути обумовлене як підвищенням обсягів реалізації продукції, так і ефективнішою стратегією управління активами, що сприяло швидшому обороту капіталу та зростанню виручки.

Подібна тенденція спостерігається і щодо коефіцієнта обертання обігових коштів, який відображає швидкість обороту оборотних активів у процесі реалізації продукції. У 2022 році його значення збільшилося на 2,3%, а у 2023 році зросло ще на 17,51%, що вказує на зменшення потреби підприємства в додаткових ресурсах для підтримання поточної діяльності. Така позитивна динаміка забезпечує скорочення середнього часу обороту обігових коштів: якщо у 2021 році він складав 51,6 дня, то у 2022 році знизився до 50,4 дня (-7,5%), а у 2023 році ще більше скоротився до 42,9 дня (-14,88%). Це свідчить про прискорення трансформації активів у грошові кошти та можливість

підприємства швидше фінансувати нові операційні цикли без залучення додаткового капіталу.

Позитивною є також динаміка коефіцієнта обертання готової продукції, що свідчить про збільшення попиту на продукцію підприємства або покращення збутової політики. У 2022 році його значення зросло на 8,53%, а у 2023 році – ще на 15,06%, що свідчить про активізацію процесів реалізації та скорочення періоду зберігання готової продукції на складах. Це є важливим фактором забезпечення ліквідності, адже дозволяє підприємству оперативно отримувати доходи та реінвестувати кошти в операційну діяльність.

Разом з тим, коефіцієнт обертання власного капіталу демонструє зворотну тенденцію: у 2022 році його значення знизилося на 21,95%, а у 2023 році ще на 8,18%. Це може бути наслідком збільшення власного капіталу підприємства за рахунок нерозподіленого прибутку або додаткових внесків власників, що призвело до зниження швидкості його обороту. Водночас, такий спад може також вказувати на певне зниження прибутковості активів, що потребує глибшого аналізу джерел фінансування та їх впливу на рентабельність підприємства.

Одним із найважливіших показників ефективності управління матеріальними ресурсами є коефіцієнт оборотності запасів. Його зниження протягом аналізованого періоду (-5,11% у 2022 році та -4,42% у 2023 році) може свідчити про накопичення нереалізованої продукції або збільшення виробничих запасів. Це може бути як наслідком розширення виробництва, так і наслідком уповільнення темпів реалізації, що може створювати ризики заморожування капіталу та зниження фінансової гнучкості підприємства.

Показники оборотності дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості демонструють різноспрямовані тенденції, що вказує на зміну політики управління фінансовими зобов'язаннями. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2022 році незначно знизився на 1,27%, проте у 2023 році його зростання склало 43,74%. Це означає, що підприємство суттєво прискорило процес стягнення дебіторської заборгованості, що позитивно

вплинуло на його ліквідність. Як наслідок, період погашення дебіторської заборгованості скоротився з 27 днів у 2021–2022 роках до 19 днів у 2023 році (-29,63%). Таке скорочення є позитивною тенденцією, оскільки дозволяє підприємству швидше отримувати кошти та зменшувати ризики неплатоспроможності контрагентів.

Водночас, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості продемонстрував значне зростання – у 2022 році він підвищився на 41%, а у 2023 році його зростання досягло 93,52%. Це означає, що підприємство значно швидше розраховується зі своїми кредиторами, що може свідчити про зменшення комерційного кредитування або зростання вимог постачальників щодо строків оплати. Як наслідок, період погашення кредиторської заборгованості скоротився з 57,7 дня у 2021 році до 40,9 дня у 2022 році (-29,1%), а у 2023 році він зменшився ще на 48,31%, досягнувши 21,14 дня. Таке скорочення є неоднозначним, адже хоча воно покращує фінансову дисципліну підприємства, проте водночас зменшує можливості використання безвідсоткового фінансування, що може збільшити навантаження на власні фінансові ресурси.

Таким чином, аналіз ефективності використання активів та оборотних коштів підприємства демонструє як позитивні, так і ризикові тенденції. Основними позитивними змінами є підвищення коефіцієнта обертання активів та оборотних коштів, прискорення реалізації продукції та зменшення періоду погашення дебіторської заборгованості, що сприяє підвищенню ліквідності. Водночас, зниження оборотності запасів та власного капіталу, а також скорочення періоду погашення кредиторської заборгованості можуть свідчити про потенційні фінансові ризики, пов'язані із зростанням витрат на фінансування операційної діяльності. Для підтримки фінансової стабільності підприємству доцільно оптимізувати структуру запасів, підтримувати збалансовану політику управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також забезпечувати ефективне використання власного капіталу для збереження рентабельності та стійкості в довгостроковій перспективі.

2.5. Правове регулювання діяльності підприємства

Функціонування будь-якого підприємства відбувається в межах чинного законодавства України, що визначає правові засади його діяльності. Конституція України гарантує право громадян на підприємницьку діяльність, а ключові нормативно-правові акти, такі як Господарський кодекс [14], Цивільний кодекс [15], а також Закон України «Про господарські товариства» [71], закріплюють основні характеристики підприємництва, серед яких – забезпечення виробництва та реалізації продукції. Водночас законодавство гарантує підприємцям свободу вибору видів господарської діяльності, за винятком випадків, коли певні сфери потребують спеціального державного контролю через підвищені вимоги до безпеки або стратегічне значення.

Правове регулювання діяльності підприємства ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» здійснюється в межах чинного законодавства України, що регламентує створення, функціонування та правовий статус господарських товариств. Зокрема, організаційно-правова форма товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) є однією з найбільш поширених в Україні, що забезпечує ефективне управління підприємством при обмеженій відповідальності його учасників. Основними нормативно-правовими актами, які регулюють діяльність ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод», є Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Закон України «Про господарські товариства» [71], а також Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [72]. Ці закони визначають правові основи створення, функціонування, реорганізації, ліквідації та управління товариствами з обмеженою відповідальністю.

Згідно з чинним законодавством, ТОВ є підприємницьким об'єднанням, яке створюється одним або кількома засновниками, що вносять свої внески в статутний капітал товариства. Учасники ТОВ не відповідають за зобов'язаннями товариства більше, ніж у межах своїх внесків. Кількість учасників такого товариства обмежена законом і не може перевищувати 100 осіб. ТОВ має право на створення органів управління, що регулюються

статутом, який є основним установчим документом товариства. ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» зареєстроване розпорядженням Свалявської районної державної адміністрації в 1998 році, що надає підприємству статус юридичної особи. Це дозволяє йому здійснювати господарську діяльність на основі повного госпрозрахунку, забезпечуючи фінансову автономність і самостійність у розпорядженні своїми ресурсами. Статутний капітал товариства складається з рівних внесків двох основних засновників: Закарпатської облспоживспілки та Ужгородського коньячного заводу, кожен з яких вніс 50% у загальний капітал підприємства.

Майно ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» складається з основних засобів, оборотних активів, а також цінностей, які підприємство набуває в межах своєї господарської діяльності. Підприємство має право на володіння, користування і розпорядження своїм майном відповідно до мети діяльності, що є основою для розвитку виробництва та збільшення фінансової стабільності [15].

Слід зазначити, що підприємство володіє самостійним балансом та банківськими рахунками (розрахунковий, валютний та інші), що дає можливість здійснювати фінансові операції та забезпечує юридичну автономність. Окрім цього, ТОВ має право на випуск цінних паперів, створення дочірніх підприємств, філій та представництв як на території України, так і за її межами, що є важливим для розширення масштабів діяльності [14].

ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» має право укладати угоди (контракти) різного виду, включаючи угоди купівлі-продажу, підряду, страхування майна, перевезення, зберігання тощо. Також, може набути майнові та немайнові права, а також нести відповідні обов'язки відповідно до законодавства України [15].

Важливою частиною правового регулювання діяльності підприємства є його структура управління, що регламентується статутом. ТОВ має право укладати угоди від імені товариства, виступати в суді, арбітражному та третейському судах, а також здійснювати інші правочини, що відповідають

законодавству. Засновниками ТОВ є державні органи (Державний комітет України по харчовій промисловості) та інші юридичні й фізичні особи, які набули прав власності на акції товариства через процес приватизації або на вторинному ринку цінних паперів. Це забезпечує товариства стабільністю в питаннях фінансування та залучення капіталу. Таким чином, правове регулювання діяльності ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» включає в себе ряд аспектів, що охоплюють усі етапи його діяльності - від створення та управління до розпорядження майном та фінансами. Це регулювання дає змогу підприємству діяти в рамках правової системи України, забезпечуючи стабільність і ефективність господарської діяльності.

Діяльність ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» здійснюється відповідно до чинного законодавства України, яке встановлює правові засади господарської діяльності, формування прибутку, управління капіталом та корпоративного врядування. Основною метою діяльності підприємства є отримання прибутку, що утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних витрат, прирівняних витрат та витрат на оплату праці. З отриманого загального прибутку сплачуються процентні платежі за кредитами та облігаціями, а також здійснюються податкові та інші бюджетні платежі, після чого чистий прибуток залишається в повному розпорядженні ТОВ. Підприємство реалізує комплекс заходів щодо формування та розподілу прибутку, зокрема шляхом створення спеціалізованих фондів. По-перше, це фонд розвитку виробництва формується за рахунок відрахувань від чистого прибутку та амортизаційних відрахувань з метою модернізації виробничих потужностей та впровадження сучасних технологій. По-друге, фонд охорони праці створюється відповідно до положень про державні, галузеві та регіональні фонди охорони праці, затверджених постановою Кабінету Міністрів України, частина якого перераховується до галузевого фонду охорони праці Держхарчпрому. По-третє, фонд соціального розвитку формується шляхом відрахувань від чистого прибутку згідно з Положенням про преміювання, що сприяє покращенню соціальних умов

працівників. Резервний капітал формується у розмірі 25% статутного капіталу ТОВ, що забезпечує фінансову стабільність підприємства у випадку непередбачених економічних труднощів.

Основними видами господарської діяльності підприємства є: виробництво та реалізація мінеральної води власного виробництва; оновлення та підтримка виробничих фондів відповідно до вимог нормативної документації; Впровадження сучасних технічних рішень, що відповідають світовим науково-технічним стандартам; проведення будівельних, монтажних, ремонтних та спеціальних робіт; здійснення торговельно-посередницьких операцій, реалізація продукції через мережу фірмових магазинів та інших торгових закладів; поновлення асортименту та підвищення якості продукції і послуг; здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Виробництво та реалізація мінеральної води підлягають спеціальному правовому регулюванню, що включає необхідність отримання відповідних ліцензій та сертифікатів відповідності. Основними нормативними актами у цій сфері є Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [73], Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [74], а також державні стандарти щодо якості та маркування продукції. Відповідність продукції ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» вимогам державних санітарних норм і правил контролюється Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Діяльність підприємства у сфері трудових відносин регулюється Кодексом законів про працю України [70], Законом України «Про оплату праці» [75] та Законом України «Про охорону праці». ТОВ зобов'язане дотримуватися норм щодо укладення трудових договорів, забезпечення безпечних умов праці, а також соціального страхування працівників. Важливим аспектом є колективний договір, який регламентує взаємовідносини між роботодавцем та працівниками, умови оплати праці, преміювання та соціальні гарантії. Особлива увага приділяється заходам з охорони праці відповідно до державних

норм, включаючи регулярні інструктажі та атестацію робочих місць. Структура управління ТОВ визначається його статутом, який встановлює повноваження загальних зборів учасників, виконавчого органу (директора) та наглядової ради (за наявності). Основним принципом корпоративного управління є забезпечення балансу інтересів учасників товариства та ефективного контролю за діяльністю виконавчого органу. Згідно із законодавством, учасники ТОВ несуть обмежену відповідальність у межах своїх внесків до статутного капіталу. Однак у разі банкрутства підприємства можливе притягнення керівництва до субсидіарної відповідальності у разі доведення фактів недобросовісного управління або порушення норм фінансового контролю.

Діяльність підприємства у сфері конкуренції регулюється Законом України «Про захист економічної конкуренції» та відповідними постановами Антимонопольного комітету України. ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» зобов'язане дотримуватися антимонопольних вимог щодо уникнення зловживань монопольним становищем, узгоджених дій, що обмежують конкуренцію, а також дотримання чесної маркетингової політики [76].

Слід підкреслити, що підприємство здійснює господарську діяльність відповідно до податкового законодавства України. Основні податки, що сплачуються підприємством, включають податок на прибуток, податок на додану вартість, екологічний податок, єдиний соціальний внесок та інші обов'язкові платежі. Система оподаткування передбачає можливість застосування податкових пільг, зокрема щодо інноваційної діяльності та екологічних ініціатив. Важливе значення має дотримання принципів податкової дисципліни та уникнення ризиків, пов'язаних із податковими перевітками [69].

Правове регулювання діяльності ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» охоплює широкий спектр питань, включаючи корпоративне управління, податкову політику, ліцензування, трудові відносини. Дотримання вимог чинного законодавства забезпечує підприємству стабільність функціонування, сприяє його конкурентоспроможності на ринку та мінімізує правові ризики.

Висновки до розділу 2

Об'єктом дослідження обрано ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» – одного з провідних виробників мінеральної води на вітчизняному ринку, продукція якого користується високим попитом як в Україні, так і за її межами. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства свідчить про динамічні зміни у структурі активів: загальна вартість майна за два останні роки зменшилася на 947 тис. грн., проте у 2023 році спостерігалось зростання на 3,33%. Такі зміни зумовлені скороченням вартості необоротних активів у 2021–2022 рр. на 1631 тис. грн. (10,16%) та оборотних активів на 484 тис. грн. (2,29%). У 2022 році ключовими чинниками скорочення оборотних активів стали зменшення інших оборотних активів на 983 тис. грн. та скорочення дебіторської заборгованості з бюджетом на 4136 тис. грн. (89,1%). У 2023 році ця тенденція продовжилася, що відобразилося у подальшому зниженні відповідних показників на 28,27% та 99,8% відповідно.

Аналіз ліквідності свідчить про необхідність посилення контролю за грошовими потоками, скорочення поточних зобов'язань та удосконалення політики розрахунків, що сприятиме покращенню фінансової стабільності підприємства. Незначні зміни у структурі операційних витрат, де частка матеріальних витрат зменшилася з 74,54% у 2021 році до 71,03% у 2023 році, підтверджують стабільність витратної політики підприємства, проте потребують подальшої оптимізації. Водночас, позитивною тенденцією є зростання віддачі основних засобів на 16,1%, що свідчить про підвищення ефективності їх використання: у 2023 році на кожну гривню вкладених в основні засоби припадало 13,7 грн. виробленої продукції проти 11,8 грн. у 2022 році.

Коливання показників рентабельності відображає нестабільність діяльності підприємства, а їхнє зниження у 2022–2023 рр. свідчить про зменшення прибутковості та ефективності виробництва. Це вимагає впровадження заходів щодо покращення фінансового менеджменту, зокрема оптимізації управління витратами, дебіторською та кредиторською

заборгованістю, а також розроблення стратегії підвищення рентабельності продукції.

Загалом, результати дослідження демонструють як позитивні тенденції, так і ризики, що можуть вплинути на фінансову стабільність підприємства. Основними викликами залишаються необхідність прискорення обороту запасів, удосконалення політики фінансування оборотного капіталу та підвищення продуктивності праці. Разом із тим, покращення фінансових показників та підвищення ефективності використання активів свідчать про результативність запропонованих заходів, спрямованих на забезпечення довгострокової фінансової стійкості підприємства.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТОВ «ПЛОСКІВСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД»

3.1. Напрями підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства

Результати проведеного аналізу ефективності використання оборотних активів підприємства у підрозділі 2.4 свідчать про наявність як позитивних тенденцій, так і певних ризиків, що можуть негативно позначитися на фінансовій стабільності підприємства в довгостроковій перспективі. Враховуючи виявлені особливості динаміки оборотних активів, доцільним є розроблення та впровадження комплексу заходів, спрямованих на підвищення їхньої ефективності, зокрема шляхом оптимізації управління матеріальними ресурсами, дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також покращенням політики фінансування оборотного капіталу.

Одним із ключових напрямів покращення ефективності використання оборотних активів на ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» є оптимізація управління запасами, що має на меті зменшення обсягу заморожених коштів у матеріальних ресурсах і забезпечення безперервного виробничого процесу.

Зниження коефіцієнта оборотності запасів та їхнє накопичення в структурі активів вказує на необхідність удосконалення механізму контролю за рівнем запасів, зокрема через використання сучасних методів управління запасами Just-in-Time, EOQ (Economic Order Quantity) та інтеграцію автоматизованих систем контролю запасів. Це сприятиме скороченню витрат на їх утримання, мінімізації втрат від псування та знецінення матеріалів, а також підвищенню швидкості їх обігу. Крім того, варто розглянути можливість диверсифікації постачальників та впровадження гнучких умов закупівель, що дозволить уникнути затримок у постачанні й забезпечити безперервність виробничого процесу.

Поряд із цим важливим напрямом підвищення ефективності оборотних активів на ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» є оптимізація управління дебіторською заборгованістю, що передбачає посилення контролю за своєчасністю платежів з боку контрагентів, покращення умов договірних зобов'язань та впровадження ефективних механізмів управління кредитною політикою. Незважаючи на позитивну тенденцію до скорочення термінів погашення дебіторської заборгованості, що покращує ліквідність підприємства, необхідно забезпечити подальше підвищення швидкості обертання дебіторських коштів шляхом запровадження системи раннього виявлення проблемних боржників, застосування фінансових санкцій за несвоєчасну оплату та використання факторингових операцій. Додатковим інструментом може стати запровадження системи диференційованого кредитування покупців, що дозволить скоротити ризики неповернення коштів і покращити оборотність дебіторської заборгованості [7].

Не менш важливим напрямом є удосконалення політики управління кредиторською заборгованістю, оскільки на ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» за аналізований період спостерігається значне скорочення термінів її погашення, що свідчить про потенційне зменшення можливостей підприємства щодо використання комерційного кредитування.

Для підвищення фінансової гнучкості необхідно розглянути можливість подовження термінів розрахунків із постачальниками шляхом перегляду умов співпраці та ведення переговорів щодо вигідніших умов оплати. Важливим фактором є підтримання балансу між дебіторською та кредиторською заборгованістю, що дозволить знизити навантаження на власний капітал та забезпечити оптимальну структуру фінансування оборотних активів.

Ще одним стратегічним напрямом підвищення ефективності використання оборотних активів на ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» є оптимізація джерел фінансування оборотного капіталу. Оскільки зниження оборотності власного капіталу може вказувати на зростання обсягів фінансування за рахунок внутрішніх ресурсів, доцільним є пошук більш

ефективних джерел залучення фінансових ресурсів. Це може включати використання короткострокових кредитів на вигідних умовах, розширення доступу до факторингових або лізингових механізмів, а також удосконалення політики управління фінансовими потоками через впровадження системи cash-flow management. Залучення додаткових позикових ресурсів на оптимальних умовах дозволить підвищити оборотність капіталу та сприятиме розширенню обсягів виробничо-господарської діяльності [38].

Важливим аспектом також є цифровізація та автоматизація процесів управління оборотними активами, що передбачає впровадження сучасних інформаційних систем для моніторингу фінансово-економічних показників, управління запасами, дебіторською та кредиторською заборгованістю в режимі реального часу. Використання ERP-систем – Enterprise Resource Planning дозволить підвищити точність прогнозування фінансових потоків, скоротити витрати на адміністрування фінансових операцій та зменшити ризики неефективного використання оборотних активів підприємства.

Таким чином, для забезпечення підвищення ефективності використання оборотних активів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» необхідно реалізувати комплекс заходів, спрямованих на прискорення їх обігу, оптимізацію структури фінансування та підвищення рівня фінансової дисципліни. Інтеграція сучасних методів управління запасами, дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також удосконалення системи фінансового менеджменту сприятимуть зменшенню фінансових ризиків, покращенню ліквідності та підвищенню загальної результативності господарської діяльності підприємства в довгостроковій перспективі.

Представимо основні напрями підвищення ефективності використання оборотних активів на ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Напрями підвищення ефективності використання оборотних активів

ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»

№	Напрямок удосконалення	Основні заходи	Очікуваний ефект
1	Оптимізація управління запасами	<ul style="list-style-type: none"> - впровадження автоматизованої системи контролю запасів (ERP-системи) - використання методу just-in-time - регулярний аналіз оборотності запасів 	<ul style="list-style-type: none"> - скорочення рівня замороженого капіталу у запасах - зменшення витрат на зберігання - підвищення ліквідності оборотних активів
2	Оптимізація дебіторської заборгованості	<ul style="list-style-type: none"> - впровадження кредитної політики з урахуванням фінансового стану контрагентів - використання факторингових операцій - посилення контролю за строками оплати рахунків 	<ul style="list-style-type: none"> - скорочення періоду погашення дебіторської заборгованості - зниження ризику неплатоспроможності контрагентів - прискорення обігу капіталу
3	Управління кредиторською заборгованістю	<ul style="list-style-type: none"> - проведення переговорів з постачальниками щодо подовження строків розрахунків - використання комерційного кредитування - оптимізація структури зобов'язань підприємства 	<ul style="list-style-type: none"> - поліпшення фінансової стійкості - розширення можливостей безвідсоткового фінансування - зниження навантаження на власні кошти
4	Оптимізація джерел фінансування оборотного капіталу	<ul style="list-style-type: none"> - використання короткострокових кредитів на вигідних умовах - залучення лізингових та факторингових механізмів 	<ul style="list-style-type: none"> - підвищення фінансової гнучкості - оптимізація структури капіталу - збільшення можливостей для розширення виробництва
5	Автоматизація фінансового менеджменту	<ul style="list-style-type: none"> - впровадження сучасних інформаційних технологій - використання програмного забезпечення для моніторингу фінансових потоків - інтеграція ERP-системи 	<ul style="list-style-type: none"> - зниження операційних витрат - підвищення точності фінансового прогнозування - оптимізація всіх процесів управління оборотними активами
6	Підвищення оборотності активів	<ul style="list-style-type: none"> - оптимізація виробничих процесів - використання ефективних логістичних стратегій - вдосконалення планування закупівель та реалізації 	<ul style="list-style-type: none"> - збільшення швидкості обігу активів - підвищення рентабельності підприємства - зниження потреби у додаткових фінансових ресурсах
7	Покращення збутової політики	<ul style="list-style-type: none"> - вдосконалення маркетингових стратегій - розробка рекламних заходів - запровадження програм лояльності для клієнтів 	<ul style="list-style-type: none"> - збільшення обсягів реалізації продукції - скорочення часу реалізації готової продукції - зменшення ризику затоварення складів

Джерело: запропоновано автором враховуючи отримані результати аналізу ефективності використання оборотних активів у підрозділі 2.4.

Напрями підвищення ефективності використання оборотних активів на ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» зосереджені на оптимізації ключових фінансових процесів. Основні заходи включають удосконалення управління запасами через автоматизацію та впровадження сучасних логістичних стратегій, прискорення обороту дебіторської заборгованості шляхом контролю строків платежів і застосування факторингових механізмів, а також ефективне управління кредиторською заборгованістю для забезпечення фінансової гнучкості.

Додатково передбачено оптимізацію джерел фінансування, залучення короткострокових кредитів і впровадження системи cash-flow management, що сприятиме підвищенню ліквідності підприємства. Автоматизація фінансового менеджменту та цифровізація процесів дозволять знизити витрати та покращити точність прогнозування. Загалом, реалізація запропонованих заходів сприятиме прискоренню обігу активів, підвищенню їх прибутковості та забезпеченню фінансової стабільності підприємства.

3.2. Розробка та впровадження рекламної кампанії на підприємстві

Проаналізувавши ефективність використання оборотних активів на ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» можна побачити, що ефективність використання оборотних активів підвищилась, але збільшилася частка готової продукції та товарів у загальній структурі оборотних активів, що може свідчити про уповільнення реалізації продукції та накопичення запасів, що, у свою чергу, може призвести до замороження фінансових ресурсів підприємства.

Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити та впровадити ефективні рекламні заходи, спрямовані на підвищення впізнаваності бренду, стимулювання попиту серед споживачів та розширення ринків збуту. Впровадження комплексної маркетингової стратегії, що включатиме рекламні кампанії, просування через цифрові платформи та акційні пропозиції, дозволить прискорити реалізацію

продукції, збільшити обсяги продажів і забезпечити більш ефективне використання оборотних активів підприємства.

Ціль реклами, як правило, зводиться до того, щоб переконати потенційних покупців у корисності товару і привести до думки про необхідність купити його.

Метою нашої рекламної кампанії є, по-перше, підвищення впізнаваності бренду ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод», в результаті чого і підвищення його іміджу, тобто створення сприятливого образу підприємства і товару, а також стимулювання збуту. По-друге, збільшення обсягів продажів продукції та розширення клієнтської бази. По-третє, формування лояльності споживачів до продукції підприємства, розширення ринків збуту та підвищення конкурентоспроможності бренду.

Реклама впливає на збут в основному через підвищення рівня популярності продукту і підприємства.

У загальному вигляді етапи створення рекламного повідомлення або планування рекламної акції представлені на рис. 3.1.

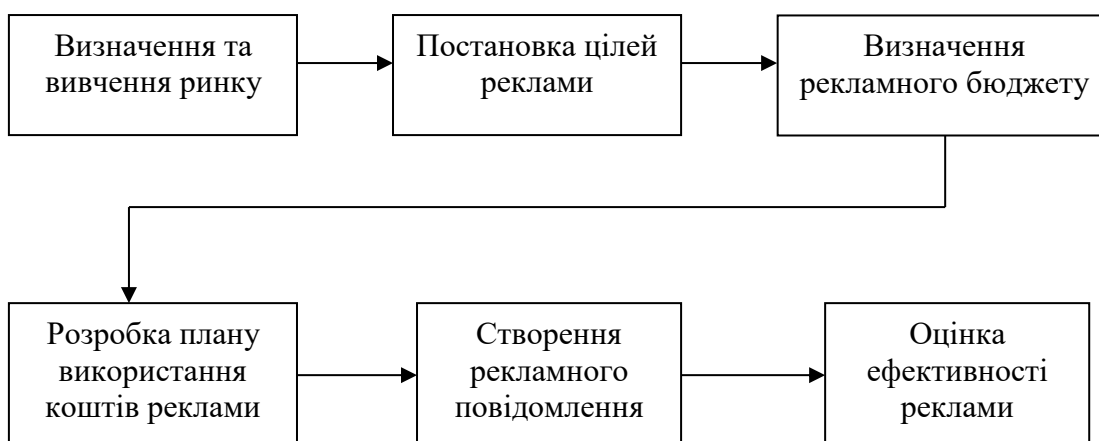

Рис. 3.1. Схема організації рекламної кампанії

Джерело: розроблено автором.

Цільова аудиторія – це люди віком старше 18 років:

- споживачі, які ведуть здоровий спосіб життя та надають перевагу природній мінеральній воді;
- офісні працівники, які використовують мінеральну воду у робочому середовищі;
- спортивні клуби, тренажерні зали та фітнес-центри;

– гуртові покупці, роздрібні магазини, супермаркети, кафе та ресторани.

Термін проведення – 1 місяць. Оскільки літом обсяги реалізації мінеральної води збільшуються, то рекламну кампанію краще проводити у червні (початок літнього сезону).

Основні рекламні канали будуть націлені на:

– цифровий маркетинг (digital marketing) – реклама в соціальних мережах (Facebook, Instagram, TikTok, YouTube), контент-маркетинг, таргетована реклама.

– SEO та контент-маркетинг – оптимізація веб-сайту компанії, написання блогових статей про користь мінеральної води, ведення тематичного блогу.

– e-mail маркетинг: розсилка спеціальних пропозицій, акційних знижок та інформаційних матеріалів для клієнтів.

– реклама на телебаченні та радіо – короткі відеоролики про переваги продукції, аудіореклама на радіостанціях.

– зовнішня реклама – білборди, брендування громадського транспорту, рекламні банери у торгових центрах.

– спонсорство та партнерство: співпраця зі спортивними заходами, марафонами, фестивалями здорового способу життя.

– торгові акції та промоактивності – акційні пропозиції («Купи дві пляшки – отримай третю у подарунок»), програми лояльності.

Мінеральна вода «Плосківська» у Закарпатській області добре відома споживачам, тому рекламну кампанію за допомогою засобів масової інформації ми будемо проводити у м. Львові, щоб вийти на новий ринок збуту.

Джерелами розповсюдження інформації про товар будуть:

– розміщення реклами в обласній газеті «Високий замок».

Згідно з численними дослідженнями інформація людиною сприймається найкраще у вигляді друкованої реклами, даний вид реклами має ряд переваг:

– друкована реклама в пресі доступна в будь-який час, тобто завжди є можливість повторного звернення до інформаційного повідомлення. Важливо

також враховувати тривалість рекламного контакту. Можна прочитати оголошення, подумати, порівняти варіанти і знову повернутися до макету.

- преса сегментована і має свою певну цільову аудиторію, так що вірогідність попадання інформаційного повідомлення "в ціль" дуже висока.

- завдяки розповсюдженню преси не тільки в місті але й в інших районах області відбувається залучення додаткового кола споживачів.

- реклама на транспорті.

Дослідження австралійських вчених, проведене на прохання найбільшого в Австралії оператора зовнішньої реклами, показало, що реклама, розміщена на рухомому транспорті, запам'ятовується споживачами краще, ніж стаціонарна і сприяє збільшенню продажів.

До переваг реклами на транспорті можна віднести те, що при низьких витратах на виготовлення і розміщення вона позитивно впливає на цільову аудиторію. При цьому ефективність розміщення реклами в транспорті значно перевершує її вартість. Що стосується параметрів цільової аудиторії, то і тут така реклама значно вигідніше інших видів. Адже в охоплювану аудиторію входять представники всіх верств населення, різняться і за віком, і за соціальним станом, і за рівнем достатку.

Оскільки підприємство володіє власним автотранспортом, і не використовує його як рекламо-носій, то втрачає ефективний та рентабельний засіб комунікації.

Фірмовий автотранспорт – відмінний засіб для розміщення інформації та реклами. Яскрава, барвиста і динамічна, реклама на транспорті – один з найбільш емоційних і дієвих, а її розміри обмежені лише розмірами самого транспортного засобу.

Логотип, торгова марка, емблема, рекламне зображення, контактна інформація підприємства – все це можна змусити їздити по дорогах району, області та країни.

На балансі підприємства знаходяться сім автомобілів призначених для вантажоперевезення продукції, які розвозять продукцію. Тож буде доцільним розмістити рекламу мінеральної води на власному транспорті.

- реклама на радіо;

Одною з основних переваг, якими володіє реклама на радіо, є її доступність для потенційного споживача. Розміщення реклами на радіо - це порівняно доступний, але дуже ефективний спосіб зробити продукцію відомою, послугу - потрібною, а ім'я - відомим.

– реклама на фестивалю мінеральної води;

Останні п'ять років у Свалявському районі, у смт. Поляна у кінці червня проводиться фестиваль мінеральної води «Сила життя у джерелах Карпат». Фестиваль триває два дні. Організаторами фестивалю звичайно є підприємства-виробники мінеральних вод області. Гостями тут є мешканці різних регіонів України і навіть ближнього зарубіжжя (Румунія, Угорщина, Словаччина, Польща). Тому на нашу думку, такий вид реклами також буде ефективним, особливо для підвищення іміджу і популярності продукції.

Визначимо найбільш оптимальні строки розміщення рекламних заходів та вартість рекламних послуг (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

План рекламної кампанії «Щоб здоров'я мати й вроду – пийте всі «Плосківську» воду!»

Джерела розміщення реклами	Час виходу реклами	Кількість днів	Вартість послуги (грн.)
Газета обласна «Високий замок»	вівторок, четвер, субота	12	2500
Реклама на транспорті	щодня	-	500, грн./м ²
Оголошення реклами на радіо «Гала-Радіо»	двічі на день	30	1200
Реклама на фестивалі мінеральної води	кінець червня	2	14250
Цифрова реклама в соцмережах	щодня	30	62000
Відеореклама на YouTube	щодня	30	76000
Банерна реклама на сайтах новин	щодня	30	41000
Впровадження програми лояльності	протягом кампанії	-	28000

Джерело: складено автором

Підрахуємо витрати на проведення рекламної кампанії на місяць та зведемо в таблицю 3.3.

Таблиця 3.3

**Витрати на проведення рекламної кампанії на місяць
«Щоб здоров'я мати й вроду – пийте всі «Плосківську» воду!»**

Витратна стаття	Вартість (грн.)	Структура, %
Реклама у пресі	30000	10,0
Радіореклама	36000	12,0
Реклама на транспорті	12750	4,3
Реклама на фестивалі	14250	4,8
Соціальні мережі (таргетинг)	62000	20,7
Відеореклама на YouTube	76000	25,3
Банерна реклама в Інтернеті	41000	13,7
Програма лояльності	28000	9,3
Загальна сума	300000	100,0

Джерело: розраховано автором за даними таблиці 3.2.

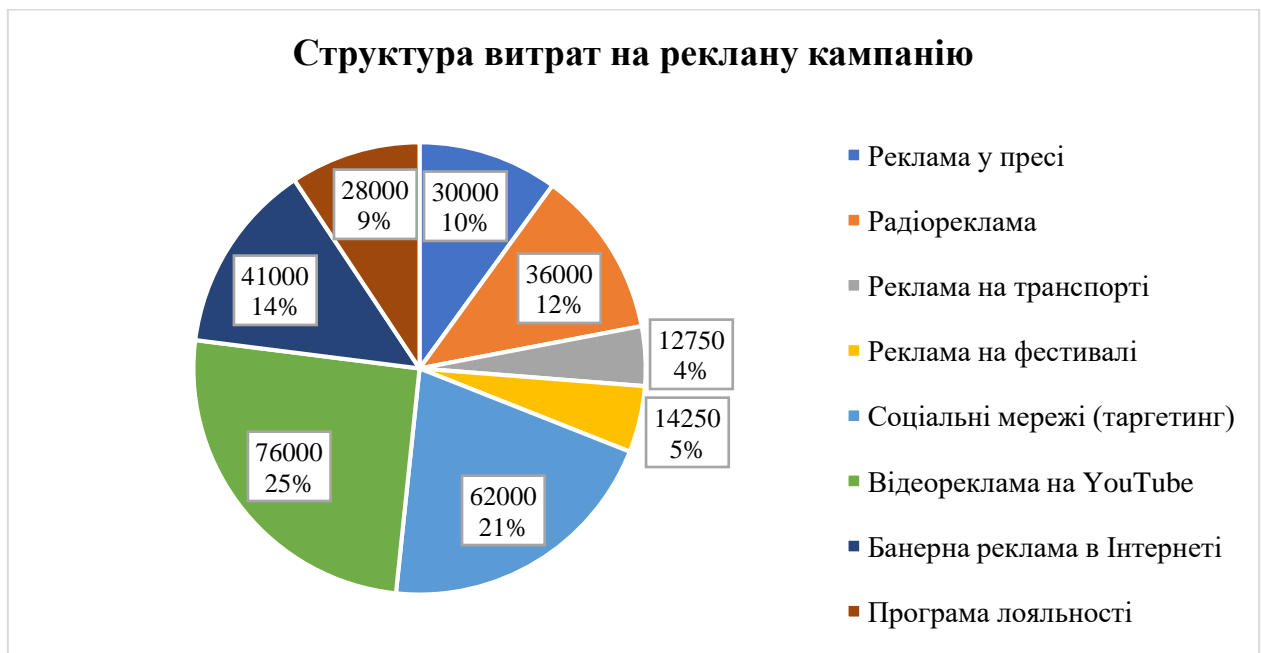

Рис. 3.2. Структура витрат на рекламну кампанію рекламну кампанію на місяць «Щоб здоров'я мати й вроду – пийте всі «Плосківську» воду!»

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 3.3.

Аналіз структури витрат на рекламну кампанію у таблиці 3.3. та рис. 3.2. дозволяє оцінити пріоритети розподілу фінансових ресурсів та їхній вплив на

ефективність маркетингових заходів. Витратна частина становить 300 000 грн, що розподілено між кількома ключовими напрямками реклами.

Найбільша частка витрат припадає на відеорекламу на YouTube – 25,3%, що пояснюється високою ефективністю відеоформату у приверненні уваги споживачів. Динамічний контент забезпечує більшу залученість, а також можливість точного таргетування аудиторії за віком, інтересами та поведінкою. Хоча цей формат є одним із найдорожчих, він гарантує широкий охоплення та високий рівень конверсії.

Другим за значущістю каналом є реклама в соціальних мережах – 20,7%, що свідчить про активне використання таргетованої реклами для залучення потенційних клієнтів. Інструменти Facebook, Instagram та TikTok дозволяють налаштовувати рекламу на цільову аудиторію, підвищуючи ймовірність конверсії. Високий рівень взаємодії з користувачами та можливість адаптації контенту в режимі реального часу роблять цей формат ефективним.

Банерна реклама в Інтернеті – 13,7% займає третю позицію у структурі витрат. Вона використовується для підтримки впізнаваності бренду, забезпечуючи часті покази аудиторії. Незважаючи на меншу ефективність кліків у порівнянні з відео та соціальними мережами, банерна реклама відіграє важливу роль у формуванні іміджу та довгостроковій взаємодії з потенційними споживачами.

Радіореклама – 12,0%, хоча й має широку аудиторію, є менш гнучким форматом у порівнянні з цифровими каналами. Однак вона залишається ефективною для створення аудіального впізнавання бренду, особливо серед людей, які регулярно слухають радіостанції у транспорті чи на роботі.

Реклама у друкованих виданнях – 10,0% використовується для підвищення довіри серед консервативних споживачів та підприємств. Проте через загальну цифровізацію сучасного маркетингового простору її ефективність зменшується, що пояснює порівняно невелику частку у загальному бюджеті.

Програма лояльності – 9,3% включає знижки, бонуси та акції, що стимулюють повторні покупки та утримання клієнтів. Інвестиції в цей напрямок сприяють довгостроковому розвитку клієнтської бази та підвищенню середнього чека.

Реклама на фестивалях – 4,8% є важливим засобом прямої взаємодії з цільовою аудиторією, що дозволяє споживачам безпосередньо ознайомитися з продуктом. Попри порівняно невелику частку витрат, цей метод має високий рівень довіри та ефективності.

Реклама на транспорті – 4,3% охоплює широку аудиторію завдяки мобільності носія. Проте її ефективність залежить від правильно обраних маршрутів та кількості показів. Витрати на цей канал відносно низькі, що дозволяє використовувати його як допоміжний інструмент.

Найбільші інвестиції спрямовані у цифрові канали (відеореклама, соціальні мережі, банерна реклама), що відповідає сучасним маркетинговим трендам та високій ефективності цих методів. Разом із програмою лояльності вони формують стабільну комунікацію з клієнтами. Традиційні методи (преса, радіо, транспорт) використовуються як доповнення для розширення охоплення аудиторії. Оптимізація бюджету за рахунок зниження витрат на менш ефективні канали та перерозподіл коштів у бік цифрових інструментів може сприяти ще більшій ефективності кампанії.

Визначимо доцільність проведення запропонованого заходу.

Для того, щоб визначити доцільність проведення даного заходу, необхідно визначити показники економічної ефективності від проведення.

В результаті впровадження запропонованого заходу ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» планує збільшити обсяги реалізації продукції та відповідно, отримати додатковий прибуток.

Розрахуємо, які результати очікує отримати ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» за допомогою методу стандартного розподілу імовірностей:

$$ОП = \frac{O + 4 \times B + П}{6} \quad (3.1)$$

де O - оптимістичний прогноз;

В – найбільш вірогідний прогноз;

П – песимістичний прогноз.

Необхідно визначити три види прогнозів збуту експертним шляхом. У таблиці 3.4 наведемо фактичні і планові обсяги збуту продукції.

Таблиця 3.4

Фактичні та очікувані обсяги реалізації продукції

Рік	Обсяги продажу, тис. грн.	
2020	7826	Фактичні обсяги
2021	11253	
2022	12632	
2023	12659	
Прогнозний рік 1	13270	Очікувані обсяги
Прогнозний рік 2	13930	

На основі таблиці побудуємо графік (рис. 3.3).

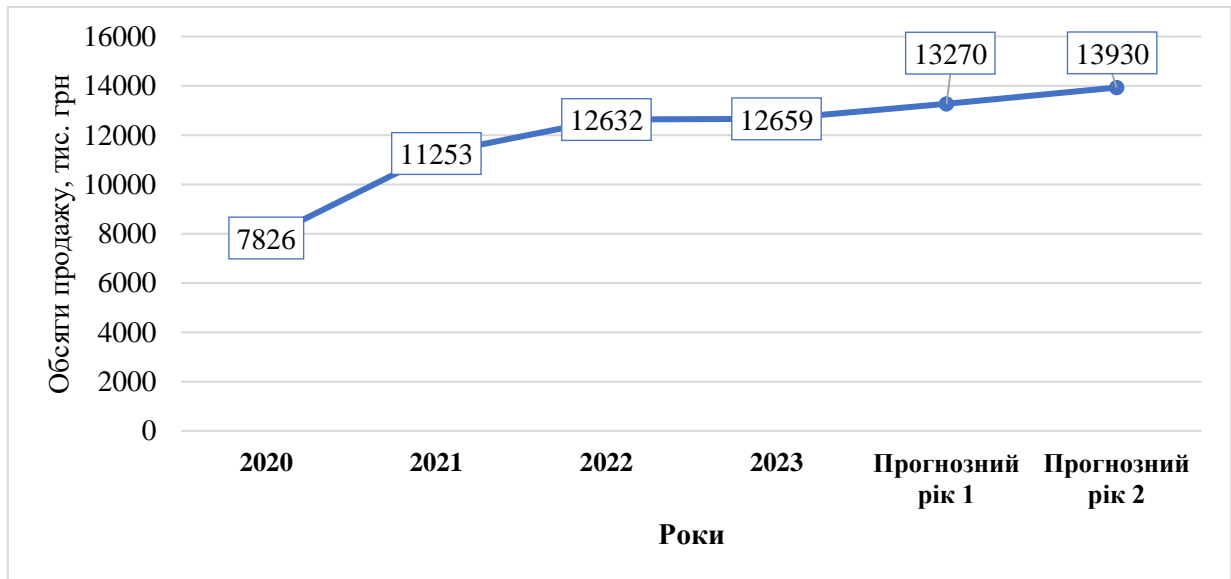

Рис. 4.8. Фактичні та очікувані (планові) обсяги продажу.

Розрахуємо стандартне відхилення:

$$\alpha = \sqrt{\frac{\sum(O_i - O_{сер})^2}{n}} \quad (3.2)$$

$$\alpha = \sqrt{\frac{(7826 - 11928.3)^2 + (11253 - 11928.3)^2 + (12632 - 11928.3)^2 + (12659 - 11928.3)^2 + (13270 - 12742.2)^2 + (13930 - 12742.2)^2}{11928.3}}$$

$$\sqrt{\frac{4020162}{11928.3}} = 18.36$$

Визначаємо коефіцієнт варіації, який характеризує однорідність сукупності думок експертів.

$$\omega = \frac{\alpha}{O_{\text{сер}}} \times 100\% = \frac{18.36}{11928.3} \times 100\% = 0.154\% \quad (3.3)$$

Оскільки $w < 33\%$, то сукупність думок експертів можна вважати однорідною, що вказує на можливість використання даних експертних оцінок для подальших розрахунків.

У відповідності із загальною теорією статистики найбільш вірогідне значення збутового прогнозу (із ймовірністю 95%) знаходитиметься в межах $\pm 2(O-P)/6$ (± 434).

За оптимістичним прогнозом (О) обсяг реалізації послуг становитиме 13930 тис. грн., песимістичний прогноз (П) складає 12630 тис. грн.

Розрахуємо очікуване значення обсягу збуту за формулою (3.4):

$$OP = \frac{13930 + 4 \times 13270 + 12630}{6} = 13273 \text{ тис. грн.}$$

3.3. Вплив запропонованого заходу на основні показники діяльності підприємства

У даному підрозділі розрахуємо вплив даного заходу, а саме розробку та впровадження рекламної кампанії на основні фінансові результати діяльності підприємства (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Вплив запропонованої рекламної компанії на основні фінансові результати діяльності ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»

Показники	Одиниці виміру	Рік		Відхилення	
		2023	Проектний	Абсол.	Відн,
Чистий дохід (виручка) від реалізації	тис. грн.	170374	183647	13273	7,79
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	127558	136270	8712	6,83
Валовий прибуток	тис. грн.	42816	47377	4561	10,65
Чистий прибуток	тис. грн.	2298	2412	114	4,96

Джерело: Складено та розроблено автором

Отже, внаслідок впровадження рекламних заходів чистий дохід (виручка) від реалізації продукції в проектному періоді збільшиться на 13273 тис. грн., що у відсотковому відношенні складає 7,79%. Собівартість продукції збільшиться на 8712 тис. грн. або на 6,83%. Валовий прибуток зросте на 4561 тис. грн., або 1,65%, а чистий прибуток – на 114 тис. грн. або 4,96% і становитиме 2412 тис. грн.

Зобразимо зміну основних фінансових результатів діяльності ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» графічно на рис. 3.3.

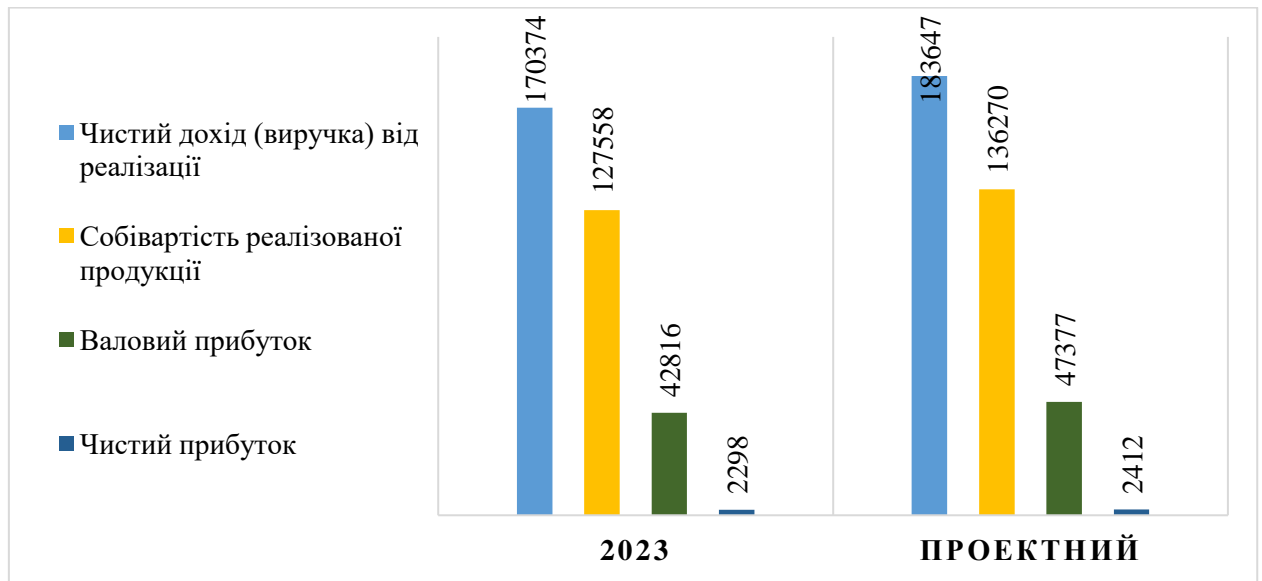

Рис. 3.3. Зміна основних фінансових результатів діяльності ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» в результаті реалізації рекламної кампанії.

Джерело: побудовано автором на основі даних таблиці 3.6.

Продемонструємо вплив впровадження вендингових апаратів на основні показники діяльності ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Вплив запропонованої рекламної компанії на основні показники діяльності ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»

Показники	Одиниці виміру	Рік		Відхилення	
		2023	Проектний	Абсол.	Відн,
Коефіцієнт обертання активів	грн (обертів)	4,77	4,89	0,12	2,52
Тривалість одного обороту активів	дні	75,47	73,62	-1,85	-2,45

продовження таблиці 3.7

Коефіцієнт обертання оборотних активів	грн (обертів)	8,39	8,64	0,25	2,98
Тривалість одного обороту оборотних активів	дні	42,91	41,67	-1,24	-2,89
Віддача основних засобів	грн/грн	13,7	14,01	0,31	2,26
Місткість основних засобів	грн/грн	0,074	0,072	-0,002	-2,70
Озброєність праці основними засобами	тис. грн/особу	64,1	64,8	0,7	1,09
Продуктивність праці	тис. грн /особу	886,4	912,3	25,9	2,92
Трудомісткість	люд.- год./т продукції	2,1	2,07	-0,03	-1,43
Витрати на 1 грн. чистої виручки від реалізації	коп.	0,75	0,74	-0,01	-1,33
Рентабельність продукції	%	2,26	2,47	0,21	x

Джерело: Складено та розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства та прогнозних даних

Реалізація запропонованої рекламної кампанії матиме позитивний вплив на основні показники діяльності ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод», що підтверджують прогнозовані зміни у ключових показниках ефективності використання активів, продуктивності праці та фінансових результатів.

Підвищення коефіцієнта обертання активів на 2,52% є свідченням ефективнішого використання ресурсів підприємства та зростання обсягів реалізації продукції. Це підтверджує прогнозоване зменшення тривалості одного обороту активів на 1,85 дні або 2,45%, що свідчить про прискорення виробничо-збутового циклу, спричиненого підвищеним попитом, стимульованим рекламною кампанією. Аналогічна тенденція спостерігається у коефіцієнті обертання оборотних активів, який зростає на 2,98%, що вказує на ефективніше використання оборотного капіталу та пришвидшення реалізації продукції. Це супроводжується

зменшенням тривалості одного обороту оборотних активів на 1,24 дні (2,89%), що є позитивним наслідком зростання попиту.

Зростання віддачі основних засобів на 0,31 грн або 2,26% вказує на ефективніше використання виробничих потужностей завдяки підвищенню обсягів виробництва. Зменшення місткості основних засобів на 2,70% демонструє, що кожна гривня вкладених основних засобів приносить більшу кількість продукції, що є результатом підвищення ефективності виробничих процесів. Разом із цим озброєність праці основними засобами зростає на 1,09%, що свідчить про покращення умов праці та можливе оновлення виробничого обладнання, що сприяє підвищенню ефективності виробництва.

Одним із найважливіших показників ефективності діяльності підприємства є продуктивність праці, яка прогнозовано зросте на 2,92%. Це свідчить про підвищення ефективності використання людських ресурсів у зв'язку зі зростанням обсягів виробництва та підвищенням попиту на продукцію підприємства. Одночасно трудомісткість виробництва знизиться на 1,43%, що є наслідком оптимізації виробничих процесів та зниження витрат робочого часу на виробництво одиниці продукції.

Фінансові показники також демонструють позитивну динаміку. Витрати на 1 грн. чистої виручки від реалізації зменшаться на 1,33%, що вказує на покращення структури витрат та зростання ефективності виробництва. Збільшення рентабельності продукції на 0,21% є свідченням підвищення прибутковості діяльності підприємства, що підтверджує ефективність запланованої рекламної кампанії.

Результати прогнозного аналізу показують, що реалізація рекламної кампанії матиме позитивний вплив на ключові показники діяльності підприємства. Вона сприятиме зростанню обсягів продажів, прискоренню оборотності активів, підвищенню продуктивності праці та покращенню фінансових результатів. Скорочення тривалості одного обороту активів та оборотних активів свідчить про швидке повернення вкладених коштів, що зміцнює фінансову стійкість підприємства. Зниження витрат на 1 грн. виручки та зростання рентабельності продукції підтверджують ефективність використання рекламних інвестицій.

Отже, запланована рекламна кампанія є економічно доцільною та необхідною для розвитку підприємства, оскільки сприятиме збільшенню ринкової частки, покращенню фінансових показників та зміцненню позицій бренду.

Зобразимо зміну основних економічних показників на рис. 3.4.

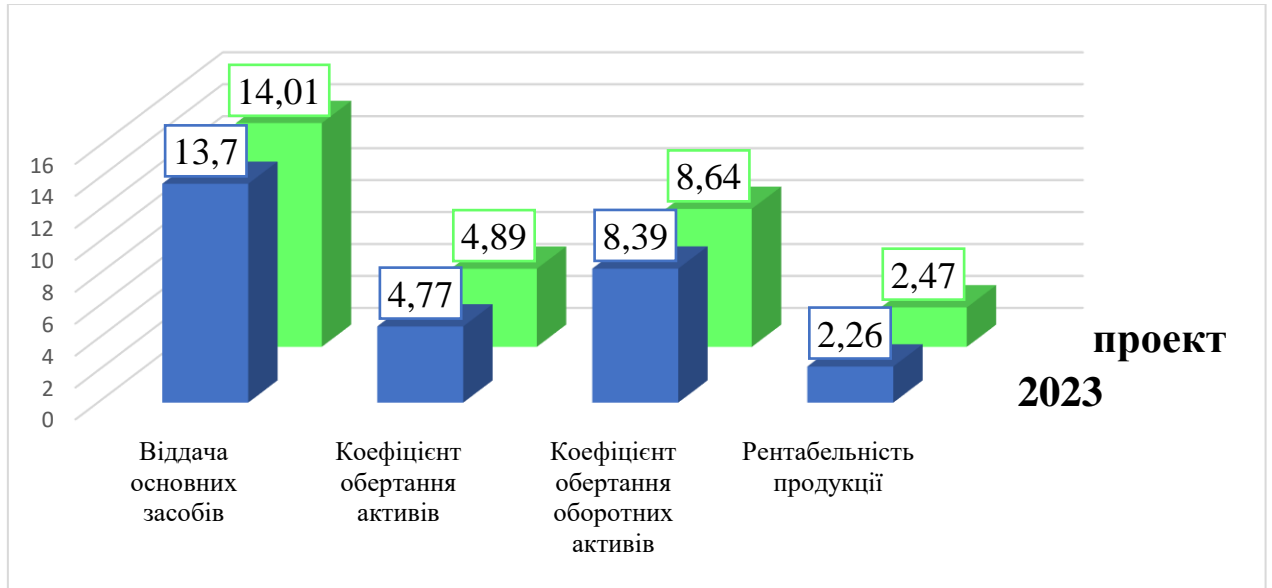

Рис. 3.4. Зміна основних економічних показників в результаті реалізації рекламної кампанії

Джерело: побудовано автором на основі даних таблиці 3.7.

Зміни у ключових показниках діяльності підприємства є відносно помірними, що зумовлено тимчасовим впливом короткострокової рекламної кампанії, розрахованої на один місяць. Однак, варто врахувати, що при систематичному проведенні рекламних заходів, наприклад, двічі на рік або щоквартально, ефект від рекламної кампанії буде більш вираженим. Регулярне посилення рекламної присутності сприятиме не лише зростанню впізнаваності бренду та формуванню лояльної цільової аудиторії, а й забезпечить стійке збільшення обсягів реалізації, що в довгостроковій перспективі позитивно вплине на фінансові результати підприємства та його конкурентні позиції на ринку.

Висновок до розділу 3

У даному розділі запропоновано напрями підвищення ефективності використання оборотних активів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод», які зосереджені на оптимізації ключових фінансових процесів, що забезпечить покращення ліквідності та фінансової стійкості підприємства. Важливим завданням є удосконалення управління запасами шляхом впровадження сучасних методів контролю, таких як автоматизовані системи управління ERP

та використання принципу Just-in-Time, що дозволить мінімізувати витрати на зберігання та зменшити заморожений капітал. Додатково слід запровадити ефективну політику контролю за дебіторською заборгованістю, що передбачає аналіз платоспроможності контрагентів, застосування факторингових механізмів і впровадження санкцій за несвоєчасну оплату, що сприятиме прискоренню обігу оборотних коштів.

Важливим елементом є пошук більш ефективних джерел фінансування оборотного капіталу, включаючи короткострокові кредити на вигідних умовах, факторинг і використання лізингових механізмів. Також доцільно впровадити цифрові фінансові технології, що дозволять забезпечити оперативний контроль за фінансовими потоками та підвищити точність фінансового планування. Комплексне застосування зазначених заходів сприятиме зростанню оборотності активів, покращенню їх рентабельності та загальному фінансовому зміцненню підприємства.

З метою збільшення обсягів продажів, які безпосередньо впливають на ефективність використання ресурсів підприємства, у тому числі оборотних активів, нами запропоновано до впровадження рекламну кампанію на ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод».

Метою нашої рекламної кампанії є, по-перше, підвищення впізнаваності бренду ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод», в результаті чого і підвищення його іміджу, тобто створення сприятливого образу підприємства і товару, а також стимулювання збуту. По-друге, збільшення обсягів продажів продукції та розширення клієнтської бази. По-третє, формування лояльності споживачів до продукції підприємства, розширення ринків збуту та підвищення конкурентоспроможності бренду.

Термін проведення – 1 місяць, основними рекламними каналами було обрано реклами у пресі, радіореклама, рекламв на транспорті та фестивалі, реклама в соціальних мережах, відеореклами на YouTube, банерна реклама в інтернеті. Складено бюджет рекламної кампанії, який передбачає витрати у розмірі 300 000 грн.

Найбільша частка витрат припадає на відеорекламу на YouTube – 25,3%. Другим за значущістю каналом є реклама в соціальних мережах – Банерна реклама в Інтернеті – займає третю позицію у структурі витрат. Найменше витрат припадає на рекламу на транспорті – 4,3%.

Найбільші витрати спрямовані у цифрові канали – відеорекламу на YouTube – 25,3%; соціальні мережі – 20,7%; банерна реклама – 13,7%, що відповідає сучасним маркетинговим трендам та високій ефективності цих методів. Разом із програмою лояльності вони формують стабільну комунікацію з клієнтами. Традиційні методи (преса – 10%, радіо – 12%, транспорт – 4,3%) використовуються як доповнення для розширення охоплення аудиторії. Оптимізація бюджету за рахунок зниження витрат на менш ефективні канали та перерозподіл коштів у бік цифрових інструментів може сприяти ще більшій ефективності кампанії.

В результаті впровадження рекламної кампанії ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» прогнозуємо, що обсяги реалізації продукції збільшаться на 13273 тис. грн або 7,79%, чистий прибуток планується збільшити на 114 тис. грн або на 4,96%.

Реалізація запропонованої рекламної кампанії матиме позитивний вплив на основні показники діяльності ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод». Зростання коефіцієнта обертання активів на 2,52% та скорочення тривалості одного обороту активів на 2,45% підтверджують ефективніше використання ресурсів і прискорення виробничо-збутового циклу. Підвищення продуктивності праці на 2,92% та зниження трудомісткості виробництва на 1,43% свідчать про оптимізацію робочих процесів і кращу організацію виробництва. Одночасно покращується фінансова ефективність підприємства: витрати на 1 грн. виручки знижуються на 1,33%, а рентабельність продукції зростає на 0,21%, що демонструє результативність інвестованих у рекламу коштів.

Отже, запланована рекламна кампанія є економічно обґрунтованою, оскільки сприятиме збільшенню обсягів продажів, пришвидшенню обігу активів і підвищенню прибутковості підприємства. Вона дозволить підприємству зміцнити ринкові позиції, покращити фінансові показники та посилити впізнаваність бренду, що є ключовими чинниками для стабільного розвитку бізнесу.

ВИСНОВКИ

Дослідивши теоретичні засади ефективності використання оборотних активів підприємства можемо зробити наступні висновки.

Оборотні активи є ключовим елементом господарської діяльності підприємства, забезпечуючи безперервність виробничо-господарських процесів. Відсутність єдиного підходу до їх трактування в економічній літературі створює труднощі у їх коректному використанні.

Запропоновано визначати оборотні активи як кошти, вкладені у виробничі фонди та фонди обігу на період до одного року або виробничого циклу, які постійно змінюють свою форму в процесі кругообігу.

Представлено класифікацію оборотних активів за 15 критеріями, що дозволить систематизувати їх використання, покращити управління запасами, дебіторською заборгованістю та фінансовими вкладеннями, що сприятиме фінансовій стабільності підприємства.

Ефективне використання оборотних активів передбачає їх оптимізацію за структурою та швидкістю обороту, що дозволяє мінімізувати ризики, підвищити прибутковість та конкурентоспроможність підприємства.

Наведено систему оцінювання ефективності оборотних активів підприємства, засновану на коефіцієнтному методі, яка включає аналіз оборотності активів, їх рентабельності та ліквідності.

Досліджено правове регулювання оборотних активів підприємства через законодавчі акти, фінансові стандарти та внутрішні регламенти забезпечує їх належний облік, прозорість використання та контроль, що сприяє зниженню фінансових ризиків і довгостроковій стабільності підприємства.

Об'єктом дослідження обрано ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод» – один із провідних виробників мінеральної води на вітчизняному ринку. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства показав скорочення загальної вартості майна за два роки на 947 тис. грн., хоча у 2023 році спостерігалось зростання на 3,33%.

Основними факторами змін стали зменшення вартості необоротних активів на 1631 тис. грн. (10,16%) та оборотних активів на 484 тис. грн. (2,29%). У 2022 році скорочення оборотних активів було зумовлене зменшенням інших оборотних активів на 983 тис. грн. та дебіторської заборгованості з бюджетом на 4136 тис. грн. (89,1%). У 2023 році ці тенденції продовжилися, що вплинуло на подальше скорочення відповідних показників.

Аналіз ліквідності вказує на необхідність посилення контролю за грошовими потоками, скорочення поточних зобов'язань та оптимізації політики розрахунків. Незначні зміни у структурі операційних витрат свідчать про стабільність витратної політики, проте вимагають подальшої оптимізації.

Позитивною тенденцією є зростання віддачі основних засобів на 16,1%, що свідчить про ефективніше їх використання. У 2023 році на кожен гривню вкладених в основні засоби припадало 13,7 грн. виробленої продукції проти 11,8 грн. у 2022 році.

Зниження показників рентабельності у 2022–2023 рр. свідчить про нестабільність діяльності підприємства та зменшення прибутковості. Це вимагає вдосконалення фінансового менеджменту, зокрема оптимізації витрат, управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також розроблення стратегії підвищення рентабельності продукції.

Результати аналізу ефективності оборотних активів демонструють як позитивні тенденції, так і ризики, що можуть вплинути на фінансову стабільність підприємства. Основними викликами залишаються прискорення обороту запасів, удосконалення фінансування оборотного капіталу та підвищення продуктивності праці. Водночас, покращення фінансових показників та ефективне використання активів підтверджують результативність запропонованих заходів для забезпечення довгострокової фінансової стійкості підприємства.

Запропоновано напрями підвищення ефективності використання оборотних активів ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод», що спрямовані на оптимізацію фінансових процесів для покращення ліквідності та фінансової

стійкості підприємства. Ключовими заходами є впровадження сучасних методів управління запасами (ERP-системи, Just-in-Time), контроль за дебіторською заборгованістю та використання ефективних джерел фінансування.

Рекомендовано розширити використання цифрових фінансових технологій для оперативного контролю за грошовими потоками та покращення точності фінансового планування. Комплексне впровадження зазначених заходів сприятиме зростанню оборотності активів, підвищенню їх рентабельності та загальному фінансовому зміцненню підприємства.

Для стимулювання обсягів продажів та підвищення ефективності використання оборотних активів розроблено рекламну кампанію, спрямовану на підвищення впізнаваності бренду, збільшення клієнтської бази та розширення ринків збуту. Кампанія триватиме один місяць, а її бюджет становить 300 000 грн. Основна частина витрат припадає на цифрові канали реклами (YouTube – 25,3%, соціальні мережі – 20,7%, банерна реклама – 13,7%), що відповідає сучасним маркетинговим трендам та забезпечує високу ефективність просування продукції.

Очікуваний результат від впровадження рекламної кампанії – збільшення обсягів реалізації на 7,79% (13273 тис. грн) та зростання чистого прибутку на 4,96% (114 тис. грн). Позитивний вплив відобразатиметься у зростанні коефіцієнта обертання активів на 2,52%, скороченні тривалості одного обороту активів на 2,45% та підвищенні продуктивності праці на 2,92%.

Отже, реалізація рекламної кампанії є економічно обґрунтованою, оскільки забезпечить збільшення продажів, пришвидшення обігу активів та зростання прибутковості підприємства. Вона сприятиме зміцненню ринкових позицій, покращенню фінансових показників та підвищенню впізнаваності бренду, що є ключовими факторами стабільного розвитку бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєв І. В. Поняття «оборотних активів» підприємства як економічної категорії. Економічний простір. 2010. № 42. С. 133–137.
2. Арутюнов Є.А. Управління обіговим капіталом основа фінансової стабільності підприємства / Є.А. Арутюнов // Вісн. Сум. над. аграрн. ун-ту. Сер.: Фінанси і кредит. 2015. Вип.2. С. 35-42.
3. Бабич А.М. Формування оптимальної структури оборотних активів підприємства/ А.М. Бабич // Актуальні проблеми економіки. 2016. №9. С. 12-24.
4. Балдинюк А.Г. Управління фінансуванням оборотних активів торговельних підприємств: Доц.канд.екон.наук/08.07.05-економіка торгівлі та послуг; Наук.кер. Б.І.Бланк. К., 2017. 180 с.
5. Баранова В.Г. Гоцуляк С.М. Теоретичні засади управління оборотними активами. Вісник соціально-економічних досліджень. 2008. № 30, С. 32-36. 2.
6. Баранова В.Г., Гоцуляк С.М. Теоретичні засади управління оборотним капіталом. Вісник соціально-економічних досліджень. 2008. № 30. С. 32–36.
7. Батракова, Т. І. Напрями підвищення ефективності використання оборотних засобів підприємства / Т. І. Батракова, В. В. Бондар. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2020. № 15. С. 57-60.
8. Бланк І.А. Управління активами. Київ : Ніка-Центр : Ельга, 2002. 720 с.
9. Бодаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств [Текст] / О.С. Бодаренко. *Інвестиції практика та досвід*. 2008. №4. С. 40-44.
10. Бодаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. *Інвестиції практика та досвід*. 2008. № 4. С. 40–44.
11. Гаватюк Л, Пілат А. Удосконалення механізму управління оборотними активами як умова ефективного функціонування підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету Економічні науки*. 2022, № 1.С.189-194

12. Гетьман О.О. Економіка підприємства: підручник / О.О. Гетьман. К.: ЦНЛ, 2010. 488 с.
13. Голубко А.І. Управління оборотними активами підприємства. Матеріали XLVII наук.-тех. кон. підрозділів ВНТУ, м. Вінниця, 14-23 березня 2018 р. Вінниця, 2018. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2018/paper/view/4521> (Дата звернення 20.11.2024)
14. Господарський кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144). Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
15. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV; станом на 01.01.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page#Text>.
16. Дейнека О. В. Оптимізація структури джерел формування оборотного капіталу підприємства / О. В. Дейнека, К. М. Юрченко // Інноваційна економіка. 2012. – № 3. С. 257–260.
17. Деркач Т.А., Бечко В.П. До питання щодо економічної сутності оборотних засобів. Наукові записки. Серія «Економіка». 2008. Вип. 10. С.72-79.
18. Добровольська О. В., Загребельна Є. О. Економічний зміст та джерела формування оборотних засобів аграрних підприємств. Агросвіт. 2013. № 8. С.42-44.
19. Домбровська Н.Р. Економічна квінтесенція та класифікація оборотних активів підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 17, С. 812-825.
20. Донін Є.О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. Економіка і організація управління. 2018. № 1 (29), С. 75-85. 6
21. Дробишева О.О. Роль оборотних засобів у виробничому процесі підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. Вип. 2(02). С.19-24.

22. Дядюк М. А., Васильєва В. В. Оборотні активи як об'єкт управління у процесі розробки та прийняття господарських рішень. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2012. Вип. 1 (1). С. 263-271. 4.

23. Закон України Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» затверджений Постановою ВРУ № 996-XIV від 16 липня 1999 року (із змінами №2409-III від 17.05.2001 р.) // ВВР. 2001. №31. С. 146.

24. Іванілов О.С. Економіка підприємства. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 728 с.

25. Ізмайлова Н. В. Управління оборотними активами підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ: КНЕУ ім. В. Гетьмана, 2009. 20 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/aref/20100324002745>.

26. Квасницька Р.С., Орищук О.В. Теоретичний базис процесу управління оборотними активами підприємства / Економіка та управління розвитком підприємств: теорія, методологія, практика : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП Астроял, 2024. С.34-38

27. Ковальчук Н. О. Узагальнення та систематизація наукових підходів до визначення поняття «активи». URL: http://chteiknteu.cv.ua/herald_ru/content/download/archive/2011/v3/NV-2011-V3_5.pdf 5

28. Кодацький В.П. Шляхи ефективного управління оборотними активами промислових підприємств. Актуальні проблеми економіки. 2010. № 4. С. 271–274.

29. Кондратюк С. Я. Ефективність формування та використання активів підприємства. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/12/357.pdf>

30. Кошельок Г. В. Теоретичні основи оптимізації структури оборотних коштів підприємства / Г. В. Кошельок, В. В. Коваль, Д. О. Белік // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2015. № 1. С. 50–57.

31. Круш П. В., Клименко О. В., Подвігіна В. І., Гулевич В. О. Капітал, основні та оборотні засоби підприємства : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 328 с.

32. Кулакова С. Ю., Лозовський Д. М. Методологічні аспекти управління оборотними засобами підприємства. Ефективна економіка. 2013. №11.

33. Купріна Н.М., Ступницька Т.М., Баранюк Х.О., Величко О.М. Оборотні активи в системі управління підприємства: сучасні аспекти обліку, аналізу та аудиту // Економіка харчової промисловості. 2021. Т. 13, вип. 2. С. 50-57. doi: 10.15673/fe.v13i2.2040 (дата звернення: 25.11.2024).

34. Левченко Ю. Г., Шекмар Н. А. Методичні підходи до визначення ефективності господарської діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Ю. Г. Левченко, Н. А. Шекмар // Науковий вісник ужгородського університету. Серія «Економіка». Випуск 32. Ужгород 2011. С. 130-136. Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2022/1/APPROACHES%20TO%20THE%20DEFINITION.pdf>.

35. Лепейко Т. І. Сутність оборотних коштів та їх аналіз на підприємстві. Вісник університету банківської справи Національного банку України. 2012. № 1(13). С. 215–218.

36. Лисьонкова Н., Захарчук В. Підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства. Приазовський економічний вісник. 2018. №5 (10). С.354-357.

37. Майборода О. В. Оптимізація структури капіталу та його вплив на фінансовий потенціал підприємства / О. В. Майборода, С. Ю. Хлопкова // Ефективна економіка. 2018. № 12. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6763> (дата звернення: 29.11.24).

38. Маринович О. О., Шухманн В. А. Основні стратегії фінансування оборотних активів підприємства. Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975). URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6854>

39. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності : Стандарт від 01.01.2012 р. № 929_013; станом на 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#top.

40. Міщук Є.В. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості: проблемні аспекти. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 2. С. 54-57.

41. Мордань Є.Ю., Сумченко А.О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2019. № 4. С.24-34

42. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73 / Мінфін України // Офіційний вісник України. Офіц. вид. К., 2013. № 19. С. 97.

43. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2005. 503 с.

44. Ніколайчук, О. А., Зозуля, В. А., & Кушнірук, А. В. (2022). Удосконалення управління активами підприємства у контексті зростання ринкової вартості. Економічні горизонти, (2(20), 12–32. [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(20\).2022.261846](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(20).2022.261846)

45. Носов П. Л. Сучасна класифікація оборотних активів. Економіка і держава. 2014. № 7. С. 43–46.

46. Олійник Т., Ігнат'єва М. Характеристика основних джерел фінансування оборотних коштів підприємства. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. Том 30 (69). № 5, 2019. С.45-52.

47. Особливості визначення сутності та складу поняття «оборотні активи» / [О.С. Поважний, Н.О. Крамзіна, Ю.В. Кваша] // Економічний простір. 2018. № 12/2. С. 41-52

48. Оцінка методів управління оборотним капіталом промислових підприємств [Електронний ресурс]. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/2485/1/64.pdf> Дата звернення: 05.10.2024

49. П(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом МФ України від 20 квітня 2018 року № 564 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/195-1.pdf> Дата звернення: 03.12.2024

50. Павленко О.П., Бурсук Г.Ю. Фінансовий аналіз оборотних активів та оптимізація джерел їх формування // Молодий вчений. 2017. № 10(50) жовтень, С. 981-984.

51. Партута Т. О. Ефективність використання оборотних засобів підприємства. Агросвіт. 2012. №3. С. 62-68.

52. Пігуль, Н., Бондаренко, Є., & Кириченко, А. (2021). Методичні засади оцінки ефективності управління активами підприємства. Економіка та суспільство, (33). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-20>

53. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9 «Запаси» зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.11.1999 р. за N 751/4044. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

54. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №10 «Дебіторська заборгованість» зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25.10.1999 р. за N 725/4018. Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

55. Причепя І. В., Лесько О Й., Сметанюк О. А. Сутність і роль оборотних засобів в системі ефективного управління виробничо-комерційними бізнес-процесами. *Modern Economics*. 2024. № 43 (2024). С. 96-101. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V43\(2024\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V43(2024)-13).

56. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Мінфіну України від 07.02.2013 р. № 73; станом на 03.01.2024 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

57. Репіна І.М. Активи підприємства: таксономія, діагностика та управління: Монографія. К.: КНЕУ. 2012. 274 с.

58. Роганова Г. О. Стратегія фінансування оборотних активів: позиція персоналістів. Економічний часопис-XXI. 2013. № 3-4(1). С. 82-85.

59. Роганова Г.О. Стратегія фінансування оборотних активів: позиція персоналістів. Економічний часопис-XXI. 2013. № 3-4(1), С. 82-85.

60. Специфіка класифікації оборотних активів підприємства [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/195-1.pdf> Дата звернення: 03.12.2024

61. Хаустова І. Актуальні проблеми управління оборотними активами підприємства. Вісник НТУ «ХП» 2018 . № 19(1295). С.64-67 69 33.

62. Хромушина Л. А. Фінансова рівновага підприємства: методологічний та практичний аспект оцінки. Режим доступу: http://www.confcontact.com/2017респроект/%D0%95%D0%9A8_Hromushina.htm (дата звернення: 19.11.24). – Назва з екрана.

63. Чмихун Д. І. Політика управління оборотними активами. Економічні студії. 2016. № 1 (9). С. 115–120.

64. Чобіток В.І., Пятилокотова К.С. Управління оборотними активами підприємства: теоретичний аспект. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/natural/Vetp/2013_41/13cvieic.pdf.

65. Чуприна, Х., Валяев, О., & Деркач, А. (2021). Удосконалення системи управління оборотними активами підприємства на базі концепції just in time. *Економіка та суспільство*, (26). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-80>

66. Швець Ю.О., Скворцова А.В. Управління оборотними активами підприємств. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2015. № 13, С. 127–130.

67. Ящук Д.Л. Дослідження методології управління оборотними активами підприємств в умовах кризи. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/natural/Vetp/2010_32/10ydlsof.pdf.

68. Конституція України від 28.06.1996, № 30, ст. 141. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

69. Податковий кодекс України від 02.12. 2011р., №2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

70. Кодекс законів про працю від 10.12.1971 № 322-08 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

71. Про господарські товариства: Закон України від 31.03.2023 № 1576-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>

72. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 08.03.2024 №2275-VIII, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

73. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 18.12.2024 №771/97-ВР, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр#Text>

74. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 05.01.2025 №222-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>

75. Про оплату праці: Закон України від 24.08.2024 №108/95-ВР, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text>

76. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 16.05.2024 № 2210-111, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>

ДОДАТКИ

Підприємство	ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»	Дата (рік, місяць, число)	за СДРПОУ	КОДИ
Територія	ЗАКАРПАТСЬКА		за КОАТУУ	2022 12 31
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю		за КОПФГ	01730673
Вид економічної діяльності	Виробництво мінеральних вод та інших безалкогольних напоїв		за КВЕД	2124084201
Середня кількість працівників ¹	69			240
Адреса	89311, Закарпатська область, Свалявський р-н, с. Плоске, б. 267			15.98.0
Одиниця виміру:	тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12. 2022 р.**

Актив		Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	1801001
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	364	333	
первісна вартість	1001	641	641	
накопичена амортизація	1002	277	308	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	131		
Основні засоби	1010	15 560	14 091	
первісна вартість	1011	32 191	32 275	
знос	1012	16 631	18 184	
Інвестиційна нерухомість	1015			
Довгострокові біологічні активи	1020			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	16 055	14 424	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	7 879	8 983	
Виробничі запаси	1101	4 775	6 315	
Незавершене виробництво	1102			
Готова продукція	1103	2 452	1 933	
Товари	1104	652	735	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 225	5 630	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		3 182	

з бюджетом	1135	4 644	508
у тому числі з податку на прибуток	1136	417	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 377	1 885
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	881	317
<i>Готівка</i>	1166		
<i>Рахунки в банках</i>	1167	881	317
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	1 174	191
Усього за розділом II	1195	21 180	20 696
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	37 235	35 120
Пасив	Код рядка		
1	2		
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4 974	4 974
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	2 751	2 751
Резервний капітал	1415	17	17
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9 781	18 728
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	17 523	26 470
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	731	220
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	731	220
Усього за розділом II	1595	723	220
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	9 575	7 704
розрахунками з бюджетом	1620	5	74
у тому числі з податку на прибуток	1621		5
розрахунками зі страхування	1625		3
розрахунками з оплати праці	1630	86	10
<i>Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами</i>	1635	6 372	
<i>Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками</i>	1640		
<i>Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків</i>	1645		
<i>Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю</i>	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	2 943	639
Усього за розділом III	1695	18 981	8 430
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	37 235	35 120

Керівник

Головний бухгалтер

Підприємство ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»
 Територія ЗАКАРПАТСЬКА
 Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою
 відповідальністю
 Вид економічної діяльності Виробництво мінеральних вод та інших
 безалкогольних напоїв
 Адреса 89311, Закарпатська область, Свалявський р-н, с. Плоске, б. 267
 Одиниця виміру: тис. грн.

Дата (рік, місяць, число) 2022 | 12 | 31
 за ЄДРПОУ 01730673
 за КОАТУУ 2124084201
 за КОПФГ 240
 за КВЕД 15.98.0

КОДИ		
2022	12	31
01730673		
2124084201		
240		
15.98.0		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2022 рік

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попере днього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	147 810	136 475
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	104 844	103 317
Валовий:			
прибуток	2090	42 966	33 158
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	6 361	224
Адміністративні витрати	2130	7 769	5 687
Витрати на збут	2150	27 410	22 496
Інші операційні витрати	2180	3 071	924
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	11 077	4 275
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		2
Інші доходи	2240		73
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	28	99
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	11 049	4 251
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	2 102	900
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	8 947	3 351
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	8 947	3 351

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	102 286	98 686
Витрати на оплату праці	2505	8 511	6 891
Відрахування на соціальні заходи	2510	1 831	2 458
Амортизація	2515	1 664	1 606
Інші операційні витрати	2520	27 349	22 749
Разом	2550	141 641	132 390

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Підприємство **ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»**
 Територія **ЗАКАРПАТСЬКА**
 Організаційно-правова форма господарювання **Товариство з обмеженою відповідальністю**
 Вид економічної діяльності **Виробництво мінеральних вод та інших безалкогольних напоїв**
 Середня кількість працівників¹ **63**
 Адреса **89311, Закарпатська область, Свалявський р-н, с. Плоске, б. 267**
 Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

КОДИ		
2023	12	31
01730673		
2124084201		
240		
15.98.0		

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 на 31.12. 2023 р.**

Форма № 1

Код за
ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи		333	303
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001	641	641
накопичена амортизація	1002	308	338
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	14 091	16 056
первісна вартість	1011	32 275	34 760
знос	1012	18 184	18 704
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	14 424	16 359
II. Оборотні активи		8 983	12 482
Запаси	1100		
Виробничі запаси	1101	6 315	8 390
Незавершене виробництво	1102		2
Готова продукція	1103	1 933	2 461
Товари	1104	735	1 629
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 630	3 796
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3 182	365
з бюджетом	1135	508	1
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 185	2 637

Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	317	511
<i>Готівка</i>	1166		
<i>Рахунки в банках</i>	1167	317	511
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	191	137
Усього за розділом II	1195	20 696	19 929
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300		
	Код рядка		
Пасив	1	2	
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4 974	4 974
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	2 751	2 751
Резервний капітал	1415	17	17
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	18 728	21 026
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	26 470	28 768
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	220	444
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	220	444
Усього за розділом II	1595	220	444
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	7 704	4 673
розрахунками з бюджетом	1620	74	2 069
у тому числі з податку на прибуток	1621	5	105
розрахунками зі страхування	1625	3	
розрахунками з оплати праці	1630	10	
<i>Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами</i>	1635		334
<i>Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками</i>	1640		
<i>Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків</i>	1645		
<i>Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю</i>	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	639	
Усього за розділом III	1695	8 430	7 076
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	35 120	36 288

Керівник

Головний бухгалтер

Підприємство ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод»
 Територія ЗАКАРПАТСЬКА
 Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою
 відповідальністю
 Вид економічної діяльності Виробництво мінеральних вод та інших
 безалкогольних напоїв
 Адреса 89311, Закарпатська область, Свалявський р-н, с. Плоске, б. 267
 Одиниця виміру: тис. грн.

Дата (рік, місяць, число) 2023 | 12 | 31
 за ЄДРПОУ 01730673
 за КОАТУУ 2124084201
 за КОПФГ 240
 за КВЕД 15.98.0

КОДИ		
2023	12	31
01730673		
2124084201		
240		
15.98.0		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2023 рік

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період поперед нього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	170 374	147 810
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	127 558	104 844
Валовий: прибуток	2090	42 816	42 966
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	5 202	6 361
Адміністративні витрати	2130	9 431	7 769
Витрати на збут	2150	30 917	27 410
Інші операційні витрати	2180	3 797	3 071
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	3 873	11 077
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		28
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	3 873	11 049
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1 575	-2 102
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	2 298	8 947
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	2 298	8 947

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	120 553	102 286
Витрати на оплату праці	2505	12 975	8 511
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 841	1 831
Амортизація	2515	1 624	1 664
Інші операційні витрати	2520	31 719	27 349
Разом	2550	169 712	141 641

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер